בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:16

ערב שבת יח' כסלו תשפ"א (4.12.20) לפי "אור החיים הקדוש" יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:07 ר"ת 17:39

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְעַל הַנִּסִּים...וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת..."

כְּשֶׁפָּרְצָה מִלְחֶמֶת יוֹם הַכִּיפּוּרִים, מֵאוֹת טַנְקִים סוּרִים שָׁעֲטוּ בִּדְהָרָה לְעֵבֶר יִשְׂרָאֵל. לְפִי תּוֹכְנִית הַהַתְקָפָה הַסוּרִית, הַכּוֹחוֹת הַתּוֹקְפִים הָיוּ אֲמוּרִים לְהַשְׁלִים אֶת כִּיבּוּשׁ רַמַּת הַגּוֹלָן בְּתוֹךְ 24 שָׁעוֹת, לְהַשְׁמִיד אֶת כּוֹחוֹת צה"ל בִּשְׁטַחָם, וּלְהִתְיַצֵּב בְּקַוֵּי הֲגָנָה לְאוֹרֶךְ נְהַר הַיַּרְדֵּן, אוֹ בְּמוֹרְדוֹת רַמַּת הַגּוֹלָן. כּוֹחוֹת צה"ל שֶׁעָמְדוּ מוּלָם הָיוּ קְטָנִים וּמַמָּשׁ אַפְסִיִּים, וְהַסִּיכּוּי לַעֲצוֹר אֶת הַטַּנְקִים הַסוּרִים, שֶׁהָיוּ רוֹב מוֹחֵץ, הָיָה מַמָּשׁ שׁוֹאֵף לְאֶפֶס.
הַטַּנְקִים הַסוּרִים הִתְקָדְמוּ וְחָדְרוּ בִּמְהִירוּת לְתוֹךְ שֶׁטַח יִשְׂרָאֵל, לְלֹא שׁוּם עִיכּוּב. לְפֶתַע, לְלֹא כָּל סִיבָּה הַנִּרְאֵית לָעַיִן, נֶעֱצְרוּ כָּל הַטַּנְקִים הַסוּרִים! מִיָּד הִסְתּוֹבְבוּ אָחוֹרָה וְנָסוּ בִּבְהָלָה חֲזָרָה לְתוֹךְ הַשֶּׁטַח הַסּוּרִי. כּוֹחוֹת צה"ל הַנִּסּוֹגִים שִׁפְשְׁפוּ אֶת עֵינֵיהֶם בְּתַדְהֵמָה: מָה קוֹרֶה כָּאן? אַךְ מִיָּד הֵחֵלּוּ לִדְלוֹק אַחֲרֵי הַסּוּרִים הַנִּסּוֹגִים, וּמַשְׁמִידִים בְּדַרְכָּם עֲשָׂרוֹת טַנְקִים שֶׁל הָאוֹיֵב. לְאַחַר הַמִּלְחָמָה, כַּאֲשֶׁר חָקְרוּ אַנְשֵׁי הַמּוֹדִיעִין אֶת הַחַיָּלִים הַסּוּרִים, שֶׁנָּפְלוּ בַּשֶּׁבִי, שָׁאֲלוּ אוֹתָם, מָה קָרָה שֶׁעָצְרוּ אֶת דַּהֲרַת הַטַּנְקִים וְנָסוּ לְאָחוֹר?
תְּשׁוּבָתָם רִגְשָׁה מְאֹד אֶת הַחוֹקְרִים. הֵם אָמְרוּ: "אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְקָדֵם, כַּאֲשֶׁר מוּלֵנוּ עוֹמְדוֹת שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת שֶׁל מַלְאָכִים בְּלָבָן עִם חֲרָבוֹת בְּיָדָם...".

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו", אוֹמֵר רש"י: "'וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים' – מַלְאָכִים **מַמָּשׁ**". וְצָרִיךְ לְהָבִין, מִנַּיִן לָמַד רש"י, שֶׁמְּדוּבָּר בְּמַלְאָכִים **מַמָּשׁ**, וְלֹא בִּשְׁלִיחִים בָּשָׂר וָדָם?
הַתְּשׁוּבָה הִיא מָה שֶׁאָמְרוּ חז"ל (אָבוֹת ד', יא): "הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת, קוֹנֶה לוֹ פַּרְקְלִיט אֶחָד"(=מַלְאָךְ הַמֵּלִיץ טוֹב בַּעֲדוֹ). כְּלוֹמַר, יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח אֶל עֵשָׂו מַלְאָכִים, שֶׁנִּבְרְאוּ מֵהַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י: "מַלְאָכִים מַמָּשׁ". שֶׁכֵּן, "**מַמָּשׁ**" רָאשֵׁי תֵּיבוֹת – **מַ**לְאָכִים **מִ**הַמִּצְוֹת **שֶׁ**עָשָׂה.
(רָאוּי לְהוֹסִיף, שֶׁ"**מַלְאָכִים**" בְּגִמַטְרִיָּה 141, וְכֵן "**מִצְוָה**" בְּגִמַטְרִיָּה 141 – לוֹמַר לָנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם מְקַיֵּם מִצְוָה, נוֹצָרִים מִמֶּנָּה מַלְאָכִים).
הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּשְׁלַח) כּוֹתֵב: "'וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים', רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר 'כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ'". סוֹפֵי תֵּיבוֹת "יוהך", לִרְמוֹז, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הִכְרִיעַ אֶת עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמּוֹ, עַל–יְדֵי מַלְאָךְ שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ, שֶׁשְּׁמוֹ "יוהך", שֶׁהוּא מַכֶּה אֶת הָרְשָׁעִים.
עוֹד הוֹסִיף הַזֹּהַר ("שׁוֹפְטִים"), שֶׁ"יוה"ך" הוּא מַלְאָךְ הַמְּמוּנֶה עַל הַנְּקָמָה בָּרְשָׁעִים, וְהוּא חַרְבּוֹ שֶׁל הקב"ה.
הִסְבִּיר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁצּוּרַת חַרְבּוֹ שֶׁל הקב"ה הִיא "יו": הָאוֹת י' הִיא הַיָּדִית שֶׁל הַחֶרֶב, וְהָאוֹת ו' הִיא גּוּף הַחֶרֶב. וְכַאֲשֶׁר רוֹצֶה הקב"ה לְהָכוֹת אֶת הָרְשָׁעִים, הוּא אוֹמֵר לַחֶרֶב "הַךְ". וְהַחֶרֶב, שֶׁהִיא כְּאֲמוּר בְּצוּרַת "יו", מִצְטָרֶפֶת לְ"הך", וּמִזֶּה נַעֲשָׂה הַצֵּירוּף "יוהך", שֶׁהוּא כְּאֲמוּר מַלְאָךְ שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ, וְהוּא הַמַּלְאָךְ הַמְּמוּנֶה עַל הַנְּקָמָה בָּרְשָׁעִים. (וְזֹאת, כְּפִי שֶׁרָמוּז בַּכָּתוּב: "וה' הִמְטִיר עַל סְדֹם...גָּפְרִית וָאֵשׁ...מִן הַשָּׁמָיִם **וַיַּהֲפֹךְ** אֶת הֶעָרִים" – "יוהך" בְּדִילּוּג אוֹת אַחַת, לִרְמוֹז עַל הַמַּלְאָךְ שֶׁהִכָּה אֶת הָרְשָׁעִים בִּסְדוֹם).
וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב" – "יִ' **שְׁלַח**" רוֹמֵז שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַח לְעֵשָׂו אֶת "יו" – חַרְבּוֹ שֶׁל הקב"ה. אַחַר–כָּךְ, כְּשֶׁאָמַר יַעֲקֹב "כֹּה תֹאמְרוּן...לְעֵשָׂו" – "כֹּה" אוֹתִיּוֹת "הך", נִשְׁלָם הַשֵּׁם "יוהך" – הַמַּלְאָךְ הַמְסוּגָל לְהָכוֹת אֶת הָרְשָׁעִים. מְבוֹאָר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁכִּיתּוֹת כִּיתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים פָּגְשׁוּ אֶת עֵשָׂו, וְהָיוּ דוֹחֲפִים וּמַכִּים אוֹתוֹ הַךְ הַךְ וְאֶת אַרְבַּע מֵאוֹת הָאֲנָשִׁים שֶׁלָּקַח עִמּוֹ.
(וְהִנֵּה, אֱמֶת שֶׁלְּפִי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַשֵּׁם "יוהך" הוּא שֵׁם הַחֶרֶב שֶׁל הקב"ה, שֶׁבּוֹ הוּא יִתְבָּרַךְ מַכֶּה אֶת הָרְשָׁעִים. אוּלָם, כְּפִי שֶׁאָמַרְנוּ, שֵׁם זֶה הוּא גַּם שֵׁם שֶׁל מַלְאָךְ שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ. לְמִרְוֹת זֹאת, שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ עוֹלִים בְּקָנֶה אֶחָד: שֶׁכֵּן, הקב"ה מַכֶּה בְּחַרְבּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת "יוהך", עַל רֹאשׁ הַקְּלִיפּוֹת, שֶׁמְּבַקְּשׁוֹת לְהַזִּיק לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל, הַהוֹלֵךְ בַּדְּרָכִים, וְעַל–יְדֵי כָּךְ יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל שְׁמִירָה בַּדֶּרֶךְ. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חז"ל (תְּהִילִּים קמה'): "שׁוֹמֵר ה' אֶת כָּל אֹהֲבָיו,

וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד" – אֵיךְ הוּא יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵר אֶת כָּל אוֹהֲבָיו? עַל–יְדֵי "וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "יוהך" – הִיא הַחֶרֶב שֶׁבָּה מַכֶּה הקב"ה עַל רֹאשׁ הָרְשָׁעִים).

עַל–פִּי הָאָמוּר, יָאִיר לָנוּ לְהָבִין מִדְּרָשׁ פְּלִיאָה שֶׁל חז"ל, הָאוֹמֵר: "הַנִּפְטָר(=הַנִּפְרָד) מֵחֲבֵרוֹ – אַל יִפָּטֵר (מֵחֲבֵרוֹ), אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבָר הֲלָכָה. מָאי(=מָהוּ) דְּבָר הֲהֲלָכָה? יָחִיד וְרַבִּים – הֲלָכָה כְּרַבִּים". וְלִכְאוֹרָה פְּלִיאָה הוּא: וְכִי לָמָּה בָּחֲרוּ חז"ל לוֹמַר דַּוְקָא הֲלָכָה זוֹ, שֶׁל "יָחִיד וְרַבִּים – הֲלָכָה כְּרַבִּים", כַּאֲשֶׁר הָאָדָם נִפְרָד מֵחֲבֵרוֹ? אֶלָּא, כָּאָמוּר, שֵׁם מַלְאָךְ הַדֶּרֶךְ הוּא "יוהך", הַיּוֹצֵא מִסּוֹפֵי הַתֵּיבוֹת: "כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ". לָכֵן, הַנִּפְרָד מֵחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לוֹמַר לוֹ דְּבָר הֲלָכָה, שֶׁנִּרְמָז בּוֹ הַשֵּׁם שֶׁל שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ "יוהך", כְּדֵי שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ יִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָיו לִשְׁמוֹר עַל חָבֵרוֹ בַּדֶּרֶךְ. וְזֶהוּ שֶׁשּׁוֹאֵל הַמִּדְרָשׁ: מָאי(=מָהוּ) דְּבָר הֲהֲלָכָה? אֵיךְ לְעוֹרֵר וְלִמְשׁוֹךְ אֶת מַלְאָךְ שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ לְהָגֵן עַל חָבֵרֶיךָ? הַתְּשׁוּבָה הִיא "יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "יוהך".

יְהִי רָצוֹן, שהקב"ה יִשְׁלַח מַלְאָכָיו לְהָגֵן וְלִשְׁמוֹר עָלֵינוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, נֶגַע וּמַחֲלָה, צַר וְאוֹיֵב, וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים לא'): "ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא יַשְׁמִיד אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ" ("יוהך" בְּדִילּוּג 5 אוֹתִיּוֹת).

"וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל" (לב', כח')

עַל פָּסוּק זֶה אָמְרוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (ברכות יב'): "לֹא שֶׁיֵּעָקֵר(=יִתְבַּטֵּל) (שֵׁם) יַעֲקֹב מִמְּקוֹמוֹ, אֶלָּא (שֵׁם) יִשְׂרָאֵל (יִהְיֶה) עִיקָּר, וְיַעֲקֹב טָפֵל לוֹ". וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מָה הָעִנְיָן שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כָּאן, "יַעֲקֹב" וְגַם "יִשְׂרָאֵל"? נִיתָּן לְבָאֵר זֹאת עַל–פִּי מָה שֶׁהִקְשָׁה הרמב"ן זצ"ל (בְּסִפְרוֹ "תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף"), אֵיךְ מוֹעִילָה תְּפִילָּה אוֹ תְּשׁוּבָה כְּדֵי לְבַטֵּל אוֹ לְשַׁנּוֹת גְּזַר–דִּין מֵרָעָה לְטוֹבָה? הֲלֹא כְּלָל יָדוּעַ הוּא שֶׁאֵין שִׁינּוּי רָצוֹן לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי לֹא בֶּן אָדָם הוּא וַיִּתְנֶחָם(=כִּי הקב"ה אֵינוֹ כְּבֶן אָדָם שֶׁחוֹזֵר בּוֹ מִדְּבָרָיו).

אוֹמְרִים עַל כָּךְ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁאָכֵן כְּלָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִמְצָאִים בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה בִּגְלַל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְחֲטָאֵינוּ, נִקְרָאִים אָנוּ בַּשֵּׁם "יַעֲקֹב", שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן עָקֵב (הָעָקֵב הוּא הָחֵלֶק הַנָּמוּךְ בְּיוֹתֵר בְּגוּף הָאָדָם).

וְכַאֲשֶׁר אָנוּ נִמְצָאִים בְּמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה בְּתוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת ה', אָנוּ נִקְרָאִים "יִשְׂרָאֵל", מִלְּשׁוֹן "כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל", כְּלוֹמַר שֶׁאָנוּ מִתְגַּבְּרִים עַל הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא שָׂרוֹ של עֵשָׂו.

לְפִי הָאָמוּר לָעֵיל רוֹאִים אָנוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר נִגְזֶרֶת, חָלִילָה, גְּזֵירָה רָעָה עָלֵינוּ, אָנוּ נִמְצָאִים בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה, וְנִקְרָאִים בַּתֹּאַר "יַעֲקֹב", כִּי כְּשֶׁאָנוּ בִּבְחִינַת "יִשְׂרָאֵל", בְּמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה בַּעֲבוֹדַת ה', אֵין שׁוּם סִיבָּה לִגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵירוֹת רָעוֹת.

לָכֵן, כְּשֶׁאָנוּ עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה וְחוֹזְרִים מִמַּעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, בְּאוֹתוֹ הָרֶגַע אָנוּ מִתְעַלִּים וּמִשְׁתַּנֶּה שְׁמֵנוּ לַשֵּׁם "יִשְׂרָאֵל". וְאִם כָּךְ, מִמֵּילָא בּוּטְלָה הַגְּזֵירָה, שֶׁהָרֵי הִיא הִנְגְּזְרָה רַק עַל "יַעֲקֹב" וְלֹא עַל "יִשְׂרָאֵל", וְנִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן שִׁינּוּי רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַגְּזֵירָה נִגְזְרָה עַל "יַעֲקֹב" וְלֹא עַל "יִשְׂרָאֵל".

וּלְפִי זֶה יִתְפָּרְשׁוּ גַּם דִּבְרֵי הַנָּבִיא: "וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב, וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ" – הַכַּוָּנָה הִיא, שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵשׁ "עֵת צָרָה"(=גְּזֵירָה רָעָה) הָרֵי – "הִיא לְיַעֲקֹב" – כְּשֶׁאָנוּ בִּבְחִינַת "יַעֲקֹב", בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה בַּעֲבוֹדַת ה'. וְאֵיךְ נִוָּשֵׁעַ(=נִנָּצֵל)? – עַל–יְדֵי "וּמִמֶּנָּה" (גִּימַטְרִיָּה שֶׁל "מִצְוָה") – שֶׁעַל–יְדֵי מִצְוַת תְּשׁוּבָה נוּכַל לְהִתְעַלּוֹת לִהְיוֹת בִּבְחִינַת "יִשְׂרָאֵל", וְכָךְ לְהִוָּשֵׁעַ. (ע"פ הספר "שבילי פנחס" מהגאון רבי פינחס פרידמאן שליט"א)

"עִם לָבָן גַּרְתִּי וְאֵחַר עַד עָתָּה..." (לב', ד')

מְסוּפָּר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים מִצָּאנְז, שֶׁיָּשַׁב פַּעַם בְּשֻׁלְחָנוֹ הַקָּדוֹשׁ, אָחַז בִּזְקָנוֹ שֶׁיּוֹרֵד עַל–פִּי מִידוֹתָיו, וְאָמַר: "עִם לָבָן גַּרְתִּי" – הִנֵּה, זְקָנִי כְּבָר לָבָן (הִלְבִּין) – "וְאֵחַר עַד עָתָּה" – וְאָנֹכִי מִתְמַהְמֵהַּ כָּל הַיָּמִים, וְעָדַיִן לֹא חָזַרְתִּי בִּתְשׁוּבָה... כַּעֲבוֹר רֶגַע שֶׁל שְׁתִיקָה, חָזַר וְסִפֵּר: בָּעִיר לִיז'נְסֶק, הָיוּ עַסְקָנֵי הַ"חֶבְרָה קַדִּישָׁא" אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים מְאֹד וּקְטַנֵּי–דַּעַת. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה שְׁעָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, בָּאוּ וְאָמְרוּ לוֹ: רַבִּי, הִתְוַדֶּה עַל מַעֲשֶׂיךָ!

הֵשִׁיב לָהֶם ר' אֱלִימֶלֶךְ: וְהֵיכָן הָיִיתֶם כָּל הַיָּמִים, עֵת יָשַׁבְתִּי לְיַד הַשֻּׁלְחָן, וְאָכַלְתִּי צָלַחַת מְלֵאָה בָּשָׂר לְתֵיאָבוֹן? הֲלֹא אָז עֲדַיִן הָיָה בִּי הַכֹּחַ לָשׁוּב...מָה לָכֶם כִּי בָּאתֶם עַתָּה, בְּהִיוֹתִי חֲדַל אוֹנִים...?לְאַחַר שֶׁסִּפֵּר לָהֶם אֵיךְ הָיָה מַרְבֶּה לֶאֱכוֹל וּלְשִׁתּוֹת, חָזַר וּפֵרֵט חֲטָאִים אֲחֵרִים, שֶׁכִּבְיָכוֹל נִכְשַׁל בָּהֶם, וְכָךְ חִשֵּׁב וְמָנָה את הַחֲטָאִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהַנּוֹכְחִים עָבַר וּמוֹסִיף לַעֲבוֹר – וְהִתְיַפְּחוּ כֻּלָּם בִּבְכִיָּה גְּדוֹלָה, ולא זָזוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ כֻּלָּם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲמִיתִּיִּים...

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! **נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:16

ערב שבת יח' כסלו תשפ"א (4.12.20) לפי "אור החיים הקדוש" יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:07 ר"ת 17:39

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ" (ע"פ הספר "שבילי פנחס" מהגאון רבי פינחס פרידמאן שליט"א)

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ", מְפָרֵשׁ רש"י: "וַיִּירָא' שֶׁמָּא **יַהֲרֹג**. 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם **יַהֲרוֹג** הוּא אֶת **אֲחֵרִים**". בַּסֵּפֶר "פְּנִינִים יְקָרִים" הוּא כּוֹתֵב עַל-כָּךְ בְּדֶרֶךְ הָרֶמֶז, עַל-פִּי מָה שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ **לַהֲרוֹג** אֶת הַמִּצְרִי (שְׁמוֹת ב', יב'): "וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל". וּפֵרֵשׁ רש"י: "וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ' - שֶׁאֵין אִישׁ עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתְגַּיֵּר".

דְּהַיְנוּ, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָרַג אֶת אוֹתוֹ מִצְרִי רַק לְאַחַר שֶׁרָאָה, שֶׁשּׁוּם גֵּר אֵינוֹ עָתִיד לָצֵאת מִזַּרְעוֹ שֶׁל הַמִּצְרִי.

וְהִנֵּה, מָצִינוּ שֶׁהַגְּמָרָא (גִּטִּין נו') מְסַפֶּרֶת עַל נֵירוֹן קֵיסָר: "עָרַק, וְאָזַל, וְאִיתְגַּיֵּיר, וְנָפַק מִינֵּיהּ רַבִּי מֵאִיר"(=שֶׁבָּרַח וְהִתְגַּיֵּר, וְיָצָא מִמֶּנּוּ רַבִּי מֵאִיר). כְּלוֹמַר, הַתָּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס הָיָה בֶּן גֵּרִים, וּמִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע (שֶׁהָרֵי הָרוֹמָאִים הֵם מִזֶּרַע עֵשָׂו).

וּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (הוֹרָיוֹת יג' ב') "אָסִיקוּ לְרַבִּי מֵאִיר **אֲחֵרִים**". דְּהַיְנוּ שֶׁקָּרְאוּ לְרַבִּי מֵאִי בַּתּוֹאָר "**אֲחֵרִים**". עַל-כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא "**אֲחֵרִים** אוֹמְרִים" הַכַּוָּנָה עַל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס.

וְזֶהוּ שֶׁרָמַז רש"י בְּדִבְרֵי קוֹדְשׁוֹ: "וַיִּירָא' שֶׁמָּא יַהֲרֹג. 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם יַהֲרוֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים". דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ מִפַּחַד שֶׁמָּא יַהֲרוֹג אֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְעַל-יְדֵי כָּךְ יִגְרוֹם גַּם לְהֶרִיגָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, שֶׁנִּקְרָא "**אֲחֵרִים**" שֶׁלֹּא יוּכַל לִהְיוֹלֵד בָּעוֹלָם.

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ", מְפָרֵשׁ רש"י: "וַיִּירָא שֶׁמָּא יַהֲרֹג, 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם יַהֲרוֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים". נִרְאֶה לְבָאֵר בְּיֵתֶר שְׂאֵת מָה שֶׁנִּתְיָרֵא יַעֲקֹב אָבִינוּ לִגְרוֹם לַהֲרִיגָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, הוּא "אֲחֵרִים", עַל-פִּי מָה שֶׁכָּתַב עַל-כָּךְ הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר", עַל-פִּי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (חב', עח'): יַעֲקֹב וְעֵשָׂו חִלְקוּ בֵּינֵיהֶם אֶת חוֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה. יַעֲקֹב אָבִינוּ לָקַח לְחֶלְקוֹ אֶת הַחֳדָשִׁים נִיסָן, אִיָּר, סִיוָן. וְאִילוּ לְעֵשָׂו הָיָה מֻגִּיעַ לְקַבֵּל אֶת הַחֳדָשִׁים תָּמוּז, אָב, אֱלוּל. וְהָיָה עֵשָׂו הָרָשָׁע שָׂמֵחַ עַל שֶׁזָּכָה שֶׁחֹדֶשׁ אֱלוּל נָפַל בְּחֶלְקוֹ, שֶׁכֵּן, כָּךְ יוּכַל הוּא לִמְנוֹעַ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לַעֲשׂוֹת הֲכָנָה לִפְנֵי יְמֵי הַדִּין. אַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁחָשׁ בַּדָּבָר, נִלְחַם עִם עֵשָׂו הָרָשָׁע בְּתַחְבּוּלוֹת מִלְחָמָה, וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת חֹדֶשׁ זֶה - **אֱלוּל** - כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ בָּנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם לִפְנֵי יוֹם הַדִּין.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁלְּפִי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת לד'): "מָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְשׁוּבָה...עוֹמְדִין", נִמְצָא, שֶׁאִם הַחוֹטֵא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה לִפְנֵי הקב"ה, אָז - לֹא רַק שֶׁשָּׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הַיֵּצֶר הָרָע, מַפְסִיד אֶת כָּל מָה שֶׁהֶחֱטִיא אֶת אוֹתוֹ אָדָם - אֶלָּא, הוּא עוֹד גּוֹרֵם לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּמוּרִים. עַל-כֵּן הִשְׁתּוֹקֵק עֵשָׂו הָרָשָׁע כָּל-כָּךְ לָקַחַת אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל לְחֶלְקוֹ, כְּדֵי לִמְנוֹעַ מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.

מָצִינוּ בְּעִנְיַן הַתְּשׁוּבָה מַאֲמָר נִפְלָא בַּיְּרוּשָׁלְמִי (מָכּוֹת פ"ב): "שָׁאֲלוּ לַחָכְמָה: חוֹטֵא, מָה עוֹנְשׁוֹ? אָמְרָה לָהֶם: חַטָּאִים(=אֲנָשִׁים חוֹטְאִים) תִּרְדֹּף רָעָה(=מָגִיפָה/מִיתָה). שָׁאֲלוּ לַנְּבוּאָה: חוֹטֵא, מָה עוֹנְשׁוֹ? אָמְרָה לָהֶם: הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת. שָׁאֲלוּ לַתּוֹרָה: חוֹטֵא, מָה עוֹנְשׁוֹ? אָמְרָה לָהֶם: יָבִיא (קָרְבָּן) אָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לוֹ. שָׁאֲלוּ לְהקב"ה: חוֹטֵא, מָה עוֹנְשׁוֹ? אָמַר לָהֶם: יַעֲשֶׂה **תְּשׁוּבָה** וְיִתְכַּפֵּר לוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב(=זֶהוּ שֶׁכָּתוּב) 'טוֹב וְיָשָׁר ה' עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ'. (דְּהַיְנוּ), שֶׁהוּא (יִתְבָּרֵךְ טוֹב וְיָשָׁר, וְעַל-כֵּן) מוֹרֶה לַחַטָּאִים דֶּרֶךְ (כְּדֵי) שֶׁיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מַדּוּעַ לֹא הִשִּׂיגוּ הַחֲכָמִים וְהַנְּבִיאִים שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן אֶת חֶטְאָיו עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, עַד שֶׁגִּילָה לָהֶם זֹאת הקב"ה, וְאָמַר: "יַעֲשֶׂה (הַחוֹטֵא) תְּשׁוּבָה וְיִתְכַּפֵּר לוֹ"?

אֶלָּא, צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁמִּצַּד הַדִּין לֹא רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לָאָדָם תִּיקּוּן עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה. שֶׁכֵּן, אָדָם הַקָּרוּץ מֵחֹמֶר, שֶׁמָּרַד בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב"ה, אֵין לוֹ שׁוּם תִּיקּוּן, אֶלָּא שהקב"ה, בְּרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, וּבְגֹדֶל עַנְוָתְנוּתוֹ מָחַל עַל כְּבוֹדוֹ, וְלָכֵן אָמַר: "יַעֲשֶׂה (הַחוֹטֵא) תְּשׁוּבָה וְיִתְכַּפֵּר לוֹ".

וְהִנֵּה, אוֹמֵר הָ"אֱמֶת לְיַעֲקֹב": כָּתוּב בַּגְּמָרָא (ב"ב י'): שָׁאַל טוֹרוֹנוֹסְרוֹפּוּס הָרָשָׁע אֶת רַבִּי עֲקִיבָא: אִם אֱלֹקֵיכֶם אוֹהֵב עֲנִיִּים, מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ מְפַרְנְסָם? אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: כְּדֵי שֶׁנִּיצּוֹל אָנוּ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהֶנּוֹם כַּאֲשֶׁר אָנוּ נוֹתְנִים לָהֶם צְדָקָה. אָמַר לוֹ טוֹרוֹנוֹסְרוֹפּוּס: אַדְרַבָּה! צְדָקָה זוֹ הִיא שֶׁגּוֹרֶמֶת לָכֶם לָלֶכֶת לַגֵּיהֶנּוֹם. שֶׁכֵּן, הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, שֶׁכָּעַס עַל עַבְדּוֹ וְחָבַשׁ אוֹתוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְצִוָּה עַל כֻּלָּם שֶׁלֹּא לְהַאֲכִילוֹ וְלֹא לְהַשְׁקוֹתוֹ. וְהִנֵּה, הָלַךְ אָדָם אֶחָד וְהֶאֱכִיל וְהִשְׁקָה אֶת אוֹתוֹ הָעֶבֶד. כְּשֶׁשָּׁמַע כָּךְ הַמֶּלֶךְ, כָּעַס מְאֹד עַל אוֹתוֹ אָדָם. וְהֲלֹא אַתֶּם קְרוּיִים 'עֲבָדִים', שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים".

אָמַר לוֹ ר' עֲקִיבָא: גַּם אָנִי אֶמְשׁוֹל לְךָ מָשָׁל: שֶׁכֵּן, לְשִׁיטָתִי, הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, שֶׁכָּעַס עַל בְּנוֹ וְחָבַשׁ אוֹתוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְצִוָּה שֶׁלֹּא לְהַאֲכִילוֹ וְלֹא לְהַשְׁקוֹתוֹ. וְהִנֵּה, הָלַךְ אָדָם אֶחָד וְהֶאֱכִיל וְהִשְׁקָה אֶת אוֹתוֹ הַבֵּן. כְּשֶׁשָּׁמַע כָּךְ הַמֶּלֶךְ, בְּוַדַּאי שֶׁשָּׂמַח עַל-כָּךְ, וְאַף שִׁגֵּר מַתָּנָה לְאוֹתוֹ אָדָם.

וְאָנוּ נִקְרָאִים 'בָּנִים', וְלֹא 'עֲבָדִים', כְּפִי שֶׁכָּתוּב: "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם". אָמַר לוֹ טוֹרוֹנוֹסְרוֹפּוּס: רַק בִּזְמַן שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם(=הקב"ה) אַתֶּם קְרוּיִים 'בָּנִים'. אוּלָם בִּזְמַן שֶׁאֵין אַתֶּם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל

מָקוֹם(=הקב"ה) - אַתֶּם קְרוּיִים "עֲבָדִים". וְעַכְשָׁיו, כְּשֶׁאַתֶּם בַּגָּלוּת, מֵחֲמַת חֲטָאֵיכֶם עַל שֶׁלֹּא עֲשִׂיתֶם רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, הֲרֵי אַתֶּם בִּבְחִינַת עֲבָדִים...

וְאָמְנָם הַתַּנָּאִים נֶחְלְקוּ, הָאִם יִשְׂרָאֵל נֶחְשָׁבִים עֲבָדִים אוֹ בָּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין לו'): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם - בִּזְמָן שֶׁאַתֶּם נוֹהֲגִים מִנְהָג בָּנִים, אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים. (אַךְ אִם) אֵין אַתֶּם נוֹהֲגִים מִנְהָג בָּנִים, אֵין אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים - דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה. (וּלְעוּמָּתוֹ) רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ד', כב') : 'בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה', וְאוֹמֵר (דְּבָרִים לב', כ') : 'בָּנִים לֹא אֵמֶן בָּם'".

רוֹאִים אָנוּ מֵהַגְּמָרָא שֶׁרַבִּי יְהוּדָה סוֹבֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶחְשָׁבִים בָּנִים רַק כַּאֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם. אִם כָּךְ, בַּגָּלוּת - שֶׁבְּוַדָּאי זֶהוּ מָצָב שֶׁבּוֹ אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם - יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת עֲבָדִים, וְאָסוּר לָהֶם לָתֵת צְדָקָה. וְאִילוּ ר' מֵאִיר (בַּעַל הַנֵּס) סוֹבֵר שֶׁבִּשְׁנֵי הַמִּקְרִים (בֵּין אִם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, וּבֵין אִם לָאו) הֵם נֶחְשָׁבִים בָּנִים, וְלָכֵן תָּמִיד מוּתָּר לָתֵת צְדָקָה.

אוּלָם צְרִיכִים אָנוּ לָדַעַת שֶׁהַהֲלָכָה הִיא כְּפִי ר' יְהוּדָה. שֶׁכֵּן, יָדוּעַ הַכְּלָל, שֶׁאוֹמֵר: ר' מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה - הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. אִם כָּךְ, בַּזְּמָן הַזֶּה שֶׁאָנוּ בַּגָּלוּת, וְאָנוּ בִּבְחִינַת עֲבָדִים - אֵיךְ מוּתָּר לָנוּ לָתֵת צְדָקָה?

כְּדֵי לְיַשֵּׁב זֹאת אוֹמֵר הָ"אֶמֶת לְיַעֲקֹב" חִידּוּשׁ נִפְלָא: נָכוֹן! כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה הַהֲלָכָה הִיא כְּפִי ר' יְהוּדָה, אוּלָם בַּשָּׁמַיִם, בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה הַהֲלָכָה הִיא כְּפִי ר' מֵאִיר, וְזֹאת עַל-פִּי הַמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (עֵרוּבִין יג'): "אָמַר ר' אָחָא בַּר חָנִינָא: גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שֶׁאֵין בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר (אָדָם) כְּמוֹתוֹ, וּמִפְּנֵי מָה לֹא קָבְעוּ הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ? (מִפְּנֵי) שֶׁלֹּא יָכְלוּ חֲבֵרָיו לַעֲמוֹד עַל סוֹף דַּעְתּוֹ".

אוֹמֵר הָ"אֶמֶת לְיַעֲקֹב": מִכֵּיוָן שֶׁהַחֲכָמִים לֹא יָרְדוּ לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל ר' מֵאִיר, הֵם לֹא יָכְלוּ לִפְסוֹק אֶת הַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. אֲבָל הקב"ה, שֶׁבְּוַדָּאי יָרַד לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל ר' מֵאִיר, קִבֵּל אֶת פְּסִיקָתוֹ, וְלָכֵן הַהֲלָכָה בַּשָּׁמַיִם הִיא כְּפִי ר' מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, שֶׁאוֹמֵר שֶׁבְּלָאו הֵכִי קְרוּיִים יִשְׂרָאֵל בָּנִים, וְלָכֵן בְּוַדָּאי שֶׁמּוּתָּר לָהֶם לָתֵת צְדָקָה תָּמִיד.

וְהִנֵּה, מָה שֶׁהֵבִיא הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר" (סִיוָן, מַאֲמָר ב', אוֹת ה'), בְּשֵׁם הַחִיד"א ("רֹאשׁ דָּוִד", אֲמֹר), שֶׁהַטַּעַם שֶׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְיִשְׂרָאֵל בִּגְלוּת, וְלֹא לַגּוֹיִים, הוּא מָה שֶׁמְּבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא (הַאֲזִינוּ, סִימָן ד'): "כְּתִיב 'יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ', וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר 'אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים'. עוֹשֶׂה (אָדָם) תְּשׁוּבָה - נוֹשֵׂא לוֹ (הקב"ה) פָּנִים. יָכוֹל לַכֹּל?(=לְכָלָם?) תַּלְמוּד לוֹמַר - אֵלֶיךָ(=רַק לְיִשְׂרָאֵל), וְלֹא לְאוּמָּה אֲחֶרֶת". וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מַדּוּעַ נוֹשֵׂא ה' פָּנִים וּמְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שֶׁל הַגּוֹיִים?

וּבֵאֵר הַחִיד"א עִנְיָן זֶה וְאָמַר, שֶׁהקב"ה הוּא בִּבְחִינַת אָב לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בָּנִים לַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם". וּמִכֵּיוָן שֶׁכָּךְ, וְאָנוּ בָּנִים לַמָּקוֹם, וְהקב"ה הוּא אָבִינוּ, לָכֵן יָכוֹל הוּא לִמְחוֹל עַל כְּבוֹדוֹ, כַּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין לב'): "אָב שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ - כְּבוֹדוֹ מָחוּל".

אֲבָל הַגּוֹיִים הֵם בִּבְחִינַת עֲבָדִים לַמָּקוֹם, וְהקב"ה הוּא עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מז', ט'): "מָלַךְ אֱלֹקִים עַל גּוֹיִם". וְלָכֵן הקב"ה אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל עַל כְּבוֹדוֹ, כַּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין לב'): "מֶלֶךְ שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ - אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל".

מֵעַתָּה, יָאִיר לָנוּ לְהָבִין, מַדּוּעַ לֹא עָלְתָה עַל דַּעַת הַחוֹכְמָה וְהַנְּבוּאָה, שֶׁיֵּשׁ תִּיקּוּן לְיִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה. שֶׁהֲרֵי, לְיִשְׂרָאֵל מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה רַק מִדִּין שֶׁל "בָּנִים לַמָּקוֹם". אַךְ, כַּאֲשֶׁר אֵין הֵם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, הֵם אֵינָם נִקְרָאִים בָּנִים, אֶלָּא עֲבָדִים. אִם כָּךְ, אֵין לָהֶם יְכוֹלֶת תִּיקּוּן בִּתְשׁוּבָה, שֶׁכֵּן, מֶלֶךְ שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ - אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל. לָכֵן אָמְרוּ הַחוֹכְמָה וְהַנְּבוּאָה שֶׁ"חַטָּאִים תִּרְדּוֹף רָעָה, וְהַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָּמוּת".

אֲבָל הקב"ה, שֶׁיָּרַד לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר, וּבַשָּׁמַיִם הֲלָכָה כְּמוֹ רַבִּי מֵאִיר (שֶׁ"בֵּין כֹּה וּבֵין כֹּה - יִשְׂרָאֵל קְרוּיִין בָּנִים") - אָמַר: "יַעֲשֶׂה (הַחוֹטֵא) תְּשׁוּבָה וְיִתְכַּפֵּר לוֹ".

כֵּיוָן שֶׁבָּאנוּ לִידֵי כָּךְ, יָאִיר עֵינֵינוּ לְהָבִין אֶת הַפַּחַד הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁמָּא יַהֲרוֹג אֶת עֵשָׂו, וְיִגְרוֹם בְּכָךְ לַהֲרִיגָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר. שֶׁהִנֵּה, לָמַדְנוּ, שֶׁיַּעֲקֹב נִלְחָם עִם עֵשָׂו עַל חֹדֶשׁ אֱלוּל, חֹדֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁבִּקֵּשׁ עֵשָׂו לָקַחַת לְעַצְמוֹ. וְכַאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב, בְּרוּחַ קוֹדְשׁוֹ, שֶׁעָתִיד הַתָּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר לָצֵאת מֵעֵשָׂו - אוֹתוֹ רַבִּי מֵאִיר אֲשֶׁר פָּסַק לַהֲלָכָה, שֶׁ"בֵּין כֹּה וְכֹה קְרוּיִים אַתֶּם בָּנִים", וּבִזְכוּתוֹ יְקַבֵּל הקב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, מִדִּין אָב שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ - כְּבוֹדוֹ מָחוּל", גַּם בִּזְמָן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם) - עַל-כֵּן "וַיֵּצֶר לוֹ" אִם **יַהֲרוֹג** הוּא אֶת **אֲחֵרִים**"" - דְּהַיְנוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ פָּחַד, שֶׁמָּא יַהֲרוֹג אֶת רַבִּי מֵאִיר, שֶׁנִּקְרָא "אֲחֵרִים", וְאָז לֹא יִהְיֶה תִּיקּוּן לְיִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה, דָּבָר שֶׁיַּעֲקֹב כָּל-כָּךְ נִלְחָם עָלָיו.

"קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים..." (לב' י')

הַגָּאוֹן רַבִּי אֵלִיָּהוּ מִוִילְנָא הִצְטַיֵּן, בְּצַד גֹּדֶל גְּדֻלּוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, גַּם בְּמִידָּה מוּפְלֶגֶת של צְנִיעוּת וַעֲנָוָה. פַּעַם אַחַת, כְּשֶׁהֵסֵב עִם חֲבוּרַת תַּלְמִידִים בְּשִׂמְחָה של מִצְוָה, שָׁאַל אוֹתוֹ אַחַד מִתַּלְמִידָיו הַמּוּבְהָקִים: רַבֵּנוּ, כְּלוּם(=הָאִם) אֵין כְּבוֹדוֹ מַפְרִיז בְּמִידַת הָעֲנָוָה? הֲרֵי כְּבָר הוֹרוּ לָנוּ חז"ל, בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (ה', עא'): "תַּלְמִיד חָכָם – צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בּוֹ אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בַּשְּׁמִינִית"(="מְעַט גַּאֲוָה" – רש"י). הֵשִׁיב הַגָּאוֹן לְתַלְמִידוֹ: תֵּן דַּעְתְּךָ לִלְשׁוֹן הַמַּאֲמָר כָּאן: "אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בַּשְּׁמִינִית" – שֶׁכֵּן "אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה" הוּא בִּלְשׁוֹן זָכָר, וּ"בַּשְּׁמִינִית" הִיא בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה – כֵּיצַד יִתְכֵּן עֵרְבּוּב של זָכָר וּנְקֵבָה? אֶלָּא, דָּבָר זֶה בָּא לִרְמוֹז לָנוּ עַל הַפָּסוּק הַשְּׁמִינִי בַּפָּרָשָׁה הַשְּׁמִינִית שֶׁבַּתּוֹרָה, הֲלֹא הִיא פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח", שֶׁהַפָּסוּק הַשְּׁמִינִי שֶׁבָּהּ פּוֹתֵחַ כַּיָּדוּעַ בַּמִּלָּה "קָטֹנְתִּי". וְכַוָּנַת חז"ל הִיא, אֵפוֹא, בְּדֶרֶךְ הָרֶמֶז, שֶׁתַּלְמִיד חָכָם יָשִׂים לִבּוֹ בְּכָל עֵת ל–"אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בַּשְּׁמִינִית" – לְ–"קָטֹנְתִּי", וְיִהְיֶה קָטָן וְצָנוּעַ בְּעֵינָיו..

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! **נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:16

ערב שבת יח' כסלו תשפ"א (4.12.20) לפי "אור החיים הקדוש" יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:07 ר"ת 17:39

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל" (ע"פ הספר "שבילי פנחס" מהגאון רבי פינחס פרידמאן שליט"א)

עַל הַכָּתוּב "וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל", מָצִינוּ בַּגְּמָרָא, שהקב"ה קָרָא לְיַעֲקֹב בַּשֵּׁם "**אֵל**", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְגִילָה יח): "מִנַּיִן שֶׁקְּרָאוֹ הקב"ה לְיַעֲקֹב '**אֵל**'? שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּקְרָא לוֹ **אֵל** אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל'". רש"י מְפָרֵשׁ: "כְּלוֹמַר, מִי שֶׁהוּא אֵ"ל? הוּא הקב"ה...וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ, שהקב"ה קְרָאוֹ לְיַעֲקֹב '**אֵל**'...וְאָנִי לְיַשֵּׁב פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא בָּאתִי".

וְצָרִיךְ לְהָבִין עִנְיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מָה רָאָה רש"י לִכְתּוֹב בְּסִיּוּם דְּבָרָיו "וְאָנִי לְיַשֵּׁב פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא בָּאתִי"?

מְבָאֵר הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר", שֶׁרש"י הִתְכַּוֵּן לִפְסוֹק הֲלָכָה בְּבֵית דִּין שֶׁל מָטָה, שהקב"ה לֹא קָרָא לְיַעֲקֹב '**אֵל**', אֶלָּא יַעֲקֹב קָרָא להקב"ה '**אֵל**'. שֶׁכֵּן, עַל–יְדֵי כָּךְ בִּקֵּשׁ רש"י לְעוֹרֵר זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל. וּמַהִי זְכוּת זוֹ?

תְּחִילָּה, נַקְדִּים מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא, בְּעִנְיָן י"ג הַמִּידוֹת שֶׁל רַחֲמִים (ר"ה יז): "אִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב, אִי–אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ: מְלַמֵּד, שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשְׁלִיחַ צִבּוּר, וְהֶרְאָה לוֹ לְמֹשֶׁה סֵדֶר תְּפִלָּה. אָמַר לוֹ, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִין – יַעֲשׂוּ לְפָנַי כַּסֵּדֶר הַזֶּה, וַאֲנִי אֶמְחַל לָהֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם".

(כַּידּוּעַ, י"ג מִידוֹת הָרַחֲמִים הֵן: "ה'. ה'. **אֵל** רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים. נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה. וְנַקֵּה")

שׁוֹאֵל הַ"פְּנִים יָפוֹת": מָה הַכַּוָּנָה "יַעֲשׂוּ לְפָנַי כַּסֵּדֶר הַזֶּה, וַאֲנִי אֶמְחַל לָהֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם"? הָאִם הַכַּוָּנָה שֶׁיַּעֲשׂוּ/יִתְנַהֲגוּ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ כְּמוֹ י"ג מִידוֹת הָרַחֲמִים שֶׁל הקב"ה, כִּדְרָשַׁת חז"ל (שַׁבָּת קלג): "מָה הוּא חָנּוּן וְרָחוּם – אַף אַתָּה הֱיֵה חָנּוּן וְרָחוּם". לְפִי זֶה, אֵין לְיִשְׂרָאֵל מִחִילָה עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, אֶלָּא רַק אִם הֵם מִתְנַהֲגִים **בַּפּוֹעַל** כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ–י"ג מִידוֹת הָרַחֲמִים (רָחוּמִים, חָנּוּנִים, מַאֲרִיכִים אַפַּיִם וכו').

אוֹ שֶׁהַכַּוָּנָה "יַעֲשׂוּ לְפָנַי כַּסֵּדֶר הַזֶּה", שֶׁיִּתְעָטְפוּ גַּם כֵּן בְּטָלִית, כְּשְׁלִיחַ צִיבּוּר, וְיֹאמְרוּ בְּפִיהֶם אֶת סֵדֶר י"ג מִידוֹת הָרַחֲמִים, וְאָז הקב"ה יִמְחוֹל לָהֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם?

מְבָרֵר הַ"פְּנִים יָפוֹת" חֲקִירָה זוֹ וְאוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, י"ג הַמִּידוֹת מַתְחִילוֹת מֵהַשֵּׁם אֵ"ל. שֶׁכֵּן, שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת בַּתְּחִילָּה (ה', ה') הֵם רַק שֹׁרֶשׁ לְ–י"ג הַמִּידוֹת. לָכֵן, לְגַבֵּי י"ג הַמִּידוֹת "**אֵל** רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים. נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה. וְנַקֵּה", שֶׁיָּךְ לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיַּעֲשׂוּ כַּסֵּדֶר הַזֶּה – כְּלוֹמַר, שֶׁגַּם הֵם יִתְנַהֲגוּ עִם אֲחֵרִים בְּמִידַּת רַחוּם וְחָנּוּן, אֶרֶךְ אָפַּיִם וכו'. אֲבָל, בַּמִּידָה הָרִאשׁוֹנָה, מִידַּת "**אֵל**", לֹא שָׁיָּךְ לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם יִהְיוּ "**אֵל**". שֶׁהֲרֵי, אִי–אֶפְשָׁר לָאָדָם, הַקָּרוּץ מֵחֹמֶר, לִהְיוֹת אֵל! אִם כֵּן, מוּבָן מָה שֶׁאָמַר הקב"ה "יַעֲשׂוּ כַּסֵּדֶר הַזֶּה", וְהַכַּוָּנָה שֶׁיִּתְעָטְפוּ בְּטָלִית, וְיֹאמְרוּ בְּפִיהֶם אֶת י"ג הַמִּידוֹת.

(עַל–פִּי הָאֲמוּר יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁמָּה שֶׁאָמְרוּ חז"ל בְּנוּסַח הַתְּפִלָּה בְּעֵת אֲמִירַת י"ג הַמִּידוֹת: "אֵל הוֹרֵתָנוּ **לוֹמַר** מִידוֹת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה". כְּלוֹמַר, מֵהַמִּידָה הָרִאשׁוֹנָה ("**אֵל**") יֵשׁ לָנוּ הוֹכָחָה בְּרוּרָה, כִּי "הוֹרֵתָנוּ לוֹמַר מִידוֹת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה" – "**אֵל**" דַּוְקָא – שֶׁרַק בְּאֲמִירָה בִּלְבָד בַּפֶּה תִּמְחוֹל לָנוּ עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְאֵין צָרִיךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה כֵּן בַּפּוֹעַל).

לָכֵן בִּקֵּשׁ רש"י הַקָּדוֹשׁ לוֹמַר בְּפֵרוּשׁוֹ, שֶׁיַּעֲקֹב קָרָא להקב"ה "אֵל". בְּכָךְ בִּקֵּשׁ רש"י לִפְסוֹק בְּבֵית דִּין שֶׁל מָטָה, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ לֹא נִקְרָא "**אֵל**", כְּדֵי לִזְכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּזְכּוּ לִמְחִילַת עֲוֹנוֹת רַק כַּאֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֶת י"ג הַמִּידוֹת בְּפִיהֶם. וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר": "וִיקָיְמוּ לְמַעְלָה מָה שֶׁנִּתְקַבֵּל לַהֲלָכָה בְּבֵית דִּין שֶׁל מָטָה. דְּאַפִּילוּ בְּאֲמִירָה בְּעַלְמָא הַ–י"ג מִידוֹת שֶׁל רַחֲמִים, אָב הָרַחֲמִים יִמְחוֹל וְיִסְלַח וִיכַפֵּר לַעֲוֹנוֹתֵינוּ, חֲטָאֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ, וְיַהֲפוֹךְ לָנוּ אֶת מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים, אָמֵן".

"וַתָּמֹת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה...וַיִּצֶּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל קִבְרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קִבֶּרֶת רָחֵל עַד הַיּוֹם"

עַל כֹּחַ הַשְׁתִּיקָה מוּבָא מִקְרֶה שֶׁאֵרַע לִפְנֵי כִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה בִּירוּשָׁלַיִם, עַל אִשָּׁה אַחַת אֲשֶׁר תָּלְתָה כְּבִיסָה בַּחָצֵר הַבַּיִת. וּבַיָּמִים הַהֵם הָיָה יוֹם מְיוּחָד בַּשָּׁבוּעַ, שֶׁהָיָה נִקְרָא "יוֹם כְּבִיסָה". יוֹם זֶה הָיָה עוֹבֵר מִתּוֹךְ מַאֲמָץ וַעֲבוֹדָה מְפָרֶכֶת. לְאַחַר תְּלִיַּת הַכְּבִיסָה עָבְרָה בַּחָצֵר שְׁכֵנָה, שֶׁלֹּא הָיְתָה מְרוּצָה מִכָּךְ שֶׁהַכְּבִיסָה

תְּלוּיָה בַּחָצֵר, הוֹצִיאָה מִסְפָּרַיִם, חָתְכָה אֶת הַחֶבֶל, וְכָל הַכִּבִּיסָה נָפְלָה אַרְצָה וְנִתְלַכְלְכָה.
אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהַכִּבִּיסָה הָיְתָה שֶׁלָּהּ, הִבְלִיגָה עַל כְּאֵבָהּ וְעַל עוֹגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּגְרְמָה לָהּ. בִּמְקוֹם לָרִיב וְלִתְבּוֹעַ אֶת עֶלְבּוֹנָהּ, מָה שֶׁלְּבֶטַח הָיָה מֵצִית אֶת אֵשׁ הַמַּחְלוֹקֶת בְּאֵיזוֹרָהּ, הִיא הֶחְלִיטָה לְכַבֵּס שֵׁנִית אֶת כָּל הַכִּבִּיסָה, לַמְרוֹת הַטִּרְחָה הַמְרוּבָּה וְהָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה. לְאַחַר מִכֵּן, תָּלְתָה אֶת הַכִּבִּיסָה בַּחָצֵר הַסְּמוּכָה, וְלֹא אָמְרָה דָּבָר, לַמְרוֹת הַכְּאֵב הַגָּדוֹל. בָּעֶרֶב, כְּשֶׁשָּׁב בַּעֲלָהּ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ, חָפְצָה הָיְתָה הָאִשָּׁה לְסַפֵּר לְבַעֲלָהּ אֶת אֲשֶׁר עָבַר עָלֶיהָ, וְלִשְׁפּוֹךְ אֶת לִבָּהּ לְפָנָיו, אַךְ לְבַסּוֹף הִתְגַּבְּרָה עַל עַצְמָהּ וְלֹא סִפְּרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהָגִיעַ לִידֵי חֵטְא לְשׁוֹן הָרָע. לְפֶתַע דָּפְקָה הַשְּׁכֵנָה בַּדֶּלֶת, וּבִקְשָׁה מִמֶּנָּה סְלִיחָה בְּלֵב מָר. הִיא אָמְרָה לָהּ: "כְּבָר קִבַּלְתִּי אֶת עוֹנְשִׁי! בְּנִי הַקָּטָן קוֹדֵחַ מֵחוֹם! אָנָּא, סִלְחִי נָא עַל פְּשָׁעַי!". הָאִשָּׁה הַצַּדְּקָנִית אָמְרָה לָהּ, שֶׁהִיא מוֹחֶלֶת לָהּ בְּלֵב שָׁלֵם, וְאַף אִחֲלָה רְפוּאָה שְׁלֵימָה לַיֶּלֶד הַחוֹלֶה.
אוֹתָהּ אִשָּׁה צַדְּקָנִית זָכְתָה לְהִפָּקֵד לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּבֵן, שֶׁגָּדַל לְיָמִים לְתַלְמִיד חָכָם גָּדוֹל, שֶׁהֵאִיר אֶת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעוֹלָם - הֲלֹא הוּא רַבֵּנוּ רַבִּי יוֹסֵף שָׁלוֹם אֱלְיָשִׁיב זצוק"ל.

עַל הַכָּתוּב, "וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִוא בֵּית לָחֶם וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל קִבְרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קִבֶּרֶת רָחֵל עַד הַיּוֹם", אָמְרוּ חז"ל: בִּזְכוּת בְּכִי הַתַּמְרוּרִים שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ, נִזְכֶּה לַגְּאוּלָה הַקְּרוֹבָה. וְזֹאת, עַל-פִּי מָה שֶׁכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף..וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה וָאֶקְבְּרֵהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִוא בֵּית לָחֶם". וּפֵרֵשׁ רש"י: "עַל-פִּי הַדִּיבּוּר קְבָרְתִּיהָ שָׁם בַּדֶּרֶךְ, שֶׁתְּהֵא לְעֶזְרָה לְבָנֶיהָ, כְּשֶׁיְּגֻלֶּה אוֹתָם נְבוּזַרְאֲדָן ("רַב טַבָּחִים" בִּצְבָא בָּבֶל), וְיִהְיוּ עוֹבְרִים דֶּרֶךְ שָׁם. (וְאָז) יוֹצֵאת רָחֵל עַל קִבְרָהּ, בּוֹכָה וּמְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה לא'): 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ...(והקב"ה מֵשִׁיבָהּ) מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ...וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם'".
וְכָתַב האריז"ל, שֶׁלֹּא רַק אָז - אֶלָּא בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת רָחֵל בּוֹכָה, צוֹעֶקֶת וְשׁוֹאֶגֶת עַל בָּנֶיהָ, שֶׁיָּצְאוּ לַגָּלוּת הַמָּרָה, וּבִזְכוּת זֶה הקב"ה מוֹרִיד דִּינִים קָשִׁים עַל אוֹיְבֵי וְשׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל.
וְצָרִיךְ לְהָבִין, עַל מָה זָכְתָה רָחֵל, שהקב"ה מְקַבֵּל אֶת בִּכְיָהּ, וּמַבְטִיחַ לָהּ כִּי "כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ...וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם"?
תְּחִילָּה, נַקְדִּים לְהָבִיא אֶת הַכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא, וַיֵּצֵא): "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל...'. בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לִישָׂא אוֹתָהּ, וְהָיָה מְשַׁלֵּחַ לָהּ מַתָּנוֹת. וְלָבָן הָיָה נוֹתְנָן לְלֵאָה, וְרָחֵל הָיְתָה שׁוֹתֶקֶת. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב - אֶלָּא שְׁתִיקָה. רָחֵל תָּפְשָׂה בַּשְׁתִּיקָה - עָמַד זַרְעָהּ בִּשְׁתִּיקָה(=הִנְחִילָה אֶת מִידַּת הַשְׁתִּיקָה לְזַרְעָהּ): בִּנְיָמִין בְּנָהּ, יָדַע עַל מְכִירַת יוֹסֵף, וְלֹא סִפֵּר לְאָבִיו. וְכֵן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁהָיְתָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין, "לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ". אֶת כֹּחַ הַשְׁתִּיקָה יָנְקוּ צֶאֱצָאֶיהָ שֶׁל רָחֵל מִמֶּנָּה. (לָכֵן, אֶבֶן הַחֹשֶׁן שֶׁל שֵׁבֶט בִּנְיָמִין נִקְרְאָה "יָשְׁפֶה" - אוֹתִיּוֹת "יֵשׁ פֶּה". כְּלוֹמַר, יֵשׁ לוֹ פֶּה לְדַבֵּר, וּבְכָל זֹאת הוּא שׁוֹתֵק, וְלֹא מְסַפֵּר לְאָבִיו יַעֲקֹב עַל הָאָחִים, שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם. אוֹ אֵצֶל אֶסְתֵּר, הִיא שׁוֹתֶקֶת, וְלֹא מְפָרֶה אֶת צִיווּי מָרְדְּכַי לֹא לְגַלּוֹת לַמֶּלֶךְ עַל יַהֲדוּתָהּ).
מֵעַתָּה יִתְבָּאֵר הֵיטֵב הַכֹּחַ הַנִּפְלָא שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ ("קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע"). שֶׁכֵּן, לְרָחֵל הָיָה אֶת כֹּחַ הַשְׁתִּיקָה, כַּאֲשֶׁר הָיָה צָרִיךְ לִשְׁתּוֹק. אוּלָם, הָיָה לָהּ גַּם אֶת כֹּחַ הַדִּיבּוּר, כַּאֲשֶׁר הָיָה צָרִיךְ לְדַבֵּר: כַּאֲשֶׁר שָׁלַח לָהּ יַעֲקֹב מַתָּנוֹת, וְלָבָן הֶעֱבִיר אוֹתָן לְלֵאָה אֲחוֹתָהּ, שָׁתְקָה רָחֵל אִמֵּנוּ שְׁתִיקָה מוּחְלֶטֶת, וְלֹא סִפְּרָה דָּבָר לְיַעֲקֹב. אֲבָל, כַּאֲשֶׁר הֵבִינָה רָחֵל, שֶׁלֵּאָה אֲחוֹתָהּ עוֹמֶדֶת לְהִתְבַּיֵּשׁ, כַּאֲשֶׁר לָבָן אָבִיהָ הֶחְלִיף בֵּינָהּ לְבֵין לֵאָה בַּחֲתוּנָה - הִשְׁתַּמְּשָׁה רָחֵל בְּכֹחַ הַדִּיבּוּר, וְהִתְחַבְּאָה בְּאוֹתוֹ לַיְלָה מִתַּחַת לַמִּיטָה שֶׁל יַעֲקֹב וְלֵאָה, וְעָנְתָה לְיַעֲקֹב בְּקוֹלָהּ עַל כָּל הַסִּימָנִים שֶׁשָּׁאַל אֶת לֵאָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ לֵאָה אֲחוֹתָהּ.
מֵעַתָּה, יָאִיר לָנוּ לְהָבִין אֶת הַכֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ. שֶׁכֵּן, לְאַחַר שֶׁשָּׁתְקָה שֶׁבַע שָׁנִים, וְלֹא סִפְּרָה לְיַעֲקֹב, שֶׁכָּל הַמַּתָּנוֹת שֶׁהוּא שָׁלַח לָהּ נִמְסְרוּ לְלֵאָה, וְגַם שָׁתְקָה וְלֹא סִפְּרָה לוֹ שֶׁמְּרַמִּים אוֹתוֹ, וּמַכְנִיסִים אֶת לֵאָה בִּמְקוֹמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ לֵאָה אֲחוֹתָהּ - הִנֵּה, לְרָחֵל אִמֵּנוּ הָיָה גַּם אֶת הַכֹּחַ לְדַבֵּר בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, וְלַעֲנוֹת בְּקוֹלָהּ לְיַעֲקֹב עַל הַסִּימָנִים שֶׁשָּׁאַל אֶת לֵאָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ אֲחוֹתָהּ.
עַל-כֵּן, כַּאֲשֶׁר קוֹל טָהוֹר כָּזֶה שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ, בּוֹכָה עַל הַבָּנִים שֶׁהוֹלְכִים לַגָּלוּת, יֵשׁ בְּכֹחוֹ לִבְקוֹעַ שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם, כְּפִי שֶׁכָּתוּב "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ". וְכַאֲשֶׁר הקב"ה שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלָהּ שֶׁל רָחֵל, שֶׁעָנְתָה לְיַעֲקֹב בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ בִּמְקוֹם לֵאָה, הוּא מִיָּד נַעֲנָה לִתְפִילָּתָהּ, וְאוֹמֵר: "מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ...וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם".
וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁגַּם עַתָּה, כַּאֲשֶׁר יֵשׁ פֶּה לָאָדָם (כְּלוֹמַר, כַּאֲשֶׁר הוּא מַרְגִּישׁ צוֹרֶךְ עָז לַעֲנוֹת לָאָדָם הָעוֹמֵד מוּלוֹ, בְּאוֹפֶן שֶׁיָּכוֹל לִגְרוֹם לִמְרִיבָה/מַחְלוֹקֶת/צַעַר), וְהוּא בְּכָל זֹאת אוֹחֵז בְּמִידַּת הַשְׁתִּיקָה - הִנֵּה, הוּא נוֹתֵן (כְּבְיָכוֹל) "עֹז לֵאלֹהִים...לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם" (**שְׁתִקָה** בְּדִילוּג אוֹת), וּמְקָרֵב אוֹתָנוּ לַגְּאוּלָה, כְּפִי שֶׁאוֹמֵר הַנָּבִיא: "עֲמֹד בְּשַׁעַר בֵּית ה' וְקָרָאתָ שָׁם... הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וַאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה" (**"שְׁתִקָה"** בְּדִילוּג 4 אוֹתִיּוֹת) - שֶׁבִּזְכוּת הַשְׁתִּיקָה יִתְקַיֵּם "וַאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה" - בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן. **שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:16

ערב שבת יח' כסלו תשפ"א (4.12.20) לפי "אור החיים הקדוש" יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:07 ר"ת 17:39

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו...וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק" (לב', כב')

חז"ל הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים, שֶׁעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, "בְּחִיר הָאָבוֹת", הָיְתָה לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים לְרַחֲמִים(=הַמְתָּקַת הַדִּין הִינָה הֲפִיכַת גְּזֵרָה קָשָׁה לִגְזֵרָה טוֹבָה).

וְהִנֵּה, יָדוּעַ שֶׁכָּל אֶחָד מִן הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים עָבַד אֶת ה' בַּמִּידָה הַשַּׁיֶּכֶת לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ: אַבְרָהָם אָבִינוּ עָבַד אֶת ה' בְּמִידַת **הַחֶסֶד**, בִּהְיוֹתוֹ עָסוּק כָּל יָמָיו בְּהַכְנָסַת אוֹרְחִים. יִצְחָק אָבִינוּ עָבַד אֶת ה' בְּמִידַת **הַגְּבוּרָה וְהַיִּרְאָה**, וְלָכֵן נִקְרָא "פַּחַד יִצְחָק". וְיַעֲקֹב אָבִינוּ עָבַד אֶת ה' בְּמִידַת **הַתִּפְאֶרֶת**, שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת וּמְמוּזֶגֶת מִמִּידַת הַחֶסֶד וּמִמִּידַת הַגְּבוּרָה, וְלָכֵן כָּתוּב: "יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים" – שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין שְׁנֵי אֹהָלִים – שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא חֶסֶד, וְשֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא **דִּין וּגְבוּרָה**, בִּהְיוֹתוֹ כָּלוּל מִשְׁנֵיהֶם יַחַד.

וְלָכֵן, עִיקַּר עֲבוֹדַת הַמְתָּקַת(=הֲפִיכַת) הַדִּינִים לְרַחֲמִים הָיְתָה אֵצֶל יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהֲרֵי מִידָתוֹ מְמוּזֶגֶת מֵחֶסֶד וּמִדִּין בְּיַחַד, וְנִמְצָא מִכָּאן שֶׁמִּידַת הַדִּין מִתְמַתֶּקֶת עַל–יְדֵי מִידַת הַחֶסֶד. מָה שֶׁאֵין כֵּן אֵצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁמִּידָתוֹ חֶסֶד בִּלְבָד, וְכֵן אֵצֶל יִצְחָק, שֶׁמִּידָתוֹ דִּין בִּלְבָד, וְאֵיךְ יִתְמַתְּקוּ אֶצְלָם הַמִּידוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת נִפְרָדוֹת זֶה מִזֶּה?

וְלָכֵן נִקְרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ "בְּחִיר הָאָבוֹת", כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא רַק כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת שְׁתֵּי הַמִּידוֹת, חֶסֶד וּגְבוּרָה, אֶלָּא שֶׁהוּא גַּם מַמְתִּיק, וְהוֹפֵךְ אֶת הַדִּין לְחֶסֶד.

לְעִנְיָן זֶה שֶׁל הַמְתָּקַת הַדִּינִים יֵשׁ קֶשֶׁר חָזָק מְאֹד לְפַרְשָׁתֵנוּ, עַל–פִּי מָה שֶׁבֵּאֵר האר"י הַקָּדוֹשׁ עַל הַפָּסוּק ("לִקּוּטֵי תּוֹרָה" פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח): "וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק" – שֶׁכֵּן, "יַבֹּק" בְּגִימַטְרִיָּה הוּא "י–ה–ו–ה אֱלֹהִים"(=112). וְכַוָּנַת האריז"ל הִיא, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הִתְכַּוֵּן לְיַחֵד(=לְחַבֵּר) אֶת שְׁנֵי שֵׁמוֹת הקב"ה "י–ה–ו–ה" וְ–"אֱלֹהִים", וְעַל–יְדֵי כָּךְ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין מֵעָלָיו, בִּזְמַן שֶׁהָלַךְ לִקְרָאת עֵשָׂו אָחִיו, שֶׁרָצָה לְהוֹרְגוֹ.

(יָדוּעַ וּמְפוּרְסָם, שֶׁהַשֵּׁם הַמָּלֵא שֶׁל הקב"ה, "יהוה", הוּא שֵׁם שֶׁל **חֶסֶד וְרַחֲמִים** גְּמוּרִים. וּלְעוּמַת זֹאת, הַשֵּׁם שֶׁל הקב"ה "**אֱלֹהִים**", הוּא שֵׁם שֶׁל מִידַת **הַדִּין**)

וּמָה נֶחְמָד לְהָבִיא אֶת דִּבְרֵי הרמ"ע מִפָּאנוֹ, הַכּוֹתֵב (עַל–פִּי האר"י הַקָּדוֹשׁ) בְּסִפְרוֹ "עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת", שֶׁעַל רֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵאִירִים שְׁנֵי שְׁמוֹתָיו שֶׁל הקב"ה, "יהוה" וְ–"אֱלֹהִים", וּלְעוּמַת זֹאת עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל גּוֹי מֵאִיר רַק שֵׁם אֶחָד – הַשֵּׁם "**אֱלֹהִים**" – וְגַם הוּא(=שֵׁם זֶה) בְּהִיפּוּךְ אוֹתִיּוֹת – "**אלה מי**".

וְהִנֵּה, עַל עֲבוֹדַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים רָמַז לָנוּ הקב"ה בִּתְחִילַת הַתּוֹרָה, בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", פֵּרֵשׁ רש"י זצ"ל: "בָּרָא **אֱלֹהִים** (מִידַת הַדִּין),וְלֹא אָמַר בָּרָא **יהוה**(מִידַת הָרַחֲמִים), (כֵּיוָן) שֶׁבַּתְּחִילָה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה (שֶׁל הקב"ה) לִבְרוֹאוֹתוֹ(=אֶת הָעוֹלָם) בְּמִידַת הַדִּין, וְרָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם (כָּךְ), וְהִקְדִּים מִידַת הָרַחֲמִים לְמִידַת הַדִּין, וְהֵבִינוּ (וְזֶהוּ מָה שֶׁכָּתוּב בְּהֶמְשֵׁךְ הַתּוֹרָה): 'בְּיוֹם עֲשׂוֹת **יהוה** (מִידַת הָרַחֲמִים) **אֱלֹהִים** (מִידַת הַדִּין) אֶרֶץ וְשָׁמַיִם' – שֶׁהִקְדִּים מִידַת הָרַחֲמִים לְמִידַת הַדִּין".

וְתָמְהוּ עַל–כָּךְ כָּל הַמְפָרְשִׁים. שֶׁכֵּן, אֵיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר אֵצֶל הַבּוֹרֵא יִשְׁתָּבַּח שְׁמוֹ, שֶׁבַּתְּחִילָה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָתוֹ לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִידַת הַדִּין, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן, כְּשֶׁרָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם, חָזַר בּוֹ, וְהִקְדִּים אֶת מִידַת הָרַחֲמִים, וְשִׁתְּפָהּ לְמִידַת הַדִּין? וַהֲלֹא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, מֻגִּיד אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ, בְּוַדַּאי יָדַע כְּבָר מֵרֹאשׁ, שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּמִידַת הַדִּין, וּמַדּוּעַ לֹא שִׁתֵּף מִיָּד אֶת מִידַת הָרַחֲמִים?

אֶלָּא, יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהקב"ה בִּקֵּשׁ לִקְבּוֹעַ כָּאן יְסוֹד אֵיתָן, מֵרֵאשִׁית הַבְּרִיאָה, וְהוּא, לְלַמְּדֵנוּ דַּעַת, שֶׁכָּךְ מַנְהִיג הַבּוֹרֵא תָּמִיד אֶת הָעוֹלָם – עַל–יְדֵי הָעוֹנוֹת מִתְעוֹרֶרֶת מִידַת הַדִּין, כְּמוֹ בִּתְחִילַת הַבְּרִיאָה (שֶׁבָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הקב"ה לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִידַת הַדִּין). וְאוּלָם, עַל–יְדֵי תְּפִילַת הַצַּדִּיקִים, מַקְדִּים הקב"ה אֶת מִידַת

הָרַחֲמִים, וּמִשְׁתַּתֵּף עִם מִידַּת הַדִּין (כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין עַל–יְדֵי הָרַחֲמִים).
אֶלָּא, שֶׁבִּשְׁעַת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְיִגְרוֹם בִּתְפִילָּתוֹ לַהֲפוֹךְ אֶת מִידַּת הַדִּין לְרַחֲמִים, וְלָכֵן אֶת הַפְּעוּלָּה הַזּוֹ עָשָׂה הקב"ה בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ. וְזֹאת, כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ יְסוֹד זֶה שֶׁל הַמְתָּקַת הַדִּין וְהַפִּיכָתוֹ לְרַחֲמִים, וְכֵן כָּעֵת עֲבוֹדָה זוֹ מוּטֶלֶת עַל הָאָדָם עַצְמוֹ.
עַל–פִּי הָאָמוּר מְפֹרָשׁ הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" אֶת כַּוָּנַת הַפִּיּוּט ("הָאֲדֶרֶת וְהָאֱמוּנָה"): "הַנּוֹי וְהַנֶּצַח לְחַי עוֹלָמִים". דְּהַיְנוּ, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אֵינוֹ אוֹהֵב שֶׁמְּנַצְּחִים אוֹתוֹ בְּנֵי עָמוֹ. אֲבָל הקב"ה, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, אֵינוֹ כָּךְ. אֶלָּא, אַדְרַבָּא, רְצוֹנוֹ שֶׁיְּנַצְּחוּ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל בָּנָיו, כַּמְּבוֹאָר בַּגְּמָרָא עַל **הַמַּחְלוֹקֶת** בֵּין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים (בַּבָּא מְצִיעָא נט'): "רַבִּי אֱלִיעֶזֶר **מְטַהֵר**, וַחֲכָמִים **מְטַמְּאִים**... בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֵשִׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כָּל תְּשׁוּבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְלֹא קִבְּלוּ (חֲכָמִים) הֵימֶנּוּ. אָמַר לָהֶם(=רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים): אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי, מִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ! יָצְתָה בַּת–קוֹל וְאָמְרָה: מַה לָּכֶם אֵצֶל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר? – שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם. עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רַגְלָיו וְאָמַר: (כָּתוּב בַּתּוֹרָה) (דְּבָרִים ל') **'לֹא בַשָּׁמַיִם** הִיא'! מַאי **'לֹא בַשָּׁמַיִם** הִיא'? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: שֶׁכְּבָר נִתְּנָה (לָנוּ) (**הַ**)**תּוֹרָה** מֵהָר סִינַי (לְכָאן, לָאָרֶץ), (וְלָכֵן) **אֵין אָנוּ** מַשְׁגִּיחִין בְּבַת קוֹל (מִשָּׁמַיִם)...אַשְׁכְּחֵיהּ(=פְּגַשׁ) רַבִּי נָתָן לְאֵלִיָּהוּ (הַנָּבִיא). אָמַר לֵיהּ(=שָׁאַל אוֹתוֹ): מַאי עָבִיד(=מָה עָשָׂה) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא שַׁעְתָּא?(=בְּאוֹתוֹ הַזְּמָן). אָמַר לֵיהּ: קָא חַיֵּיךְ(=חִיֵּךְ), (וְ)אָמַר (הקב"ה): נִצְּחוּנִי בָּנַי, נִצְּחוּנִי בָּנַי".

וְזֶהוּ הַפֵּירוּשׁ שֶׁל "הַנּוֹי וְהַנֶּצַח לְחַי עוֹלָמִים" – הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ מַחְשִׁיב מְאֹד אֶת "הַנּוֹי וְהַנֶּצַח" – כְּלוֹמַר, נָאֶה לוֹ שֶׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים, וּמַצְלִיחִים לְהַמְתִּיק אֶת מִידַּת הַדִּין עַל–יְדֵי מִידַּת הָרַחֲמִים.
בְּעִנְיָן זֶה כָּתַב הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" מָה שֶׁהֵבִיאָה הַגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין ל'): "שְׁלֹשָׁה שׁוּתָּפִים בִּיצִירַת הָאָדָם: הקב"ה, אָבִיו וְאִמּוֹ".
וּפֵרֵשׁ הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ": אָבִיו הוּא הַצַּדִּיק, הַנִּקְרָא "אָב", כְּמוֹ שֶׁקָּרָא אֱלִישָׁע הַנָּבִיא לְאֵלִיָּהוּ (מְלָכִים ב' ב', יב'): "אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו". אִמּוֹ הִיא הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, הַנִּקְרֵאת "אֵם הַבָּנִים". וּמֵאַחַר שֶׁבְּכָךְ הַצַּדִּיק נַעֲשָׂה שׁוּתָּף לְהקב"ה – יֵשׁ בְּיָדוֹ (שֶׁל הַצַּדִּיק) אֶת הַכֹּחַ לְשַׁנּוֹת וְלַהֲפוֹךְ אֶת הַדִּין לְרַחֲמִים בִּצְדָקוֹתָיו וּבִתְפִילוֹתָיו.
וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "**וַיַּעֲבֹר (יַעֲקֹב) אֵת מַעֲבַר יַבֹּק**". "**יַבֹּק**" בְּגִמְטְרִיָּה "**יהוה אֱלֹהִים**"(=112). כְּלוֹמַר, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְכַּוֵּן לְיַחֵד(=לְחַבֵּר) אֶת שְׁנֵי שֵׁמוֹת הקב"ה "**יהוה**" וְ–"**אֱלֹהִים**", מִכֵּיוָן שֶׁהוֹלֵךְ הוּא לִקְרַאת עֵשָׂו, אֲשֶׁר הוּא וְשָׁרוֹ הַ–ס"מ בִּקְשׁוּ לְהוֹרְגוֹ, עַל–יְדֵי שֶׁיְּעוֹרְרוּ עָלָיו דִּינִים וּגְבוּרוֹת (שֶׁהָרֵי, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא הַ–ס"מ, כַּמְּבוֹאָר בַּגְּמָרָא "הוּא שָׂטָן, הוּא יֵצֶר הָרָע, הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת". וְנִקְרָא "שָׂטָן", עַל שֵׁם שֶׁעוֹלֶה וּמַשְׁטִין עַל הָאָדָם, לְעוֹרֵר עָלָיו דִּינִים וּגְבוּרוֹת). לָכֵן, כַּאֲשֶׁר הָלַךְ יַעֲקֹב לִקְרַאת עֵשָׂו וְשָׂרוֹ, שֶׁנֶּאֱבַק עִמּוֹ, הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, בְּכָךְ שֶׁהִמְתִּיק אֶת הַדִּינִים. לָכֵן "**וַיַּעֲבֹר (יַעֲקֹב) אֵת מַעֲבַר יַבֹּק**". "**יַבֹּק**" בְּגִמְטְרִיָּה "**יהוה אֱלֹהִים**"(=112). וְזֹאת עָשָׂה יַעֲקֹב, כְּדֵי לְיַחֵד(=לְחַבֵּר) אֶת שְׁנֵי שֵׁמוֹת הקב"ה "**יהוה**" וְ"**אֱלֹהִים**" (חֶסֶד וְדִין בְּיַחַד). (ע"פ הספר "שבילי פנחס" מהגאון רבי פינחס פרידמאן שליט"א)

"**עִם לָבָן גַּרְתִּי וְאֵחַר עַד עָתָּה...**" (לב', ד')

מסופר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים מִצַּאנְז, שֶׁיָּשַׁב פַּעַם בְּשֻׁלְחָנוֹ הַקָּדוֹשׁ, אָחַז בִּזְקָנוֹ שֶׁיּוֹרֵד עַל–פִּי מִידוֹתָיו, וְאָמַר: "עִם לָבָן גַּרְתִּי" – הִנֵּה, זְקָנִי כְּבָר לָבָן (הִלְבִּין) – "וְאֵחַר עַד עָתָּה" – וְאָנֹכִי מִתְמַהְמֵהַּ כָּל הַיָּמִים, וְעַדַיִן לֹא חָזַרְתִּי בִּתְשׁוּבָה... כַּעֲבוֹר רֶגַע שֶׁל שְׁתִיקָה, חָזַר וְסִפֵּר: בָּעִיר לִיז'נְסֶק, הָיוּ עַסְקָנֵי הַ"חֶבְרָה קַדִּישָׁא" אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים מְאֹד וּקְטַנֵּי–דַּעַת. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה שְׁעָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, בָּאוּ וְאָמְרוּ לוֹ: רַבִּי, הִתְוַדֶּה עַל מַעֲשֶׂיךָ!
הֵשִׁיב לָהֶם ר' אֱלִימֶלֶךְ: וְהֵיכָן הָיִיתֶם כָּל הַיָּמִים, עֵת יָשַׁבְתִּי לְיַד הַשֻּׁלְחָן, וְאָכַלְתִּי צָלַחַת מְלֵאָה בָּשָׂר לְתֵיאָבוֹן? הֲלֹא אָז עַדַיִן הָיָה בִּי הַכֹּחַ לָשׁוּב...מָה לָּכֶם כִּי בָּאתֶם עַתָּה, בִּהְיוֹתִי חֲדַל אוֹנִים...?לְאַחַר שֶׁסִּפֵּר לָהֶם אֵיךְ הָיָה מַרְבֶּה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, חָזַר וּפֵרֵט חֲטָאִים אֲחֵרִים, שֶׁכִּבְיָכוֹל נִכְשַׁל בָּהֶם, וְכָךְ חִשֵּׁב וְמָנָה אֶת הַחֲטָאִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהַנּוֹכְחִים עָבַר וּמוֹסִיף לַעֲבוֹר – וְהִתְיַפְּחוּ כֻּלָּם בִּבְכִיָּה גְּדוֹלָה, וְלֹא זָזוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ כֻּלָּם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲמִיתִּיִּים...

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר"

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר", מְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (חוּלִין צא'): "רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר: **כְּגוּי** נִדְמָה לוֹ. רָבָא בַּר עוּלָּא אָמַר: **כְּתַלְמִיד חָכָם** נִדְמָה לוֹ".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, אֵיךְ אוֹתוֹ מַלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב נִדְמָה לוֹ בִּשְׁנֵי אוֹפָנִים – פַּעַם כְּגוּי וּפַעַם כְּתַלְמִיד חָכָם? נַקְדִּים לְהָבִיא אֶת מָה שֶׁכָּתוּב בַּסֵּפֶר "אִמְרֵי יוֹסֵף", בְּשֵׁם השל"ה הַקָּדוֹשׁ, עַל הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁשְּׁמוֹ 'סמאל', וְכָךְ הוּא כּוֹתֵב שָׁם: צְרִיכִים אָנוּ לָדַעַת, שֶׁבִּשְׁמוֹ של הַיֵּצֶר הָרָע '**סמאל**', שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת – '**סמ**' – הֵן מִצַּד הַטּוּמְאָה, וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹ – '**אל**' – הֵן מִצַּד הַקְּדוּשָׁה. שֶׁכֵּן, יָדוּעַ שֶׁכָּל מָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְקָיֵם מִכּוֹחוֹ שֶׁל הקב"ה, וְאַף הַטּוּמְאָה עַצְמָהּ יוֹנֶקֶת וּמְקַבֶּלֶת אֶת חֲיוּתָהּ מִכֹּחַ ה' יִתְבָּרַךְ – כֹּחַ הַקְּדוּשָׁה. עַל–כֵּן, אֶת כּוֹחוֹ וְחֲיוּתוֹ מְקַבֵּל הַיֵּצֶר הָרָע מֵהָאוֹתִיּוֹת '**אל**' שֶׁבִּשְׁמוֹ (שֶׁהֵן כְּאֲמוּר מִצַּד הַקְּדוּשָׁה), וְהֵן אֵלֶּה הַנּוֹתְנוֹת לוֹ אֶת כּוֹחוֹ וְחֲיוּתוֹ לְהִתְקַיֵּם.

וְלָכֵן אוֹמֵר הַ"אִמְרֵי יוֹסֵף", כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע, צְרִיכִים לְהַפְרִיד בֵּין אוֹתִיּוֹת **סמ אל**, וְעַל–יְדֵי כָּךְ לִמְנוֹעַ מֵהַיֵּצֶר הָרָע לְקַבֵּל אֶת חֲיוּתוֹ מֵהָאוֹתִיּוֹת '**אל**', וְכָךְ לְבַטְּלוֹ, וְאָז הוּא נוֹפֵל כְּפֶגֶר–מֵת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהָזִיק לָנוּ.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חז"ל (סוּכָּה נב'): "לְעָתִיד לָבוֹא, מֵבִיאוֹ הקב"ה לַיֵּצֶר הָרָע, וְשׁוֹחֲטוֹ...". דְּהַיְנוּ, בַּגְּאוּלָּה הָעֲתִידָה, יְבַטֵּל הקב"ה לְגַמְרֵי אֶת יְנִיקַת ה–'**סמ**' מֵהָאוֹתִיּוֹת '**אל**', וּבְהֶעְדֵּר חֲיוּת הַקְּדוּשָׁה, יִשָּׁאֵר הַיֵּצֶר הָרָע כְּפֶגֶר–מֵת, בְּלִי שׁוּם חֲיוּת.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁכְּמוֹ שֶׁשְּׁחִיטַת בַּעֲלֵי חַיִּים כְּשֵׁרִים מוֹצִיאָה אוֹתָם מֵאִיסּוּר, וּמַכְשִׁירָה אוֹתָם שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְמַאֲכָל כַּדָּת וְכַדִּין – כָּךְ, תַּכְלִית שְׁחִיטַת הַיֵּצֶר הִיא כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת הַחֵלֶק הָרָע(=ב' הָאוֹתִיּוֹת "**סמ**") מִקִּרְבּוֹ, וְעַל–יְדֵי כָּךְ יַחְזוֹר הַיֵּצֶר הָרָע לִהְיוֹת מַלְאָךְ קָדוֹשׁ, מִצַּד אוֹתִיּוֹת "**אל**", שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אֲצֻלּוֹ.

וְהִנֵּה, מָצִינוּ בַּגְּמָרָא, שֶׁהקב"ה קָרָא לְיַעֲקֹב בְּשֵׁם "**אֵל**", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְגִילָּה יח'): "מִנַּיִן שֶׁקְּרָאוֹ הקב"ה לְיַעֲקֹב '**אֵל**'? שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּקְרָא לוֹ **אֵל** אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל'". וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ הַדָּבָר: שֶׁכֵּן, אֵיךְ קָרָא הקב"ה לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא בָּשָׂר וָדָם, בְּשֵׁם "**אֵל**"?

בְּפַשְׁטוּת, הַכַּוָּנָה כָּאן הִיא, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהקב"ה הוּא אֵל חַי וְקַיָּם לְנֶצַח נְצָחִים, כָּךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁזָּכָה לְהַעֲמִיד יב' שִׁבְטֵי יָהּ' – שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוּוּ כְּלָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נִצְחִיִּים – כְּאִילּוּ נִשְׁאָר הוּא בַּחַיִּים לְתָמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מָה זַרְעוֹ(=בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) בַּחַיִּים, אַף הוּא בַּחַיִּים".

אוּלָם, לְפִי דִּבְרֵינוּ יֵשׁ לוֹמַר, שהקב"ה קָרָא לְיַעֲקֹב בְּשֵׁם "**אֵל**", כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב כֻּלּוֹ הָיָה קָדוֹשׁ, וְלֹא כְּמוֹ **סמאל**, שֶׁמַּחֲצִיתוֹ טָמֵא. וּכְפִי דִּבְרֵי השל"ה הַקָּדוֹשׁ: "וְיִשְׁחוֹט הקב"ה (אֶת) מַלְאָךְ הַמָּוֶת, דְּהַיְנוּ 'בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח', וְיִשָּׁאֵר מַלְאָךְ. כִּי הַקְּלִיפָּה בְּרֹאשָׁהּ יֵשׁ לָהּ אֲחִיזָה בַּקְּדוּשָׁה...כְּעִנְיָן '**סמאל**', מִצַּד אֲחִיזָתוֹ בַּקְּדוּשָׁה '**אל**', וּמִצַּד שֶׁהוּא סָמָא דְּמוֹתָא בָּר מִינָן נִקְרָא '**סמ**', וּלְעָתִיד '**סמ**' יִתְבָּטֵל. אֲבָל אָנַחְנוּ אוּמָּה יִשְׂרְאֵלִית, קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה', נִקְרָאִים בְּשֵׁם '**אֵל**', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חז"ל (מְגִילָּה יח', א'): 'וַיִּקְרָא לוֹ **אֵל** אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל', כִּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל קָרָא לְיַעֲקֹב '**אֵל**'. רֶמֶז לַדָּבָר 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שֵׁם', כִּי אָנַחְנוּ כֻּלָּנוּ שֵׁם, וְלֹא חֲצִי שֵׁם, כְּמוֹ '**סמאל**', שֶׁחֶצְיוֹ הוּא שֵׁם...(וְחֶצְיוֹ)...הוּא סָמָא דְּמוֹתָא".

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁכָּתַב הָאַלְשֵׁי"ךְ הַקָּדוֹשׁ בְּ"תּוֹרַת מֹשֶׁה" (בְּחֻקּוֹתַי), שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ, שָׁלְטוּ בּוֹ הָאוֹיְבִים מִצַּד יִשְׁמָעֵאל, שֶׁיָּצָא מֵאַבְרָהָם. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי, שֶׁהָיָה בִּזְכוּת יִצְחָק אָבִינוּ, שָׁלְטוּ בּוֹ הָאוֹיְבִים מִצַּד עֵשָׂו, שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ. אֲבָל, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁיִּהְיֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהָיְתָה מִיטָּתוֹ שְׁלֵימָה – יִתְקַיֵּם לְנֶצַח נְצָחִים, בְּלִי שׁוּם בִּיטּוּל.

מִטַּעַם זֶה קָרָא הקב"ה רַק אֶת יַעֲקֹב בְּשֵׁם "**אֵל**". כִּי בִּזְכוּת שֶׁהָיְתָה מִיטָּתוֹ שְׁלֵימָה, יִזְכֶּה לִבְנוֹת אֶת בֵּית

הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיְתָה מִיטָתוֹ שְׁלֵימָה – יִתְקָיֵם לְנֶצַח נְצָחִים, בְּלִי שׁוּם בִּיטּוּל.

מִטַּעַם זֶה קָרָא הקב"ה רַק אֶת יַעֲקֹב בַּשֵּׁם "**אֵל**". כִּי בִּזְכוּת שֶׁהָיְתָה מִיטָתוֹ שְׁלֵימָה, יִזְכֶּה לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, אֲשֶׁר אָז עָתִיד הקב"ה לִשְׁחוֹט אֶת יֵצֶר הָרָע (**סמאל**), כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת הַחֵלֶק הָרָע – ב' הָאוֹתִיּוֹת "**סמ**". וְעַל–יְדֵי כָּךְ יַהֲפוֹךְ הַיֵּצֶר הָרָע לִהְיוֹת מַלְאָךְ קָדוֹשׁ בְּשֵׁם "**אֵל**". לָכֵן בָּחַר הקב"ה לִקְרוֹא רַק לְיַעֲקֹב בַּשֵּׁם "**אֵל**", כְּדֵי לִרְמוֹז שֶׁבִּזְכוּתוֹ יִתְבַּטֵּל הַחֵלֶק הָרָע שֶׁל הַ–"**סמ**", וְיִשָּׁאֵר עִם הַשֵּׁם "**אֵל**".

עַתָּה, יוּמְתַּק לְהָבִין כָּאן מִקְרָא שֶׁכָּתוּב (כה', נו'): "וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב". וּמְפָרֵשׁ רש"י, שהקב"ה הוּא שֶׁקָּרָא אֶת שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וְאִם כָּךְ הוּא הַדָּבָר, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ קָרָא אֶת שְׁמוֹ בַּשֵּׁם "יַעֲקֹב", כֵּיוָן שֶׁ"וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו", הֲרֵי שֶׁעִנְיָן זֶה שֶׁל יַעֲקֹב, הָאוֹחֵז בַּעֲקֵב עֵשָׂו, אֵינֶנּוּ מַעֲשֶׂה פָּשׁוּט כְּלָל, אֶלָּא דָּבָר חָשׁוּב וְעָמוֹק שֶׁצָּרִיךְ בֵּאוּר וְהַבָּנָה.

לְפִי הָאָמוּר יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ, מִיָּד בְּצֵאתוֹ לַאֲוִיר הָעוֹלָם, אָחַז "בַּעֲקֵב עֵשָׂו" – עָקֵב הוּא לְשׁוֹן סוֹף, לְרַמֵּז שֶׁאָחַז בְּסוֹף שְׁמוֹ שֶׁל שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו – "סמ**אל**" – כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת הַשֵּׁם "**אֵל**", כְּדֵי לְהַחְזִירוֹ אֶל הַקְּדוּשָׁה.

(וְכָל זֶה עָשָׂה יַעֲקֹב בִּזְכוּת הַמַּעֲלָה שֶׁמִּיטָתוֹ תִּהְיֶה שְׁלֵימָה, וּבִזְכוּת זֶה יִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁאָז הקב"ה יִשְׁחָט אֶת הַחֵלֶק הָרָע שֶׁל הַ–**סמ**אל, וְשֵׁם "**אֵל**" יַחֲזוֹר לַקְּדוּשָׁה).

מִטַּעַם זֶה קָרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי בַּשֵּׁם "בֵּית **אֵל**". שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חז"ל: " (סוכה נב'): "לְעָתִיד לָבוֹא, מֵבִיאוֹ הקב"ה **לַיֵּצֶר הָרָע**, **וְשׁוֹחֲטוֹ** בִּפְנֵי הַצַּדִּיקִים"", אֲשֶׁר כְּפִי שֶׁלָּמַדְנוּ עָתִיד הקב"ה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת אוֹתִיּוֹת "**סמ**".

(וְאָמְרוּ חז"ל, שהקב"ה יִשְׁחוֹט אֶת שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, כְּדֵי לְטַהֵר אוֹתוֹ מִטּוּמְאַת הָאוֹתִיּוֹת "**סמ**", שֶׁיִּשָּׂרְפוּ עַל אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְיִשָּׁאֵר רַק מַלְאָךְ קָדוֹשׁ, שֶׁשְּׁמוֹ "**אֵל**").

מִטַּעַם זֶה קָרָא יַעֲקֹב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי בַּשֵּׁם "בֵּית **אֵל**", לִרְמוֹז שֶׁשָּׁם – בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ – יְטַהֵר הקב"ה אֶת שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְיִשָּׁאֵר רַק עִם הַשֵּׁם "**אֵל**" שֶׁבִּשְׁמוֹ. (ע"פ הספר "שבילי פנחס" מהגאון רבי פינחס פרידמאן שליט"א)

"וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע **בְּכַף** יְרֵכוֹ"

בְּדֶרֶךְ רֶמֶז דָּרַשׁ בְּסֵפֶר" וַיֵּאָסֹף דָּוִד": כַּאֲשֶׁר פִּשְׁפֵּשׁ הַמַּלְאָךְ(=**הס"מ**) בְּמַעֲשָׂיו שֶׁל יַעֲקֹב כְּדֵי לְקַטְרֵג עָלָיו לֹא מָצָא בּוֹ כָּל עֲבֵרָה וְעָוֹן. עַד שֶׁרָאָה כִּי עֲתִידִים צֶאֱצָאָיו לְזַלְזֵל בְּ"**כַף**"(=100) בְּתַקָּנַת "מֵאָה בְּרָכוֹת" שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר בְּכָל יוֹם.

כָּךְ הִצְלִיחַ לְקַטְרֵג עַל יַעֲקֹב עַד שֶׁלְּבַסּוֹף "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב".

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר"

סָמוּךְ לִישִׁיבָתוֹ שֶׁל הַ"בֶּן אִישׁ חַי" הִתְגּוֹרְרָה אַלְמָנָה צְעִירָה וְעָשִׁירָה, אֲשֶׁר שָׁמְרָה אֶת כַּסְפָּהּ הָרַב וְתַכְשִׁיטֶיהָ הַיְקָרִים בְּתוֹךְ כַּסֶּפֶת בְּבֵיתָהּ.

עֶרֶב אֶחָד, בְּדַרְכּוֹ שֶׁל אַחַד מֵהַבָּחוּרִים לְכִיוּוּן הַשִּׁיעוּר בַּיְשִׁיבָה, הוּא רוֹאֶה כִּי דֶּלֶת בֵּית הָאַלְמָנָה פְּתוּחָה לִרְוָחָה, וְגַם דֶּלֶת הַכַּסֶּפֶת אֵינָהּ נְעוּלָה. מַחְשָׁבוֹת עַל עֹשֶׁר רַב שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ בְּתוֹךְ דָּקוֹת מִסְפָּר, הֵחֵלּוּ לְהָצִיף אֶת מוֹחוֹ. יִצְרוֹ גָּבַר עָלָיו, וּבְתוֹךְ דָּקוֹת הוּא מָצָא אֶת עַצְמוֹ עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַכַּסֶּפֶת, כְּשֶׁלְּפָנָיו שִׁטְרוֹת כֶּסֶף וּמִטְּלֵי זָהָב לָרוֹב. וְאָז, לִפְנֵי שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה, עָלְתָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַתּוֹבְנָה הַבָּאָה: 'הֲרֵי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִגְזַר עַל הָאָדָם בְּדִיּוּק כַּמָּה כֶּסֶף יִהְיֶה לִי.

אִם כֵּן, אִם נִגְזַר עָלַי לְקַבֵּל אֶת הַכֶּסֶף הַזֶּה, הֲרֵי אֲקַבֵּל אוֹתוֹ בְּהֵיתֵר, וְלָמָּה לִי לָקַחַת אוֹתוֹ כָּעֵת, בְּאִיסּוּר? וְאִם לֹא נִגְזַר עָלַי שֶׁיַּגִּיעַ לְיָדִי כָּל–כָּךְ הַרְבֵּה כֶּסֶף – הֲרֵי גַּם אִם אֶקַּח אוֹתוֹ כָּעֵת, לֹא אֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ, כִּי הַכֶּסֶף הַזֶּה לֹא מְיוּעָד לִי'. וְכָךְ, מִתּוֹךְ מַחְשָׁבוֹת אֵלּוּ, הִצְלִיחַ הַבָּחוּר לְהִתְגַּבֵּר וְלֹא לִגְנוֹב אֶת הַכֶּסֶף. הוּא הִמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ לִשְׁמִיעַת הַשִּׁיעוּר בַּיְשִׁיבָה.

הָאַלְמָנָה שָׁמְעָה בְּבֵיתָהּ פְּסִיעוֹת שֶׁל אָדָם זָר, וְהִיא נִתְקְפָה בִּפְחָדִים לְהִישָׁאֵר לְבַדָּהּ עִם כָּל–כָּךְ הַרְבֵּה כֶּסֶף. לְמָחֳרַת הִיא בָּאָה לַיְשִׁיבָה, וְסִפְּרָה לַ"בֶּן אִישׁ חַי" עַל פְּחָדֶיהָ הָרַבִּים, וּבִקְּשָׁה מִמֶּנּוּ שֶׁיַּצִּיעַ לָהּ אֶת אַחַד הַבָּחוּרִים בַּיְשִׁיבָה לְשִׁידּוּךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁאֵר לְבַדָּהּ.

מְסוֹבֵב כָּל הַסִּיבּוֹת סִבֵּב, שֶׁהַ"בֶּן אִישׁ חַי" הִצִּיעַ לָהּ בְּדִיּוּק אֶת הַבָּחוּר שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן הַגְּנֵיבָה, וְהֵם אָכֵן הִתְחַתְּנוּ זֶה עִם זוֹ לְמַזָּל טוֹב. וְהַכֶּסֶף, שֶׁכָּל–כָּךְ חָלַם עָלָיו, וְהִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא לְקָחְתּוֹ בְּאִיסּוּר – אָכֵן הִגִּיעַ אֵלָיו בְּהֵיתֵר..

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! **נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:16

ערב שבת יח' כסלו תשפ"א (4.12.20) לפי "אור החיים הקדוש" יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:07 ר"ת 17:39

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר: הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ, וַיֹּאמֶר: לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי"

עַל הַכָּתוּב (לב', כד'), "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר: הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ, וַיֹּאמֶר: לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי", **אָמְרוּ חז"ל**, שֶׁהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "**סמאל**", שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם לִדְבַר עֲבֵירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ - זֶה 'סמאל', שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב: "וְהַהוּא מַלְאָךְ - שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ(=וְהוּא) סמאל".

אִם כָּךְ, נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה: מִכֵּיוָן שֶׁיָּדוּעַ שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל הַמַּלְאָךְ, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הוּא 'סמאל', מַדּוּעַ, כְּשֶׁשָּׁאַל יַעֲקֹב אֶת הַמַּלְאָךְ "הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ", סֵרֵב הַמַּלְאָךְ לְגָלוֹת אֶת שְׁמוֹ, וְאָמַר לְיַעֲקֹב: "לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי"?

רש"י הַקָּדוֹשׁ מְבָאֵר, בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ, שֶׁהַמַּלְאָךְ סֵרֵב לְגָלוֹת אֶת שְׁמוֹ, בַּתֵּרוּץ שֶׁשְּׁמוֹ מִשְׁתַּנֶּה מֵעֵת לְעֵת, וּכְמוֹ שֶׁמֵּבִיא רש"י: "לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי? אֵין לָנוּ שֵׁם קָבוּעַ, מִשְׁתַּנִּים שְׁמוֹתֵינוּ...". אוּלָם, גַּם זֶה צָרִיךְ בֵּאוּר. שֶׁכֵּן, הֵיכָן מָצִינוּ שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע מִשְׁתַּנֶּה?

לְפִי מָה שֶׁבֵּאַרְנוּ אֶפְשָׁר לוֹמַר, שֶׁלְּעָתִיד לָבוֹא הקב"ה יוֹצִיא מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע(=**סמאל**) אֶת הַחֵלֶק הָרָע (הָאוֹתִיּוֹת "**סמ**"), וְיִשָּׁאֲרוּ הָאוֹתִיּוֹת "**אֵל**", שֶׁהֵם מִצַּד הַקְּדוּשָׁה. וְעַל-יְדֵי כָּךְ יַהֲפוֹךְ יֵצֶר הָרָע לְמַלְאָךְ קָדוֹשׁ. לְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁבַּמַּאֲבָק שֶׁל יַעֲקֹב עִם שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הִצְלִיחַ יַעֲקֹב לֹא רַק לְהִתְגָּבֵר עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו - אֶלָּא גַּם הָפַךְ אוֹתוֹ לְטוֹב, לְאוֹתוֹ זְמָן, מֵעֵין הַגְּאוּלָה הָעָתִידָה.

לָכֵן, כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ "שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר", חָשַׁב יַעֲקֹב שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ זְמַן הַגְּאוּלָה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲלִית אוֹר הַשַּׁחַר. לָכֵן שָׁאַל אוֹתוֹ יַעֲקֹב: "הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ" - כְּלוֹמַר, הָאִם כְּבָר הִגִּיעָה הַגְּאוּלָה, שֶׁאָז יְבָטֵל הקב"ה אֶת הָאוֹתִיּוֹת "**סמ**", שֶׁהֵן הַחֵלֶק הָרָע מִשְּׁמְךָ?

עַל-כָּךְ הֵשִׁיב לוֹ הַמַּלְאָךְ: "לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי? אֵין לָנוּ שֵׁם קָבוּעַ". בְּכָךְ רָמַז לוֹ, שֶׁעַדָּיִן לֹא הִגִּיעָ זְמַן הַקֵּץ, שֶׁאָז יִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ לַשֵּׁם "**אֵל**". אֶלָּא כָּעֵת שְׁמוֹ עֲדַיִן "**סמאל**", עִם חֵלֶק הָרָע שֶׁבְּקִרְבּוֹ. (וְשֵׁם זֶה, כָּאֲמוּר, אֵינוֹ קָבוּעַ. שֶׁהֲרֵי, עָתִיד הקב"ה לְבָטְלוֹ לְעָתִיד לָבוֹא).

וּמָה שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְהוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת, הוּא מִשּׁוּם שֶׁנִּמְתַּק שְׁמוֹ לְפִי שָׁעָה, מֵעֵין הַגְּאוּלָה הָעָתִידָה.

הָרֵי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים: יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּבָר הִצְלִיחַ לְהַמְשִׁיךְ מֵעֵין קְדוּשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לְהַכְנִיעַ אֶת שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְלַהֲפוֹךְ אוֹתוֹ לְמַלְאָךְ קָדוֹשׁ עִם שֵׁם "אֵל" בְּקִרְבּוֹ (בְּאוֹתָהּ עֵת).

לָכֵן רָמַז לוֹ הַמַּלְאָךְ: " וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל". וּמַדּוּעַ שֵׁם יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹתִיּוֹת "**ישר אֵל**" - לִרְמוֹז, שֶׁבִּזְכוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב יִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל כֹּחַ הָרָע שֶׁל הַיֵּצֶר, **וְיִשָּׁאֵר** אֶצְלוֹ רַק הַשֵּׁם "**אֵל**", בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

"כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד...עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר".

עַל הַכָּתוּב בִּתְהִילִים (לג', ט'), "כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד", כָּתוּב בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת קנב'): "אָמַר רַב כָּהֲנָא: ...'כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי' - זוֹ **אִשָּׁה**. 'הוּא צִוָּה וַיַּעֲמוֹד' - אֵלּוּ **בָּנִים**".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, אֵיךְ מִתְקַשֵּׁר עִנְיָן זֶה שֶׁל "'כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי' - זוֹ אִשָּׁה. 'הוּא צִוָּה וַיַּעֲמוֹד' - אֵלּוּ בָּנִים", עִם הֶמְשֵׁךְ הַכָּתוּב בִּתְהִילִים: "עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר"?

נַקְדִּים תְּחִילָה לְהָבִיא אֶת מָה שֶׁכָּתַב הֶחָכָם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי יט', כא'): "רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ וַעֲצַת ה' הִיא תָקוּם". וּפֵרֵשׁ הַ"לְחֵמִי תּוֹדָה" וְאָמַר: הִנֵּה, כָּתוּב בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ה'): "אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִילִים ד'): 'רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ'. אִם נִצְּחוֹ מוּטָב. וְאִם לָאו - יַעֲסֹק **בַּתּוֹרָה**, שֶׁנֶּאֱמַר: 'אִמְרוּ בִּלְבַבְכֶם'. אִם נִצְּחוֹ מוּטָב, אִם לָאו - יִקְרָא **קְרִיאַת שְׁמַע**, שֶׁנֶּאֱמַר: 'עַל מִשְׁכַּבְכֶם'. אִם נִצְּחוֹ מוּטָב, אִם לָאו - יַזְכִּיר לוֹ **יוֹם הַמִּיתָה**, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וּדְמוּ סֶלָה'".

הִנֵּה, מְבוֹאָר בַּגְּמָרָא, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ **שָׁלֹשׁ** עֵצוֹת, אֵיךְ לְהִילָּחֵם וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע: תּוֹרָה, קְרִיאַת שְׁמַע, וְהַזְכָּרַת יוֹם מִיתָה - שֶׁהֵם רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "**תָּקוּם**".

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁזֹּאת כַּוָּנַת הַכָּתוּב בְּמִשְׁלֵי (יט', כא'): "רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ". דְּהַיְנוּ, הַיֵּצֶר הָרָע מַכְנִיס בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת שֶׁל הִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה**. אוּלָם, כְּנֶגֶד זֶה נוֹתֵן הקב"ה בְּלֵב הָאִישׁ עֵצָה, כֵּיצַד

לְהִילָחֵם בּוֹ, וְהִיא: "**תָּקוּם**" - **תּ**וֹרָה, **קְ**רִיאַת שְׁמָע, **וְ**יוֹם **מִ**יתָה - שֶׁעַל-יְדֵי אֵלּוּ יוּכָל לְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע.

אוּלָם, צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁשָּׁלֹשׁ הָעֵצוֹת הַלָּלוּ - **תּ**וֹרָה, **קְ**רִיאַת שְׁמָע, **וְ**יוֹם **מִ**יתָה - מוֹעִילוֹת כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, רַק אִם הָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה. שֶׁכֵּן, לָמַדְנוּ בַּגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין כט'): "בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא נָשָׂא אִשָּׁה - כָּל יָמָיו **בַּעֲבֵירָה**". כְּלוֹמַר, מִי שֶׁלֹּא נָשָׂא אִשָּׁה, כָּל יָמָיו הוּא בְּהִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה**.

וּלְפִי זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ אֶת הַכָּתוּב בְּמִשְׁלֵי כָּךְ: "רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ..." - כַּאֲשֶׁר הַיֵּצֶר הָרָע מַכְנִיס בְּלֵב הָאִישׁ "רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת" - דְּהַיְנוּ הִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה** רַבִּים - הִנֵּה, "עֵצַת ה' הִיא **תָּקוּם**" - הָעֵצָה שהקב"ה נוֹתֵן לָאָדָם כְּדֵי לְהִתְגָּבֵּר עַל הַיֵּצֶר הִיא "**תָּקוּם**" - רָאשֵׁי תֵּיבוֹת **תּ**וֹרָה, **קְ**רִיאַת שְׁמָע, **וְ**יוֹם **מִ**יתָה.

וְאִם תֹּאמַר, שֶׁעֵצָה זוֹ שֶׁל "**תָּקוּם**" הָיְתָה יָפָה רַק בַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, שֶׁאָז לָמְדוּ תּוֹרָה בִּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה, דַּע לְךָ שֶׁלֹּא כֵּן הַדָּבָר! שֶׁכֵּן, כָּתוּב בִּתְהִילִּים: "עֵצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר". שֶׁכֵּן, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבְכָל זְמָן, אֶפְשָׁר לְהִתְגָּבֵּר עַל הַיֵּצֶר הָרָע עַל-יְדֵי "עֵצַת ה'": **תּ**וֹרָה, **קְ**רִיאַת שְׁמָע, **וְ**יוֹם **מִ**יתָה.

אַךְ, יֵשׁ תְּנָאִי בְּעִנְיָן זֶה, כְּפִי שֶׁהֵבִיאָה הַגְּמָרָא: "'כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי' - זוֹ **אִשָּׁה**". כְּלוֹמַר, רַק עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, הוּא יוּכָל לְהִינָּצֵל מֵהִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה**. וְהַטַּעַם לְכָךְ שֶׁבָּרָא הקב"ה אֶת הָאָדָם כָּךְ(=שֶׁרַק עַל-יְדֵי נְשִׂיאַת אִשָּׁה הוּא יִנָּצֵל מֵהִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה**), הוּא כִּי "הוּא צִוָּה וַיַּעֲמוֹד" - אֵלּוּ **בָּנִים**". כְּלוֹמַר, הקב"ה רָצָה שֶׁהָאָדָם יִשָּׂא אִשָּׁה וְיוֹלִיד בָּנִים, כְּדֵי לְחַנְּכָם **לַתּוֹרָה וְלַעֲבוֹדַת ה'**.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יָאִיר לָנוּ לְהָבִין מָה שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשָׁתֵנוּ: "וַיָּרֶץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ(=לִקְרַאת יַעֲקֹב) וַיְחַבְּקֵהוּ...וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ". דְּהַיְנוּ, לְאַחַר שֶׁעֵשָׂו רָאָה אֶת נְשׁוֹתָיו שֶׁל יַעֲקֹב, הוּא שׁוֹאֵל אֶת יַעֲקֹב "מִי אֵלֶּה לָךְ"? וְעַל-כָּךְ עָנָה לוֹ יַעֲקֹב: "הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ".

וְצָרִיךְ לְהָבִין עִנְיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מַדּוּעַ עוֹנֶה לוֹ יַעֲקֹב רַק עַל הַיְלָדִים? וְהֲלֹא עֵשָׂו שָׁאַל אוֹתוֹ גַּם עַל הַנָּשִׁים?

אֶלָּא, יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהִנֵּה מָצִינוּ בַּגְּמָרָא (יְבָמוֹת סג'), שֶׁרַבִּי חִיָּא מְשַׁבֵּחַ אֶת הָאִשָּׁה, וְאוֹמֵר: "דַּיֵּנוּ, שֶׁמְּגַדְּלוֹת אֶת בָּנֵינוּ, וּמֵצִילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא"(=דַּי לָנוּ בַּטּוֹבָה שֶׁעוֹשׂוֹת עִמָּנוּ נְשׁוֹתֵינוּ: בְּכָךְ שֶׁהֵן מְגַדְּלוֹת אֶת בָּנֵינוּ, וּבְנוֹסָף הֵן מֵצִילוֹת אוֹתָנוּ "מִן הַחֵטְא"/הִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה** עַל נָשִׁים אֲחֵרוֹת).

נִמְצָא מִכָּאן, שֶׁיֵּשׁ לָאִשָּׁה שְׁתֵּי מַעֲלוֹת עִיקָּרִיּוֹת, וְהֵן: 1. מֵצִילָה אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא(=הִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה** עַל נָשִׁים אֲחֵרוֹת) 2. מְגַדֶּלֶת אֶת בָּנֵינוּ.

וְהִנֵּה, יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הָיָה צָרִיךְ לִישָׂא אִשָּׁה, כְּדֵי לְהִינָּצֵל "מִן הַחֵטְא"(=מֵהִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה**). שֶׁכֵּן, יַעֲקֹב הָיָה **קָדוֹשׁ וְטָהוֹר**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי". וּפֵרֵשׁ רש"י, שֶׁרְאוּבֵן הָיָה "טִיפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ(=שֶׁל יַעֲקֹב), שֶׁלֹּא רָאָה (יַעֲקֹב) קֶרִי מִיָּמָיו", (עַד הֱיוֹתוֹ בֶּן שְׁמוֹנִים וְאַרְבַּע שָׁנִים, שֶׁאָז הִתְחַתֵּן).

וְהִנֵּה, אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה **טָהוֹר וְקָדוֹשׁ**, יָדַע גַּם עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְלָכֵן שָׁאַל אֶת יַעֲקֹב עַל הַנָּשִׁים: "מִי אֵלֶּה לָךְ"? דְּהַיְנוּ, הֲלֹא אֶצְלְךָ לֹא שָׁיָךְ הַטַּעַם שֶׁל לִישָׂא אִשָּׁה כְּדֵי לְהִינָּצֵל "מִן הַחֵטְא", שֶׁהֲרֵי אַתָּה **קָדוֹשׁ וְטָהוֹר**, וְאִם כֵּן "מִי אֵלֶּה לָךְ"?

עַל-כָּךְ עָנָה לוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ: "הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ". כְּלוֹמַר, הַסִּיבָּה שֶׁנָּשָׂאתִי אִשָּׁה, לֹא הָיְתָה כְּדֵי לְהִינָּצֵל מֵהִרְהוּרֵי **עֲבֵירָה**, אֶלָּא רַק בִּשְׁבִיל הַטַּעַם הַשֵּׁנִי - שֶׁהֵן מְגַדְּלוֹת אֶת הַיְלָדִים "אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ" - וְזֹאת, כְּדֵי לְהָקִים אֶת הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, וְאֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל.

יְהִי רָצוֹן, שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה מְגַדְּלִים אֶת בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם, שֶׁיִּוָּלְדוּ לָהֶם בְּעִזְרַת הַשֵּׁם, לַתּוֹרָה, לַחוּפָּה, לְמִצְוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִתּוֹךְ אַהֲבָה וְאַחְוָה, שָׁלוֹם וְרֵעוּת - אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. (ע"פ "מְשׁוֹשׁ דּוֹדִים" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"הַיֵּצֶר הָרָע דּוֹמֶה לִזְבוּב"

אוֹרֵחַ בִּלְתִּי רָצוּי הוֹפִיעַ בַּטִּיש שֶׁל האדמו"ר מִגּוּר, בַּעַל ה"בֵּית יִשְׂרָאֵל" זצ"ל. אוֹתוֹ "אוֹרֵחַ" הָיָה לְמַעֲשֶׂה זְבוּב, אֲשֶׁר הִטְרִיד מְאֹד אֶת אַחַד הַחֲסִידִים. הוּא זִמְזֵם לוֹ בְּאוֹזְנוֹ וְדִגְדֵּג בְּאָפּוֹ. כָּל נִסְיוֹנוֹתָיו שֶׁל הַחָסִיד לְגָרְשׁוֹ הֶעֱלוּ חֶרֶס. הוּא בִּשֵּׁלוֹ מַמְשִׁיךְ לְהַטְרִיד. סַבְלָנוּתוֹ שֶׁל הַחָסִיד פָּקְעָה, הוּא לֹא הִסְתַּפֵּק בְּגֵירוּשׁ הַזְּבוּב, הוּא נָתַן לוֹ מַכָּה, וְהַזְּבוּב נָפַל עַל הַשֻּׁלְחָן וְמֵת.

הַחָסִיד נֶחְרַד עַד מְאֹד...הֲרֵי הוּא עָבַר כָּעֵת אִיסּוּר דְּאוֹרַיְתָא שֶׁל 'נְטִילַת נְשָׁמָה'. וְעוֹד עָשָׂה זֹאת עַל שֻׁלְחָנוֹ הַטָּהוֹר שֶׁל האדמו"ר, וְהִנֵּה, תּוֹךְ כְּדֵי הִרְהוּרָיו וִיגוֹנוֹ, הִתְאוֹשֵׁשׁ הַזְּבוּב מֵהַמַּכָּה, וְהוּא שָׁב לִפְרוֹחַ. שָׂמַח הָאִישׁ שִׂמְחָה רַבָּה, כִּי הִנֵּה הִתְבָּרֵר שֶׁלֹּא עָבַר כָּל אִיסּוּר...

הָרַבִּי רָאָה אֶת כָּל קוֹרוֹת הַזְּבוּב, הָחֵל מֵהַמַּכָּה וְעַד לִתְחִיָּתוֹ מֵחָדָשׁ, וְכָךְ הוּא הֵגִיב: "הַיֵּצֶר הָרָע דּוֹמֶה לִזְבוּב. גַּם אִם אַתָּה בָּטוּחַ שֶׁהִכְנַעְתָּ אוֹתוֹ עִם מַכַּת הַמָּוֶת שֶׁנָּתַתָּ לוֹ – מַמְשִׁיךְ הוּא לִחְיוֹת, וְעוֹד דָּקוֹת אֲחָדוֹת הוּא יָשׁוּב לְהִתְעוֹפֵף וּלְהַטְרִיד אֶת מְנוּחָתְךָ..."

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! **נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב...וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשָׁתֵנוּ, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חז"ל, שֶׁהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "**סמאל**", הוּא **יֵצֶר הָרָע**, הוּא הַשָּׂטָן, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם לִדְבַר עֲבֵירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' – זֶה **סמאל**, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב: "וְהַהוּא מַלְאָךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ(=וְהוּא) **סמאל**".

וּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא שֶׁיַּעֲקֹב וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הֶעֱלוּ בְּרַגְלֵיהֶם **אָבָק** עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּכְפִי שֶׁכָּתוּב (חוּלִין צא'): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' מְלַמֵּד שֶׁהֶעֱלוּ (יַעֲקֹב וְהַמַּלְאָךְ, בְּהֵיאָבְקָם אֶחָד בַּשֵּׁנִי) **אָבָק** בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד"

אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָה הוּא הָעִנְיָן שֶׁל הָאָבָק שֶׁהֶעֱלוּ יַעֲקֹב וְהַ–ס"מ עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד?

תְּחִילָּה, נַקְדִּים לְהָבִיא אֶת דִּבְרֵי הַ"בֵּן אִישׁ חַי" זיע"א, הַכּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "בֶּן יְהוֹיָדָע", שֶׁהָאָבָק שֶׁהֶעֱלוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא הַמִּלְחָמָה בֵּין הָאָבָק מִצַּד **הַקְּדוּשָׁה** כְּנֶגֶד הָאָבָק מִצַּד **הַטּוּמְאָה**.

וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: "יָדוּעַ שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא נִקְרָא אָבָק...וְיֵשׁ אָבָק מִצַּד **הַקְּדוּשָׁה**...(שֶׁכֵּן), זֶה לְעוּמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים...(וְצָרִיךְ לָדַעַת), כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין וּמַצְלִיחִין (זֶה) בִּזְכוּת הָאָבָק שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ...כָּל תּוֹרָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בָּעוֹלָם הַזֶּה (הִיא) בִּזְכוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ...לָכֵן, הַבֵּט וּרְאֵה כַּמָּה סוֹד נִשְׂגָּב יֵשׁ בְּאוֹתוֹ אָבָק (שֶׁל **הַקְּדוּשָׁה**), וְהַכֹּל הוּא עִנְיָן שֶׁל תִּיקוּן וּבֵירוּר. וְנִרְאֶה לִרְמוֹז, (שֶׁ)–אָבָ"ק רָאשֵׁי תֵּיבוֹת אוֹרָה **בְּרָכָה קְדוּשָׁה**. (וְכֵן) אָבָ"ק גִּמְטִרְיָה חֵסֶ"ד אֵ"ל. וְלָכֵן, קוֹדֶם מִלְחֶמְתּוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) עִם שָׂר עֵשָׂו, אָמַר הַכָּתוּב וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה'. "מִנְחָה" גִּמְטִרְיָה "אָבָק", "מַחֲנֶה" גִּמְטִרְיָה "אָבָק", שֶׁעָשָׂה לוֹ (יַעֲקֹב) הַכָּנָה בָּאָבָק הַקָּדוֹשׁ, קוֹדֶם שֶׁנִּלְחָם עִם עֵשָׂו".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָהוּ עִנְיָן הָאָבָק מִצַּד **הַקְּדוּשָׁה**, וּמָהוּ עִנְיָן הָאָבָק מִצַּד **הַטּוּמְאָה**?

פֶּתַח דְּבָרֵינוּ יָאִיר עַל מָה שֶׁלָּמַדְנוּ מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל הַ"מְּגָלֶה עֲמוּקוֹת" (וַיִּשְׁלַח מט'): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ', הֶעֱלָה אָבָק עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, כִּי סמא"ל, שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, יֵצֶר הָרָע, נָחָשׁ, אָחַז בָּעָקֵב(=קִטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל) עַל מִצְוֹת קָלוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בָּעָקֵב: אָבָק רִיבִּית, אָבָק לְשׁוֹן הָרָע, אָבָק שְׁבִיעִית. (וְגַם) יַעֲקֹב הֶעֱלָה (אָבָק)...וְהוּא אָבָק שֶׁהֶעֱלוּ (בְּבָבֶל, כְּפִי שֶׁלָּמַדְנוּ) 'כַּד קָמוּ מִמְּתִיבְתָּא דְּרַב הוּנָא' (הָאָבָק בַּיְשִׁיבָה שֶׁל רַב הוּנָא, כַּאֲשֶׁר קָמוּ תַּלְמִידָיו מֵהַשִּׁיעוּר)".

כְּדֵי לְהָבִין אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַ"מְּגָלֶה עֲמוּקוֹת", הָבָה וְנִתְבּוֹנֵן בְּמָה שֶׁאָמְרוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת קה'): "הַמְקָרֵעַ בְּגָדָיו בַּחֲמָתוֹ(=בִּגְלַל כַּעֲסוֹ הָרַב), וְהַמְשַׁבֵּר כֵּלָיו בַּחֲמָתוֹ, וְהַמְפַזֵּר מָעוֹתָיו(=כַּסְפּוֹ) בַּחֲמָתוֹ – יְהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה – (מִכֵּיוָן) שֶׁכָּךְ (הִיא) אוּמָנוּתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ 'עֲשֵׂה כָּךְ', וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ 'עֲשֵׂה כָּךְ', עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ 'עֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה', וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד".

נִמְצָאנוּ לְמֵדִים, שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מְאֹד מִשְׁתּוֹקֵק לְהָבִיא אֶת הָאָדָם לְכָךְ שֶׁיַּעֲבוֹר חֲלִילָה עַל כָּל הָעֲבֵירוֹת הַחֲמוּרוֹת. אַךְ, בְּיוֹדְעוֹ שֶׁהָאָדָם לֹא יִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לַעֲבוֹר עַל הָעֲבֵירוֹת הַחֲמוּרוֹת, הוּא מִתְחַכֵּם לְפָתוֹתוֹ תְּחִילָּה לְזַלְזֵל בַּמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת. וּמֵאַחַר שֶׁעֲבֵירָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵירָה, הוּא מֵבִיא אוֹתוֹ אַט אַט לַעֲבוֹר עַל כָּל הָעֲבֵירוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

וּמִזֶּה נַשְׂכִּיל לְהָבִין, כַּמָּה צָרִיךְ לְהִיזָּהֵר שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל חֲלִילָה בַּמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ד', ב'): "בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה, וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה. שֶׁמִּצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וַעֲבֵירָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵירָה".

וְהִנֵּה, מִקְרָא מָלֵא דִּבֵּר הַכָּתוּב: "וְהָיָה **עֵקֶב** תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה...", מֵעִיר רש"י: אֵם אֶת הַמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת, שֶׁהָאָדָם דָּשׁ **בַּעֲקֵבָיו** – שֶׁהָאָדָם דּוֹרֵךְ עֲלֵיהֶן וּמְזַלְזֵל בָּהֶן".

הִנֵּה מְבוֹאָר, כִּי הַהַגְדָּרָה שֶׁל מִצְוֹת קָלוֹת הִיא, מִצְוֹת "שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו". וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם דָּשׁ בָּעֲקֵבָיו בָּעָפָר, הוּא מַעֲלֶה אָבָק. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (ב"ב קסה'), שֶׁאָבָק לְשׁוֹן הָרָע הוּא מֵהַדְּבָרִים שֶׁאֵין הָאָדָם נִיצוֹל מֵהֶם,

כֵּיוָן שֶׁהוּא גָּדֵר וּסְיָג דְּרַבָּנָן, וְלָכֵן נִרְאָה בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת כְּאִיסּוּר קָל.

הִנֵּה, הִרְוַחְנוּ לָדַעַת, כִּי הָאָבָק שֶׁהֶעֱלָה שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַד לְכִסֵּא הַכָּבוֹד הוּא בְּעֶצֶם כְּדֵי לְקָטְרֵג עַל יַעֲקֹב וְזַרְעוֹ אַחֲרָיו, שֶׁהֵם מְזָלְזְלִים וְדָשִׁים בְּרַגְלֵיהֶם בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת. וְעַל–כָּךְ בִּקֵּשׁ הַ–ס"מ לַהֲרוֹג אֶת יַעֲקֹב, לְפִי שֶׁאֵין הוּא רָאוּי לְהַעֲמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל – זֶרַע הַקֹּדֶשׁ.

אוּלָם, אוֹמֵר הַכָּתוּב: "וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ" – רָאָה הַ–ס"מ, שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא אֵינוֹ מַצְלִיחַ לְעוֹרֵר קִטְרוּג עַל יַעֲקֹב, מִכֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ נִזְהָר תָּמִיד לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה', קָלָה כְּבַחֲמוּרָה. דָּבָר זֶה אָנוּ לְמֵדִים מִמָּה שֶׁכָּתוּב בְּלֵידַת יַעֲקֹב: "וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו". וְהַכַּוָּנָה כָּאן הִיא, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הִשְׂכִּיל לְהָבִין שֶׁכּוֹחוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְהָפִיל אֶת זֶרַע יִשְׂרָאֵל בִּרְשָׁתוֹ, דָּבוּק עַל–יְדֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁילָם בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו. וְלָכֵן, מִיָּד בְּצֵאת עֵשָׂו לַאֲוִיר הָעוֹלָם, "אָחַז יַעֲקֹב בָּעֲקֵב עֵשָׂו", כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לַכֹּל לְהִיזָּהֵר לְבָל לְהִיכָּשֵׁל בְּמִצְוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו.

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר רָאָה הַנָּחָשׁ/הס"מ "כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ", שֶׁאֵין הוּא מַצְלִיחַ לְקָטְרֵג עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה זָהִיר בְּכָל מִצְוֹת ה', קָלָה כְּבַחֲמוּרָה. עַל–כֵּן "וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ" – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ. כְּדֵי לְהָפִילָם בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת "שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו".

וְעַל–כָּךְ אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה: "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ...וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ". שֶׁאָכֵן בְּעִנְיָן זֶה(=בְּמִצְוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּרַגְלָיו) יֵשׁ בְּכוֹחוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ לְהָפִיל אֶת יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב, אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאוּלָם, כְּנֶגֶד הָאָבָק שֶׁהֶעֱלָה שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַד לְכִסֵּא הַכָּבוֹד כְּדֵי לְקָטְרֵג עַל יַעֲקֹב וְזַרְעוֹ אַחֲרָיו, שֶׁהֵם מְזָלְזְלִים וְדָשִׁים בְּרַגְלֵיהֶם בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת. הקב"ה מַבְטִיחַ לָנוּ וְאוֹמֵר: אִם אַתֶּם נִלְחָמִים בְּמִלְחֶמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמְפַלְּפְּלִים בָּהּ, אֲנִי נִלְחָם לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם הַמְּקָטְרְגִים עֲלֵיכֶם.

וּמָצִינוּ בַּגְּמָרָא, כִּי כֹּחַ הַפִּלְפּוּל שֶׁבַּתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת "עוֹקֵר הָרִים", כַּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין כד'): "הָרוֹאֶה אֶת רֵישׁ לָקִישׁ (הַלּוֹמֵד) בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כְּאִילּוּ עוֹקֵר הָרִים וְטוֹחֲנָן זֶה בְּזֶה...(וְכֵן) הָרוֹאֶה אֶת רַבִּי מֵאִיר בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כְּאִילּוּ עוֹקֵר הָרִים וְטוֹחֲנָן זֶה בְּזֶה". עַל–כֵּן, כַּאֲשֶׁר תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְפַלְּפְּלִים בְּקוּשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֵם כְּאִילּוּ "עוֹקְרִים הָרִים וְטוֹחֲנִים אוֹתָם". וְאָז, אוֹתוֹ אָבָק שֶׁל תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, הַנּוֹצָר מִ"טְחִינַת הֶהָרִים", הוּא שֶׁמְּבַטֵּל אֶת הָאָבָק שֶׁהֶעֱלָה הַ–ס"מ כְּדֵי לְקָטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל. (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים" (לב' יא')

בְּסִפְרוֹ" דְּבַשׁ לְפִי" (מַעֲרֶכֶת ז אוֹת ב) הֵבִיא הַחִיד"א בְּשֵׁם גּוּרֵי הָאַר"י: שֶׁבְּעֵת שֶׁאָדָם נָתוּן בְּצָרָה וּמִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה ,כְּדַאי שֶׁיַּזְכִּיר בִּתְפִלָּתוֹ אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעָשָׂה כְּדֵי שֶׁיַּעַמְדוּ אֵלּוּ בַּעֲבוּרוֹ לִזְכוּת.

אַךְ כָּתַב הַחִיד"א, כִּי אַף כַּאֲשֶׁר מַזְכִּיר הוּא אֶת מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. לֹא יַזְכִּירֵם בְּפֵרוּשׁ אֶלָּא בְּרֶמֶז, כִּי אִם יַזְכִּירֵם בְּפֵרוּשׁ עֲלוּלִים הַמְּקַטְרְגִים לְפַשְׁפֵּשׁ בָּהֶם וּבְוַדַּאי יִמָּצְאוּ בָּהֶם חֲסָרוֹנוֹת וּפְגָמִים. וְכָךְ בִּמְקוֹם שֶׁיְּסַנְגְּרוּ מַעֲשִׂים אֵלּוּ עָלָיו יַהַפְכוּ הֵם לְקַטֵּגוֹרְיָה חֲלִילָה.

אַף יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הִזְכִּיר בִּתְפִלָּתוֹ אֶת מַעֲשֵׂי הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה כְּדֵי שֶׁיַּעַמְדוּ לוֹ לִזְכוּת וּבָחַר לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּדֶרֶךְ רֶמֶז, וְכָךְ אָמַר:"קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים", רְכוּשִׁי נִקְטַן וְנֶחְסַר מֵחֲמַת כָּל הַחֲסָדִים שֶׁעָשִׂיתִי.

אָבָק הַקְּדוּשָׁה

לְרַב הוּנָא, שֶׁהָיָה רֹאשׁ יְשִׁיבָה בְּבָבֶל, הָיוּ שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת תַּלְמִידִים. וּמֵחֲמַת רִיבּוּי הַתַּלְמִידִים, הָיָה מוֹסֵר אֶת הַשִּׁיעוּרִים שֶׁלּוֹ בְּאֶמְצָעוּת שְׁלֹשָׁה-עָשָׂר מְתוּרְגְּמָנִים, שֶׁהָיוּ מִתְחַלְּקִים וּמוֹסְרִים אֶת הַשִּׁיעוּר לִקְבוּצוֹת קְבוּצוֹת שֶׁל תַּלְמִידִים. וּמְסַפְּרִים לָנוּ חז"ל דָּבָר פֶּלֶא: בִּשְׁעַת הַשִּׁיעוּר הָיוּ הַתַּלְמִידִים נוֹהֲגִים לָשֶׁבֶת עַל בִּגְדֵיהֶם שֶׁפָּרְשׂוּ עַל הָאָרֶץ. לְאַחַר הַשִּׁיעוּר שֶׁל רַב הוּנָא, הָיוּ קָמִים הַתַּלְמִידִים וּמְנַעֲרִים אֶת בִּגְדֵיהֶם מִן הָאָבָק שֶׁדָּבַק בָּם בִּשְׁעַת הַלִּימוּד. וּמְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא, שֶׁאוֹתוֹ אָבָק עָלָה עַד לַשָּׁמַיִם, וְכִסָּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה נִיכָּר דָּבָר זֶה לְמֵרָחוֹק, עַד שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹמְרִים: "עַתָּה קָמוּ תַּלְמִידָיו שֶׁל רַב הוּנָא בְּבָבֶל מִתַּלְמוּדָם...".

וְעַל-כָּךְ אָמַר הַ"בֶּן אִישׁ חַי", בְּפֵירוּשׁוֹ "בֶּן יְהוֹיָדָע" (שָׁם): "לְפִי זֶה מוּכְרָח לוֹמַר, שֶׁהָיָה זֶה בְּדֶרֶךְ נֵס, לִכְבוֹד רַב הוּנָא וְלִכְבוֹד הַצִּיבּוּר הָרַבִּים שֶׁנֶּאֱסָפִים בַּדְּרָשָׁה שֶׁלּוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ טֶבַע אִי-אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דָּבָר זֶה, שֶׁאוֹתוֹ אָבָק יֵרָאֶה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רְחוֹקָה כַּמָּה יָמִים מִבָּבֶל, אֲפִילּוּ אִם יִהְיוּ נֶאֱסָפִים אַרְבַּע מֵאוֹת רִבּוֹא (תַּלְמִידִים). אֶלָּא מוּכְרָח לוֹמַר שֶׁהָיָה זֶה בְּדֶרֶךְ נֵס". בְּ"חִידּוּשֵׁי אַגָּדוֹת" לְמהר"ל מִפְּרָאג (כְּתוּבוֹת, שָׁם), הוּא כּוֹתֵב כִּי מָה שֶׁאָמְרוּ חז"ל, שֶׁאָבָק בִּגְדֵיהֶם עָלָה לְמַעְלָה, וְכִסָּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, הַכַּוָּנָה כָּאן שֶׁבִּזְכוּת תּוֹרָתָם שֶׁל בְּנֵי בָּבֶל, תַּלְמִידֵי רַב הוּנָא, כַּאֲשֶׁר קָמוּ וְנִעֲרוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם מִן הָאָבָק שֶׁדָּבַק בָּהֶם, נוֹצְרוּ מֵאָבָק זֶה עֲנָנִים בַּשָּׁמַיִם, הַמַּסְתִּירִים אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְעֲנָנִים אֵלּוּ נָסְעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהוֹרִיד שָׁם גִּשְׁמֵי בְּרָכָה.

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:16

ערב שבת יח' כסלו תשפ"א (4.12.20) לפי "אור החיים הקדוש" יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:07 ר"ת 17:39

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ"

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשָׁתֵנוּ, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", מֵבִיא הַשל"ה הַקָּדוֹשׁ רֶמֶז נִפְלָא, עַל–פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (מנחות מג'): "רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר: מַה נִּשְׁתַּנָּה תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צִבְעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוֹמָה לַיָּם, וְיָם דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד". הִנֵּה, אוֹמֵר הַשל"ה הַקָּדוֹשׁ, שְׁלֹשֶׁת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – "יָם רָקִיעַ כִּסֵּא" – הֵם רֶמֶז לְשָׁלֹשׁ הַמַּעֲלוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁבָּהֶן זָכָה יַעֲקֹב אָבִינוּ, וּבָהֶם זָכוּ גַּם כָּל יוֹצְאֵי "יֶרֶךְ יַעֲקֹב"(=בְּנֵי יִשְׂרָאֵל), שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ. וְעַל–כָּךְ רוֹמֵז הַכָּתוּב "יֶרֶךְ יַעֲקֹב": "יֶרֶךְ" – רָאשֵׁי תֵּבוֹת: יָם רָקִיעַ כִּסֵּא.

וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁהַ–ס"מ, שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, נֶאֱבַק עִם יַעֲקֹב כְּדֵי לִפְגּוֹעַ בְּכָל שָׁלֹשׁ הַמַּעֲלוֹת הַלָּלוּ, "יָם רָקִיעַ כִּסֵּא", אֲבָל לֹא הִצְלִיחַ לִפְגּוֹעַ בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת ("יָם רָקִיעַ"), אֶלָּא פָּגַע רַק בַּבְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית, בַּ"כִּסֵּא", כַּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "מְלַמֵּד שֶׁהֶעֱלוּ (יַעֲקֹב וְהַמַּלְאָךְ, בְּהֵיאָבְקָם אֶחָד בַּשֵּׁנִי) אָבָק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד". (לוֹמַר לָנוּ שֶׁה"אָבָק" פָּגַם בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד). וְזֶהוּ שֶׁרוֹמֵז הַכָּתוּב: "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב". כְּלוֹמַר, שֶׁפָּגַע רַק בָּאוֹת "כַּף" שֶׁל הַמִּלָּה "יֶרֶךְ", שֶׁהוּא כְּאֲמוּר רוֹמֵז לְכִסֵּא הַכָּבוֹד.

וּמִמְּשִׁיךְ הַשל"ה הַקָּדוֹשׁ לְבָאֵר עִנְיָן זֶה שֶׁל ג' הַמַּעֲלוֹת ("יָם רָקִיעַ כִּסֵּא"), וְאוֹמֵר, שֶׁלְּיַעֲקֹב אָבִינוּ הָיְתָה שְׁלִיטָה עַל שְׁלֹשׁ הַבְּחִינוֹת הַלָּלוּ. הָא כֵּיצַד?

הִנֵּה, מָצִינוּ, שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַט עַל הַיָּם, כַּאֲשֶׁר קָרָע אוֹתוֹ, כְּפִי שֶׁכָּתוּב (בראשית לב', יא'): "כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה". וּפֵרֵשׁ רש"י בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ: "נָתַן מַקְלוֹ בַּיַּרְדֵּן וְנִבְקְעָה הַיַּרְדֵּן". וְעוֹד מָצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה עו', ה'): "לֹא עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, אֶלָּא בִּזְכוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב". הֲרֵי לָנוּ מִכָּאן, שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַט עַל בְּחִינַת "יָם".

וְכֵן מָצִינוּ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַט גַּם עַל בְּחִינַת "רָקִיעַ", כְּפִי שֶׁמָּצִינוּ בַּכָּתוּב: "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ". וְדָרְשׁוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "וְכִי שֶׁמֶשׁ לוֹ לְבַדּוֹ זָרְחָה? וַהֲלֹא לְכָל הָעוֹלָם זָרְחָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: שֶׁמֶשׁ הַבָּאָה בַּעֲבוּרוֹ – זָרְחָה בַּעֲבוּרוֹ". הִנֵּה, מְבוֹאָר, שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַט בַּשֶּׁמֶשׁ שֶׁבָּרָקִיעַ, שֶׁ"זָרְחָה בַּעֲבוּרוֹ".

וְכֵן שָׁלַט יַעֲקֹב אָבִינוּ גַּם עַל בְּחִינַת "כִּסֵּא". שֶׁהֲרֵי, צוּרָתוֹ הָיְתָה חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, כַּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "(וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם...וַיַּחֲלֹם) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ...תָּנָא: (הַמַּלְאָכִים הָיוּ) עוֹלִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּדִיוּקְנוֹ שֶׁל (יַעֲקֹב) (לְ)מַעְלָה (הַחֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד), וְיוֹרְדִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּדִיוּקְנוֹ שֶׁל (יַעֲקֹב) (לְ)מַטָּה". וּפֵרֵשׁ רש"י: "פַּרְצוּף אָדָם (הָיָה) בְּאַרְבָּע (הַ)חָיוֹת (שֶׁבְּכִסֵּא הַכָּבוֹד), בְּדְמוּת יַעֲקֹב". וְכֵן, בְּתִיקּוּנֵי הַזֹּהַר מְבוֹאָר (סה'): "דְּיוּקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד".

הִנֵּה, זָכִינוּ לִלְמוֹד, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לִשְׁלֹשׁ הַבְּחִינוֹת, יָם רָקִיעַ כִּסֵּא, שֶׁסִּימָנָן "יֶרֶךְ".

וּמוֹסִיף הַשל"ה וְאוֹמֵר, שֶׁגַּם זַרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זָכוּ לִשְׁלוֹט בְּ–ג' בְּחִינוֹת אֵלּוּ – יָם רָקִיעַ כִּסֵּא – רָאשֵׁי תֵּבוֹת "יֶרֶךְ". הִנֵּה, הַשְּׁלִיטָה בַּיָּם הָיְתָה בִּקְרִיעַת יָם סוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יד', כב'): "וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם". הַשְּׁלִיטָה עַל הָ"רָקִיעַ" הָיְתָה כַּמְבוֹאָר בַּמִּדְרָשׁ (דברים רבה ב', לא'): "שִׁבְעָה רְקִיעִים הֵן (בַּשָּׁמַיִם)...וְכֻלְּהוּ(=וְכֻלָּם) פְּתַח הקב"ה לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעָן, שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ אַחֵר, אֶלָּא הוּא". הַשְּׁלִיטָה בִּבְחִינַת "כִּסֵּא" הָיְתָה בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּקְרָא "כִּסֵּא", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיה יז', יז'): "כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ". כֵּיוָן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ מְכֻוָּן כְּנֶגֶד כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְהִנֵּה, אוֹמֵר הַשל"ה הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַ–ס"מ/יֵצֶר הָרָע לֹא יָכוֹל הָיָה לִשְׁלוֹט כְּלָל בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת "יָם רָקִיעַ", אֶלָּא רַק בִּבְחִינַת "כִּסֵּא" – וְלָכֵן נֶחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בֵּית תִּפְאַרְתֵּנוּ, הַמְכֻוָּן כְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וּמָצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ עַל הַכָּתוּב בְּאֵיכָה (ב', א'), "הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל", שֶׁבִּשְׁעַת הַחֻרְבָּן הִשְׁלִיךְ הקב"ה אֶת צוּרַת יַעֲקֹב, הַחֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד. וּכְפִי שֶׁמּוּבָא שָׁם (איכה רבה ב', ב'): "אָמַר הקב"ה לְיִשְׂרָאֵל:

כְּלוּם אַתֶּם מַקְנִיטִין אוֹתִי...בִּשְׁבִיל אִיקּוּנִין(=צוּרָתוֹ) שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁחַקּוּקָה עַל כִּסְאִי? הָא לָכֶן טְרוֹן בְּאָפֵּיכוֹן(=זָרָק לָהֶם אֶת דִּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בִּפְנֵיהֶם), הֲוֵי(=וְזֶהוּ): 'הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל'".

מֵעַתָּה מְבוֹאָר הֵיטֵב סוֹד הַכָּתוּב, "וַתִּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב": כִּי, מִתּוֹךְ ג' בְּחִינוֹת שֶׁל יֶרֶךְ יַעֲקֹב, שֶׁסִּימְּנָן יָם רָקִיעַ כֵּסֵא, לֹא הָיָה שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו מְסוּגָל לִפְגּוֹעַ בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת "יָם רָקִיעַ", כִּי אִם רַק בִּבְחִינַת כַּ"ף שֶׁל יֶרֶךְ יַעֲקֹב, הָרוֹמֶזֶת לְכִסֵּא הַכָּבוֹד. וּפְגִיעָה זוֹ הָיְתָה כְּאָמוּר בִּזְמַן חָרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַמְכֻוָּן כְּנֶגֶד כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז, כְּאָמוּר, הִשְׁלִיךְ הקב"ה מִשָּׁמַיִם אֶת "אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" – אֶת צוּרַת יַעֲקֹב הַחֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד. (אֵלּוּ תֹּכֶן דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל השל"ה הַקָּדוֹשׁ בְּתוֹסֶפֶת בֵּיאוּר). (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל וְאֶעֱשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי"

אֶחָד הַפִּקְסִים שֶׁהִגִּיעַ לְכּוֹלֵל "בֵּית דָּוִד" פְּלַט סִיפּוּר מְצֻמְרֵר. בְּמִשְׁפָּחָה פְּלוֹנִית נוֹלְדָה תִּינוֹקֶת, שֶׁעַד גִּיל 4 לֹא פָּתְחָה אֶת פִּיהָ וְלֹא דִּבְּרָה מְאוּמָה. כָּל הַתְּרוּפוֹת שֶׁנִּסּוּ לָתֵת לָהּ לֹא הוֹעִילוּ דָּבָר.

יוֹם אֶחָד קָמָה הַסַּבְתָּא, שֶׁמְּצַב נֶכְדָּתָהּ נָגַע מְאֹד לְלִבָּהּ, וְאָמְרָה: "רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲרֵי אֲנִי תּוֹרֶמֶת 20 שָׁנָה מֵהַחַיִּים שֶׁלִּי, וּבִלְבַד שֶׁתְּרַפֵּא אֶת נֶכְדָּתִי".

הַשּׁוֹמְעִים הָיוּ הָמוּמִים, אֲבָל לְתַדְהֵמַת הַכֹּל, הַנֵּס הַזֶּה הִתְרַחֵשׁ. לְפֶתַע–פִּתְאוֹם הֵחֵלָּה הַיַּלְדָּה הַקְּטַנָּה לְדַבֵּר. אִי–אֶפְשָׁר הָיָה לְתָאֵר אֶת הַשִּׂמְחָה שֶׁאָחֲזָה בִּבְנֵי הַמִּשְׁפָּחָה.

גַּם הַסַּבְתָּא הֵבִיעָה אֶת שִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה לְמַרְאֵה הַנֵּס, אֲבָל לֹא עָבְרוּ יָמִים אֲחָדִים, וְהִיא "תָּפְסָה אֶת עַצְמָהּ": "אֲנִי בְּסה"כ בַּת 70, וְהִנְנִי חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁאִם תָּרַמְתִּי 20 שָׁנָה מֵחַיַּי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה לָנוּ נֵס שֶׁכָּזֶה, לֹא יַעֲבוֹר זְמַן רַב, וְאֶצְטָרֵךְ לַעֲזוֹב אֶת הָעוֹלָם", אָמְרָה. הַסַּבְתָּא שִׁגְּרָה לָנוּ מִכְתָּב, וּבוֹ הִיא שׁוֹאֶלֶת, הָאִם מוּתָּר לָהּ לַחֲזוֹר בָּהּ מִתְּרוּמַת 20 הַשָּׁנִים?

כָּךְ מְסַפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שליט"א, וְשׁוֹאֵל: "נוּ, אֵיפֹה אֶפְשָׁר לִמְצוֹא תְּשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה כָּזוֹ?".

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַגָּאוֹן: "חִפַּשְׂנוּ וּמָצָאנוּ שְׁאֵלָה דּוֹמָה בַּסֵּפֶר 'עוֹלְלוֹת אֶפְרַיִם', הַמְצֻטָּט מִדְּרָשׁ, שֶׁבּוֹ מוּבָא 'דִּין וּדְבָרִים' שֶׁהָיָה בֵּין אָדָם הָרִאשׁוֹן לקב"ה. שֶׁכֵּן, יָדוּעַ מִדִּבְרֵי חז"ל, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה גִּלְגּוּלוֹ וְתִיקּוּנוֹ שֶׁל הָאָדָם הָרִאשׁוֹן. שֶׁכֵּן, לְאַחַר שֶׁחָטָא אָדָם וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, נִקְצְבוּ לוֹ אֶלֶף שְׁנוֹת חַיִּים. אוּלָם, כַּיָּדוּעַ, אָדָם הָרִאשׁוֹן חָי רַק 930 שָׁנִים, כֵּיוָן שֶׁנָּתַן לְדָוִד הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים שָׁנִים מֵחַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בַּמִּדְרָשׁ (במדב"ר יד', יב'): "ע'(=70) שָׁנָה שֶׁחִסֵּר אָדָם (הָרִאשׁוֹן) מִשְּׁנוֹתָיו...נָתַן לְדָוִד בֶּן יִשַׁי – לְפִי שֶׁרָאוּי הָיָה (אָדָם הָרִאשׁוֹן) לִחְיוֹת אֶלֶף שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת', (וְכֵן יָדוּעַ שֶׁ)יּוֹמוֹ שֶׁל הקב"ה (הוּא) אֶלֶף שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בִּתְהִילִּים: 'כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבוֹר...'".

וְהִנֵּה, מְבוֹאָר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם (כְּשֶׁהָיָה בֶּן 930 שָׁנִים), טָעַן לִפְנֵי הקב"ה שֶׁיָּמָיו הֵם אֶלֶף שָׁנִים, וְעַדָּיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. מִיָּד הֶרְאָה לוֹ הקב"ה אֶת הַשְּׁטָר, שֶׁהוּא עַצְמוֹ חָתַם עָלָיו, שֶׁבּוֹ הִתְחַיֵּב הוּא לְהַעֲנִיק שִׁבְעִים שָׁנִים מִשְּׁנוֹתָיו לְדָוִד הַמֶּלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּךְ, חָזַר בּוֹ, וְטָעַן שֶׁאֵין הוּא מַסְכִּים עַתָּה לָתֵת לְדָוִד הַמֶּלֶךְ אֶת הַשָּׁנִים שֶׁהִבְטִיחַ. אָמַר לוֹ הקב"ה: וְהֲרֵי עָתִיד לָצֵאת מִמְּךָ אִישׁ צַדִּיק וְיָשָׁר, הֲלֹא הוּא יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". אִם כָּךְ עָלֶיךָ לִשְׁמוֹר עַל מִידַּת הָאֱמֶת וְלַעֲמוֹד בְּהַבְטָחָתְךָ, כְּדֵי "שֶׁלֹּא יְהֵא הַתַּלְמִיד(=יַעֲקֹב) גָּדוֹל מֵהָרַב(=אָדָם הָרִאשׁוֹן)".

"וְגַם אֲנִי אָמַרְתִּי לָאִשָּׁה" – אָמַר הַגָּאוֹן רבי יצחק זילברשטיין שליט"א – "לֹא כְּדַאי שֶׁתַּחְזִרִי בָּךְ מִתְּרוּמַת 20 הַשָּׁנִים, אֲבָל אֶתֵּן לָךְ 3 עֲצוֹת כְּדֵי שֶׁתַּאֲרִיכִי יָמִים:

הָעֵצָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא לַעֲסוֹק בְּחֶסֶד, וּכְפִי שֶׁהַגְּמָרָא (רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דַּף י"ח עַמּוּד א') מְסַפֶּרֶת עַל שְׁנֵי צֶאֱצָאֵי עֵלִי הַכֹּהֵן, שֶׁהָאֶחָד חָי 40 שָׁנָה, וְהַשֵּׁנִי 60 שָׁנָה. וְהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת, שֶׁהָרִאשׁוֹן עָסַק רַק בַּתּוֹרָה, וְהַשֵּׁנִי בְּתוֹרָה וּבְחֶסֶד, וְלָכֵן הֶאֱרִיךְ עוֹד 20 שָׁנָה.

הָעֵצָה הַשְּׁנִיָּה הִיא לְהַעֲבִיר עַל הַמִּידוֹת, כְּפִי שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא בְּסוּכָּה, שֶׁאָדָם הַמַּעֲבִיר עַל מִידוֹתָיו וְלֹא מַחֲזִיר לְמִי שֶׁהֶעֱלִיב אוֹתוֹ, מַעֲבִירִים אֶת שְׁנוֹת חַיָּיו שֶׁל הַפּוֹגֵעַ לַנִּפְגָּע.

הָעֵצָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא, לָקַחַת מִצְוָה שֶׁקָּשֶׁה לַעֲשׂוֹתָהּ, וּלְקַיְּמָהּ בְּמְסִירוּת–נֶפֶשׁ.

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַתֹּאמֶר לֵאָה נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר" (ל' יח')

עַל הַכָּתוּב: "וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב, וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ, וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא, כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנִי, וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא". (וּמָהוּ "הוּא"?) וּפֵרֵשׁ רש"י: "('הוּא') הקב"ה סִיְּעוֹ(=אֶת יַעֲקֹב), שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם יִשָּׂשכָר".
מִשְּׁמָע מֵהַכָּתוּב, שהקב"ה עָמַד לִימִין לֵאָה בְּלֵידַת יִשָּׂשכָר, כְּפִי שֶׁכָּתוּב: "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל לֵאָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן חֲמִישִׁי, וַתֹּאמֶר לֵאָה נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר".
כְּדֵי לְהָבִין עִנְיָן זֶה בְּיֵתֶר שְׂאֵת, הָבָה נַקְדִּים אֶת דִּבְרֵי הַ"שִּׁפְתֵי חֲכָמִים", הַמְבָאֵר אֵיךְ סִיֵּעַ הקב"ה לְיַעֲקֹב לְהָבִיא אֶת יִשָּׂשכָר.
וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: "וְהֵיאָךְ סִיְּעוֹ? יֵשׁ לוֹמַר שֶׁיַּעֲקֹב בָּא מִן הַשָּׂדֶה רוֹכֵב עַל חָמוֹר. וְהָיָה רוֹצֶה לִרְכַּב בְּאֹהֶל רָחֵל, והקב"ה נָתַן דֵּעָה בַּחֲמוֹר, וְהָיָה נוֹעֵר כְּדֵי שֶׁתִּשְׁמַע לֵאָה, וְתֵצֵא לִקְרָאתוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ לְאֹהֶל לֵאָה. וְכָךְ הָיָה, וְהָלַךְ שָׁם בְּאֹהֶל לֵאָה. וּבְאוֹתוֹ לַיְלָה יָצָא מִבֵּינֵיהֶם יִשָּׂשכָר, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (מט', יד') 'יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם' – רְצוֹנוֹ לוֹמַר, הֵיאָךְ בָּא שֶׁנּוֹלַד יִשָּׂשכָר? 'חֲמוֹר גָּרֶם'...שֶׁהַחֲמוֹר הָיָה הַגּוֹרֵם (לְבִיאַת יִשָּׂשכָר לָעוֹלָם).
וְצָרִיךְ לְהָבִין עִנְיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מַדּוּעַ סִבֵּב מְסוֹבֵב כָּל הַסִּיבּוֹת(=הקב"ה) כָּךְ, שֶׁיִּשָּׂשכָר, עָמוּד הַתּוֹרָה, יִוָּלֵד בְּסִיבַּת הַחֲמוֹר שֶׁל יַעֲקֹב?
וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהִנֵּה שָׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (עירובין ק'): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אִלְמָלֵי לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, לָמַדְנוּ צְנִיעוּת מֵחָתוּל, וְגָזֵל מִנְּמָלָה, וְעָרָיוֹת מִיּוֹנָה".
וּפֵרֵשׁ רש"י: "צְנִיעוּת מֵחָתוּל, שֶׁאֵינוֹ מֵטִיל רֵעִי(=צֹרְכָּיו) בִּפְנֵי אָדָם, וּמְכַסֶּה צוֹאָתוֹ. וְגָזֵל מִנְּמָלָה, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ו', ח') 'תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ', וְאֵין אַחַת גּוֹזֶלֶת מֵאֲכָל חֲבֵרְתָּהּ. וְעָרָיוֹת מִיּוֹנָה, שֶׁאֵינוֹ נִזְקָק אֶלָּא לְבַת זוּגוֹ".
הִנֵּה, נִמְצָאנוּ לְמֵדִים, שֶׁאֶפְשָׁר לִלְמוֹד מִבַּעֲלֵי הַחַיִּים דֶּרֶךְ בַּעֲבוֹדַת ה'. וְלֹא רַק מִבַּעֲלֵי חַיִּים טְהוֹרִים, אֶלָּא גַּם מִבַּעֲלֵי חַיִּים טְמֵאִים, כְּמוֹ הַחָתוּל וְהַנְּמָלָה. וְהַבֵּיאוּר הוּא עַל–פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת פ"ו, יב'): "כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: 'כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו...'".
וְלָכֵן נִמְצָא, שֶׁכָּל בַּעַל חַיִּים שֶׁבָּרָא הקב"ה – לִכְבוֹדוֹ בְּרָאוֹ – כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ בְּנֵי הָאָדָם מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ בַּעֲבוֹדַת ה'.
וְעַל–כָּךְ שָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת פ"ה, מ"כ): "יְהוּדָה בֶן תֵּימָא אוֹמֵר: הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר, וְקַל כַּנֶּשֶׁר, וְרָץ כַּצְּבִי, וְגִבּוֹר כָּאַרְיֵה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם". אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לָדַעַת, מָה אֶפְשָׁר לִלְמוֹד מֵהַחָמוֹר?
וְנִרְאֶה לְבָאֵר עִנְיָן זֶה, עַל–פִּי מָה שֶׁלָּמַדְנוּ מִדִּבְרֵי הַתָּנָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקַנּוּס בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ג'): "רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הָוֵי הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי, שֶׁנֶּאֱמַר: 'ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאָג, וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ, שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ'. וְסִימָן לַדָּבָר, מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה – **חֲמוֹר נוֹעֵר**. שְׁנִיָּה – **כְּלָבִים צוֹעֲקִים**. שְׁלִישִׁית – **תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ**...".
הִנֵּה, מְבוֹאָר מִכָּאן, שֶׁהַחֲמוֹר נוֹעֵר בִּתְחִילַת הַלַּיְלָה בַּמִּשְׁמֶרֶת הָרִאשׁוֹנָה. וְצָרִיךְ לְהָבִין עִנְיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מַדּוּעַ בָּחַר הקב"ה שֶׁהַמִּשְׁמֶרֶת הָרִאשׁוֹנָה תִּהְיֶה "חֲמוֹר נוֹעֵר"?
וְיֵשׁ לְהָבִין עִנְיָן זֶה עַל–פִּי דִּבְרֵי הרמב"ם הַנּוֹרָאִים, הַיּוֹרְדִים חַדְרֵי בֶּטֶן, עַל גֹּדֶל עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה (הִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה פֶּרֶק ג', הֲלָכָה יג'): "אַף–עַל–פִּי שֶׁמִּצְוָה לִלְמוֹד בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, אֵין אָדָם לָמֵד רוֹב חוֹכְמָתוֹ, אֶלָּא בַּלַּיְלָה. לְפִיכָךְ, מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת בְּכֶתֶר הַתּוֹרָה, יִזָּהֵר בְּכָל לֵילוֹתָיו. וְלֹא יֶאֱבַד אֲפִילוּ אֶחָד מֵהֶם בְּשֵׁינָה וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשִׂיחָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן, אֶלָּא בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְדִבְרֵי חָכְמָה. (וְ)אָמְרוּ חֲכָמִים: אֵין רִנָּה שֶׁל תּוֹרָה, אֶלָּא בַּלַּיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה'. וְכָל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עָלָיו בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: 'יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי'. וְכָל בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִים בּוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה בַּלַּיְלָה, **אֵשׁ** אוֹכְלָתוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב כ', כו'): 'כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו, תֻּאָכְלֵהוּ **אֵשׁ**". (דְּהַיְנוּ, אִם אֵין **אֵשׁ** הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, יֵשׁ

אֵשׁ אֲחֶרֶת, חָלִילָה).

לְפִי זֶה יוּמְתָּק לְהָבִין אֶת הַטַּעַם לְכָךְ שֶׁבָּרָא הקב"ה אֶת הַחָמוֹר עִם טֶבַע כָּזֶה, שֶׁהוּא נוֹעֵר בַּמִּשְׁמֶרֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַלַּיְלָה. וְזֹאת, כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל–יְדֵי כָּךְ אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּלְמַד מִן הַחָמוֹר לָשֵׂאת עַל שִׁכְמוֹ אֶת הַמָּשָׂא הַכָּבֵד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת "נוֹעֵר"(=לוֹמֵד) לֹא רַק בַּיּוֹם, אֶלָּא גַּם בַּלַּיְלָה, אֲשֶׁר כִּדְבְרֵי הרמב"ם, רוֹב חוֹכְמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא עַל–יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה דַּוְקָא בַּלַּיְלָה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ א', ח'): "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה".

וְנִרְאֶה לְהָבִיא רְאָיָה בְּרוּרָה לְכָךְ מֵהַבְּרָכָה שֶׁבֵּרֵךְ יַעֲקֹב אֶת יִשָּׂשכָר לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ (מט', יד'): "יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם. וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל וַיְהִי לְמַס עֹבֵד".

וּפֵרֵשׁ רש"י: "יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם – חָמוֹר בַּעַל עֲצָמוֹת, סוֹבֵל עֹל תּוֹרָה כְּחָמוֹר חָזָק שֶׁמַּטְעִינִין אוֹתוֹ מָשָׂא כָּבֵד. 'רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם' – כַּחָמוֹר, הַמְהַלֵּךְ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְאֵין לוֹ לִינָה בַּבַּיִת, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה לָנוּחַ, (הוא) רוֹבֵץ בֵּין הַתְּחוּמִין בִּתְחוּמֵי הָעָיָרוֹת (בַּמָּקוֹם) שֶׁהוֹלִיךְ שָׁם פְּרָקְמָטְיָא".

הָרֵי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁמָּה שֶׁהִמְשִׁיל יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת יִשָּׂשכָר, עָמוּד הַתּוֹרָה, לְחָמוֹר, הוּא מִשּׁוּם שֶׁיִּשָּׂשכָר סוֹבֵל עַל שִׁכְמוֹ מָשָׂא כָּבֵד שֶׁל עֹל הַתּוֹרָה "כַּחָמוֹר הַמְהַלֵּךְ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה".

הִנֵּה כִּי כֵן, יָאִירוּ עֵינֵינוּ לְהָבִין, מַדּוּעַ סִבֵּב הקב"ה אֶת לֵידָתוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר, כַּאֲשֶׁר בָּא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב, בְּעֵת הַמִּשְׁמֶרֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַלַּיְלָה, וְשָׁמְעָה לֵאָה אֶת חָמוֹרוֹ נוֹעֵר. כָּל זֶה בִּבְחִינַת הַכָּנָה לִקְרָאת לֵידָתוֹ שֶׁל "יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם", הַסּוֹבֵל עַל שִׁכְמוֹ עֹל תּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

וַיַּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו" (לב' יד')

שִׁגּוּרָה הָיְתָה אִמְרָה זוֹ בְּפִי הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִקּאצְק: חַז"ל הִזְהִירוּ (בְּרָכוֹת מז א) שֶׁלֹּא יִזְרֹק אָדָם בְּרָכָה מִפִּיו, וְרֶמֶז לַדָּבָר נִמְצָא בַּפָּסוּק: "וַיַּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו", וַיַּקַּח - הַחוֹטֵף בִּרְכוֹתָיו "מִן הַבָּא בְּיָדוֹ" מִן הַבָּא לַיָּד בְּלֹא מַחְשָׁבָה, הָרֵי זוֹ "מִנְחָה לְעֵשָׂו" - מַגִּיעָה הַבְּרָכָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא, רַחֲמָנָא לִיצְּלָן.

"הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו" (לב' יב')

"נָא מִיַּד אָחִי - "רָאשֵׁי תֵבוֹת אָמֵן, לְלַמֶּדְךָ כִּי בִּזְכוּת עֲנִיַּת אָמֵן נִצּוֹלִים מֵעֵשָׂו/הַשָּׂטָן, שֶׁבִּתְחִלָּה נִדְמֶה לְאָדָם כְּאוֹהֵב וּבְשֶׁל כָּךְ מַצְלִיחַ לְפַתּוֹת אוֹתוֹ לַחֲטֹא, וּלְאַחַר מִכֵּן מַשְׁטִין עָלָיו וּמַטֶּה אֶת גְּזַר דִּינוֹ לְחוֹבָה. וְיֵשׁ בָּזֶה רֶמֶז לְמַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנֵי זֹהַר מא): "הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה".

"עִם לָבָן גַּרְתִּי, וַתְּרִי"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי"

טֶרֶם שֶׁנַּעֲשָׂה הַצַּדִּיק רַבִּי שִׂמְחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיסְחָה לאדמו"ר, הִתְפָּרְנֵס הוּא מִמְּכִירַת מִינֵי סִדְקִית. בְּחָנוּתוֹ הָיוּ גַּם סְחוֹרוֹת מִחוּץ לָאָרֶץ, עֲלֵיהֶן הוּדְבְּקוּ בּוּלִים, לְהוֹרוֹת שֶׁהַמֶּכֶס שֻׁלַּם עֲלֵיהֶן כַּחֹק.

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ לַחָנוּתוֹ מִשְׁלוֹחַ שֶׁל מוּצָרִים שֶׁאוֹתָם הִזְמִין מחו"ל. אוּלָם, הִגִּיעוּ אֵלָּיו בְּטָעוּת גַּם חֲבִילוֹת שֶׁאֵינָן שֶׁלּוֹ, וַעֲלֵיהֶן לֹא שֻׁלַּם תַּשְׁלוּם מֶכֶס. כַּאֲשֶׁר רָאָה זֹאת רַבִּי שִׂמְחָה, הֶחְלִיט כִּי חָיָב הוּא לְטָפֵל בְּעִנְיָן זֶה בִּמְהֵרָה. אֶלָּא, שֶׁמַּעֲשֶׂה שָׁטָן הָיָה, וּבְאוֹתוֹ יוֹם הִגִּיעָה פְּלוּגָה שֶׁל חָיָלִים לִבְדִּיקַת מֶכֶס וְהֵחֵלָּה לְחַפֵּשׂ בְּחָנוּתוֹ.

רְעָדָה וָפַחַד אָחֲזָה אֶת רַבִּי שִׂמְחָה וְאֶת אִשְׁתּוֹ, כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ שֶׁבְּוַדַּאי יִמְצְאוּ אֶת אוֹתָן סְחוֹרוֹת שֶׁלֹּא שֻׁלַּם עֲלֵיהֶן מֶכֶס. וּמִלְּבַד הַקְּנָס שֶׁיּוּטָל עֲלֵיהֶם, הֵם עוֹד יִצְטָרְכוּ לְרָצוֹת אֶת עוֹנְשָׁם בְּבֵית הָאֲסוּרִים לִזְמָן רַב.

כְּשֶׁרָאֲתָה כָּךְ הָרַבָּנִית, פָּנְתָה לְבַעֲלָהּ וְאָמְרָה לוֹ: "הֲלֹא אִישׁ חָכָם אַתָּה. תֵּן עֵצָה מָה לַעֲשׂוֹת, שֶׁהֲרֵי בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה אֲנַחְנוּ". "הַצֶּדֶק אִתָּךְ!" - הֵשִׁיב לָהּ רַבִּי שִׂמְחָה - "אֵלֶךְ לַחֶדֶר הַסָּמוּךְ, וְשָׁם אֶתְבּוֹנֵן מָה לַעֲשׂוֹת". אָמַר וְעָשָׂה. הָרַבָּנִית חָשְׁבָה שֶׁהָרַב מִיָּד יַחֲזוֹר עִם פִּתְרוֹן מַעֲשִׂי וְהַמִּתִּינָה לַשָּׁוְא עַד שֶׁיָּצָא מֵהַחֶדֶר. בֵּינְתַּיִם הֵחֵלּוּ הַחָיָלִים לִסְרוֹק כָּל פִּינָה אֶפְשָׁרִית בַּחָנוּת, אוּלָם מַעֲשֶׂה נִסִּים הָיָה, וּמִשָּׁמַיִם סִמְּאוּ אֶת עֵינֵיהֶם, וְהֵם לֹא מָצְאוּ אֶת אוֹתָן חֲבִילוֹת, שֶׁהַמֶּכֶס לֹא שֻׁלַּם עֲלֵיהֶן. וּמִיָּד כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ לְחַפֵּשׂ בַּחָנוּת הָלְכוּ לְדַרְכָּם.

פָּנְתָה הָרַבָּנִית לַחֶדֶר בּוֹ שָׁהָה הָרַב, וְהִתְפַּלְּאָה לִרְאוֹתוֹ אוֹחֵז בַּגְּמָרָא, וְאוֹמֵר "בָּרוּךְ ה'! דִּבְרֵי "הַתּוֹסְפוֹת" מוּבָנִים לִי עַתָּה בְּלִי שׁוּם קוּשְׁיָה". תָּמְהָה אִשְׁתּוֹ הָרַבָּנִית וְשָׁאֲלָה אוֹתוֹ: "לְשֵׁם כָּךְ נִכְנַסְתָּ לַחֶדֶר"!? הֵשִׁיב לָהּ רַבִּי שִׂמְחָה: "זֶה כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שֶׁדִּבְרֵי 'הַתּוֹסְפוֹת' אֵינָם מוּבָנִים לִי. וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר בָּאוּ הַחָיָלִים וְהֵטִילוּ אֶת אֵימָתָם עָלֵינוּ, אָמַרְתִּי בְּלִבִּי זֶה הַזְּמָן לַעֲמוֹד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל 'הַתּוֹסְפוֹת' שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בְּתְהִילִּים: "לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי - עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן". דְּהַיְנוּ, כַּאֲשֶׁר רְשָׁעִים מְבַקְּשִׁים "לְאַבְּדֵנִי", אָז "עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן" - צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּ"עֵדֹתֶיךָ"(=בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה). וּבָרוּךְ ה' נִתְיַשְּׁבוּ לִי דִּבְרֵי 'הַתּוֹסְפוֹת'... וְכָל-כָּךְ לָמָה?

הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר בָּאָה צָרָה עַל הָאָדָם, וְלֹא נִרְאָה שׁוּם פִּתְרוֹן סָבִיר, שֶׁיָּכוֹל הוּא לַעֲשׂוֹת עַל מְנָת לְהֵיחָלֵץ מֵהַצָּרָה, יָסִיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַדָּבָר וְיִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְיִתְלֶה בִּטְחוֹנוֹ בַּה' יִתְבָּרֵךְ, כְּאוֹמֵר: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לִי אֵין פִּתְרוֹן לַבְּעָיָה, אָנָּא אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, פְּתוֹר אֶת בַּעֲיָתִי, וְאָנִי אֵשֵׁב וְאֶלְמַד'. כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מַרְאֶה אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן כֹּה גְּדוֹלִים, הקב"ה עוֹשֶׂה אֶת חֶפְצוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: 'אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים...כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ'. וּמָהוּ "חֶפְצוֹ"? אֵלּוּ חֲפָצָיו שֶׁלּוֹ. שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (עֲבוֹדָה זָרָה יט'): 'כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֲפָצָיו...

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05
ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37
הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה...וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ..." (לד' א')

הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָּאלִי זִיע"א כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "לִיקוּטֵי שׁוֹשָׁנִים" דְּבָרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים עַל מַעֲשֶׂה דִינָה בַּת יַעֲקֹב וּשְׁכֶם בֶּן חָמוֹר. וְהוּא מֵבִיא בְּסִפְרוֹ חִידּוּשׁ גָּדוֹל, וְאוֹמֵר, שֶׁמָּה שֶׁסִּבֵּב הקב"ה כָּךְ, שֶׁשִּׁמְעוֹן וְלֵוִי הָרְגוּ אֶת שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר – זֹאת, כְּדֵי שֶׁהַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהָיָה טָמוּן בִּקְלִיפַּת שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר, יִשְׁתַּחְרֵר וְיֵצֵא מִתּוֹךְ קְלִיפַּת הַטּוּמְאָה, וְיַעֲבוֹר לְצַד הַקְּדוּשָׁה.

(כַּיָּדוּעַ, שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר חָשַׁק וְטִמֵּא אֶת דִּינָה, אָחוֹת שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים. וּלְבָסוֹף רָצָה אַף לָשֵׂאת אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. וְהֵשִׁיבוּ לוֹ הַשְּׁבָטִים, אָחֵי דִינָה, שֶׁאִם הוּא וְכָל אַנְשֵׁי עִירוֹ יִמּוֹלוּ, אָז הֵם יַסְכִּימוּ לָתֵת לוֹ אֶת דִינָה אָחוֹתָם, לְאִשָּׁה. וְאָכֵן, שְׁכֶם שִׁכְנֵעַ אֶת אַנְשֵׁי עִירוֹ, וְכֻלָּם מָלוּ אֶת עַצְמָם. אוּלָם, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילָתָם, לָקְחוּ שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֶת חַרְבָּם, וְהָרְגוּ אֶת שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר וְאֶת כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר).

וְהִנֵּה, לַמְּרוֹת שֶׁלֹּא מִן הָרָאוּי לְהַאֲרִיךְ כָּל–כָּךְ בָּעִנְיָנִים שֶׁל גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם רַב הַנִּסְתָּר עַל הַגָּלוּי, בְּכָל זֹאת מִידֵי פַּעַם מוּתָּר, וְאַף חוֹבָה לְהָבִיא קְצָת מֵעִנְיָנִים אֵלּוּ כְּדֵי לְחַזֵּק וּלְהִתְחַזֵּק, בִּרְאוֹתֵנוּ אֶת גֹּדֶל נִפְלְאוֹתָיו שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, הַמְסוֹבֵב כָּל הַסִּיבּוֹת, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת עַל–יְדֵי גִּלְגּוּלָן. שֶׁהֲרֵי כְּלָל גָּדוֹל הוּא לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, "כִּי לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח"(=הקב"ה דּוֹאֵג שֶׁכָּל נְשָׁמָה תָּגִיעַ לְתִיקוּנָהּ). וְעַל–יְדֵי כָּךְ יַשְׂכִּיל כָּל אָדָם לָדַעַת, כִּי כָּל מָה שֶׁהוּא סוֹבֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגַם בְּגִלְגּוּל זֶה, אוֹ בְּגִלְגּוּל אַחֵר. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמְלוֹ בְּתוֹרַת וּבְעֲבוֹדַת ה', כִּי בְּכָךְ הוּא מְתַקֵּן הַכֹּל.

עַל–כֵּן הָבָה נַקְדִּים אֶת דִּבְרֵי הַ"יַלְקוּט רְאוּבֵנִי" (וַיִּשְׁלַח, אות קלא', "שְׁכֶם"), הַמֵּבִיא יְסוֹד גָּדוֹל בְּשֵׁם הַמְּקוּבָּלִים, שֶׁרָאוּי לָנוּ לָדַעַת אוֹתוֹ. הִנֵּה, כַּיָּדוּעַ, בָּעוֹלָם הַזֶּה, "זֶה לְעוּמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קֹהֶלֶת ז', יד'). כְּלוֹמַר, כְּנֶגֶד כֹּחַ הַקְּדוּשָׁה, יֵשׁ כֹּחַ שֶׁל טוּמְאָה. אֶלָּא, שֶׁמִּטִּבְעָם, לְכוֹחוֹת הַטּוּמְאָה יֵשׁ שִׂנְאָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד כּוֹחוֹת הַקְּדוּשָׁה, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת א', יב'): "וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לִשְׁאוֹל, אֵיךְ נִתְאָוָה שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר, שֶׁהוּא מִצַּד הַטּוּמְאָה, לְדִינָה בַּת יַעֲקֹב, שֶׁהָיְתָה מִצַּד הַקְּדוּשָׁה?

אֶלָּא, שֶׁצָּרִיךְ לָדַעַת, כַּאֲשֶׁר צַד הַטּוּמְאָה, לֹא רַק שֶׁאֵינוֹ שׂוֹנֵא אֶת צַד הַקְּדוּשָׁה, אֶלָּא אַף מִתְאָוֶה לְהִתְחַבֵּר עִם הַקְּדוּשָׁה, הַסִּיבָּה לְכָךְ הִיא, שֶׁטָּמוּן בְּתוֹךְ הַטּוּמְאָה אֵיזֶה נִיצוֹץ קָדוֹשׁ שֶׁשָּׁיָךְ לְצַד הַקְּדוּשָׁה, וְנִיצוֹץ קָדוֹשׁ זֶה, הַשָּׁבוּי בַּקְלִיפָּה, הוּא שֶׁדּוֹחֵף אֶת צַד הַטּוּמְאָה לְהִתְחַבֵּר לְצַד הַקְּדוּשָׁה.

וּמֵעַתָּה נַשְׂכִּיל לְהָבִין, שֶׁמָּה שֶׁחָשַׁק שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר בְּבַת יַעֲקֹב, הָיָה מִשּׁוּם שֶׁהַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה טָמוּן בּוֹ. וְלָכֵן רָצָה וְנִתְאָוָה לָבוֹא בְּקִשְׁרֵי מִשְׁפָּחָה עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ.

וּמוֹסִיף הַמְּקוּבָּל רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָּאלִי וְאוֹמֵר, שֶׁעַל–כָּךְ רָמַז הקב"ה לְיַעֲקֹב, כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ (לְאַחַר שֶׁשִּׁמְעוֹן וְלֵוִי הָרְגוּ אֶת אַנְשֵׁי שְׁכֶם) (בְּרֵאשִׁית לה', א'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵית אֵל וְשֶׁב שָׁם" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת עֲקִיבָא. וּבְכָךְ גִּלָּה הקב"ה לְיַעֲקֹב, שֶׁכָּל מָה שֶׁקָּרָה עִם דִּינָה בִּתּוֹ וַהֲרִיגַת אַנְשֵׁי שְׁכֶם, הָיָה כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה בֵית אֵל" – שֶׁיַּעֲלֶה אֶת הַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהָיָה טָמוּן בְּתוֹךְ שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר לְ"בֵית אֵל" – לְצַד הַקְּדוּשָׁה.

וְעַל–כֵּן נֶהֱרְגוּ שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר וּבְנֵי עִירוֹ – כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּחְרֵר הַנִּיצוֹץ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא מִתּוֹךְ הַקְּלִיפָּה, וְיוּכַל יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהַכְנִיסוֹ לְצַד הַקְּדוּשָׁה.

בְּדֶרֶךְ זוֹ מְבָאֵר הַמְּקוּבָּל רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָּאלִי, מָה שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל רַבִּי עֲקִיבָא בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ (בְּרָכוֹת סא', עַיִן יַעֲקֹב):
"תָּנוּ רַבָּנָן: פַּעַם אַחַת גָּזְרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁלֹּא יַעֲסְקוּ יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹרָה. מָה עָשָׂה רַבִּי עֲקִיבָא? הָלַךְ וְהִקְהִיל קְהִלּוֹת בְּרַבִּים...לֹא הָיוּ יָמִים מוּעָטִים עַד שֶׁתְּפָסוּהוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבָשׁוּהוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים...בַּשָּׁעָה שֶׁהוֹצִיאוּ אֶת

רַבִּי עֲקִיבָא לַהֲרִיגָה, הָיָה קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, וְהָיוּ(=הַמוֹצִיאִים לַהוֹרֶג) סוֹרְקִים אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרֵגוֹת שֶׁל בַּרְזֶל...אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: רַבֵּנוּ, עַד כָּאן? – אָמַר לָהֶם: כָּל יָמַי הָיִיתִי מִצְטָעֵר עַל פָּסוּק זֶה 'וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ...וּבְכָל נַפְשְׁךָ', שֶׁאֲפִילוּ נוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתְךָ (עָלֶיךָ לֶאֱהוֹב אוֹתוֹ), וְאָמַרְתִּי, מָתַי יָבוֹא לִיָּדִי (דָּבָר זֶה) וַאֲקַיְּמֶנּוּ? וְעַכְשָׁיו שֶׁבָּא (הַדָּבָר) לִיָּדִי – לֹא אֲקַיְּמֶנּוּ? וְהָיָה מַאֲרִיךְ בַּ'אֶחָד' (שֶׁל "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל") עַד שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בַּ'אֶחָד'. יָצְאָה בַּת קוֹל, וְאָמְרָה: אַשְׁרֶיךָ רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתְךָ בְּ'אֶחָד'".

וּמְבָאֵר רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָּאלִי, שֶׁכַּאֲשֶׁר יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא בְּ"**אֶחָד**" – בְּכָךְ הוּא תִּקֵּן אֶת מָה שֶׁפָּגַם שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר. שֶׁכֵּן, מָצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פ', ז'), שֶׁבְּמַעֲשֵׂה שְׁכֶם בֶּן חָמוֹר נִזְכְּרוּ ג' לְשׁוֹנוֹת שֶׁל **אַהֲבָה גַּשְׁמִית**: לְשׁוֹן "אַהֲבָה", כְּפִי שֶׁכָּתוּב עַל שְׁכֶם: "**וַיֶּאֱהַב** אֶת הַנַּעֲרָה"(=אֶת דִּינָה). לְשׁוֹן שֶׁל "חֵפֶץ", כְּפִי שֶׁכָּתוּב: "כִּי **חָפֵץ** בְּבַת יַעֲקֹב". וְכֵן, נֶאֱמְרָה עָלָיו לָשׁוֹן שֶׁל "דְּבֵקוּת", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "**וַתִּדְבַּק** נַפְשׁוֹ בְּדִינָה".

עַל–כֵּן, אוֹמֵר הַמְקוּבָּל רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָּאלִי, הֱיוֹת וְ**הַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ** שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה טָמוּן בִּשְׁכֶם בֶּן חָמוֹר, שֶׁהִזְכִּיר ג' לְשׁוֹנוֹת אֵלּוּ – אַהֲבָה, חֵפֶץ וּדְבֵקוּת, שֶׁנֶּאֱמְרוּ עַל מַעֲשֵׂה שֶׁל **זְנוּת** – הִנֵּה, כְּדֵי לְתַקֵּן עִנְיָן זֶה, מָסַר רַבִּי עֲקִיבָא אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִידּוּשׁ ה'. וְעַל–יְדֵי כָּךְ הֶעֱלָה רַבִּי עֲקִיבָא, בְּגֹדֶל קְדוּשָׁתוֹ, אֶת כָּל ג' בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁל **אַהֲבָה גַּשְׁמִית** לְאַהֲבַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ.

וְלָכֵן יָצְאָה נַפְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא דַּוְקָא בְּ"**אֶחָד**" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "**אַ**הֲבָה **חֵ**פֶץ **דְּ**בֵקוּת" – לְהוֹרוֹת לָנוּ, שֶׁתִּקֵּן עִנְיָן זֶה שֶׁל **הָאַהֲבָה הַגַּשְׁמִית**. וְאַף זָכָה שֶׁיָּצְאָה בַּת קוֹל, וְאָמְרָה בְּשִׁבְחוֹ: "אַשְׁרֶיךָ רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתְךָ בְּ**אֶחָד**" – שֶׁתִּקַּנְתָּ עִנְיָן זֶה שֶׁל "**אַ**הֲבָה **חֵ**פֶץ **דְּ**בֵקוּת", כַּאֲשֶׁר הָיִיתָ טָמוּן בִּשְׁכֶם בֶּן חָמוֹר.

"וַיֵּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ" (לב' ז') (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ", מְפָרֵשׁ רש"י: "'וַיִּירָא' שֶׁמָּא **יַהֲרֹג**. 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם **יַהֲרוֹג** הוּא אֶת **אֲחֵרִים**". בַּסֵּפֶר "פְּנִינִים יְקָרִים" הוּא כּוֹתֵב עַל–כָּךְ בְּדֶרֶךְ הָרֶמֶז, עַל–פִּי מָה שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ **לַהֲרוֹג** אֶת הַמִּצְרִי (שְׁמוֹת ב', יב'): "וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל". וּפֵרֵשׁ רש"י: "וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ' – שֶׁאֵין אִישׁ עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתְגַּיֵּר".

דְּהַיְנוּ, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָרַג אֶת אוֹתוֹ מִצְרִי רַק לְאַחַר שֶׁרָאָה, שֶׁשּׁוּם גֵּר אֵינוֹ עָתִיד לָצֵאת מִזַּרְעוֹ שֶׁל הַמִּצְרִי.

וְהִנֵּה, מָצִינוּ שֶׁהַגְּמָרָא (גִּטִּין נו') מְסַפֶּרֶת עַל נֵירוֹן קֵיסָר: "עָרַק, וְאָזֵל, וְאִיתְגַּיֵּיר, וְנָפַק מִינֵּיהּ רַבִּי מֵאִיר"(=שֶׁבָּרַח וְהִתְגַּיֵּר, וְיָצָא מִמֶּנּוּ רַבִּי מֵאִיר). כְּלוֹמַר, הַתָּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס הָיָה בֶּן גֵּרִים, וּמִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע (שֶׁהֵרֵי הָרוֹמָאִים הֵם מִזֶּרַע עֵשָׂו).

וּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (הוֹרִיּוֹת יג' ב') "אָסִיקוּ לְרַבִּי מֵאִיר **אֲחֵרִים**". דְּהַיְנוּ שֶׁקָּרְאוּ לְרַבִּי מֵאִי בַּתּוֹאָר "אֲחֵרִים". עַל–כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא "**אֲחֵרִים** אוֹמְרִים" הַכַּוָּנָה עַל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס.

וְזֶהוּ שֶׁרָמַז רש"י בְּדִבְרֵי קוֹדְשׁוֹ: "'וַיִּירָא' שֶׁמָּא יַהֲרֹג. 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם יַהֲרוֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים". דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ מִפַּחַד שֶׁמָּא יַהֲרוֹג אֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְעַל–יְדֵי כָּךְ יִגְרוֹם גַּם לְהֲרִיגָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, שֶׁנִּקְרָא "**אֲחֵרִים**" שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִיוָּלֵד בָּעוֹלָם.

"וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה" (לב', ח')

שֶׁעָלָה הִיטְלֶר, צוֹרֵר הַיְּהוּדִים, לַשִּׁלְטוֹן בְּגֶרְמַנְיָה בִּשְׁנַת תרצ"ג (1933), פָּנָה אֶחָד מֵרָאשֵׁי הַיְּשִׁיבָה בְּרָאדִין אֶל הַ"חָפֵץ חַיִּים" בִּשְׁאֵלָה: מָה יִהְיֶה עַתָּה גּוֹרָל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נוֹכַח כַּוָּנַת הַצּוֹרֵר הַגֶּרְמָנִי לְהַכְחִיד(=לְהַשְׁמִיד), חָס וְשָׁלוֹם, אֶת עַם יִשְׂרָאֵל? 'מַטָּרָה נִפְשַׁעַת זוֹ לֹא תּוּגְשַׁם לְעוֹלָם!' – הֵשִׁיב הַ"חָפֵץ חַיִּים" בְּקוֹל רוֹעֵם – 'צוֹרְרִים רַבִּים קָמוּ עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אַךְ מֵעוֹלָם לֹא עָלָה בִּידֵיהֶם לִגְזוֹר כְּלִיָּה עַל עַמֵּנוּ, בְּאַרְצוֹת פִּזּוּרֵנוּ. וּכְבָר מִרּוּמָז עַל–כָּךְ בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה: "וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה"'.

הֵבִין הַשּׁוֹאֵל מִתְּשׁוּבַת הַ"חָפֵץ חַיִּים", שֶׁאָמְנָם קְרוֹבָה הַסַּכָּנָה הַמְרַחֶפֶת עַל קְהִילוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאֵירוֹפָּה, וְהוֹסִיף לִשְׁאוֹל: רַבֵּנוּ, בְּאֵיזֶה קִיבּוּץ יְהוּדִי יְקוּיִם "וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה"? הַ"חָפֵץ חַיִּים" הִרְהֵר מְעַט בְּעֵינַיִם עֲצוּמוֹת, וְאַחַר–כָּךְ אָמַר: אַף זֹאת מְפוֹרָשׁ בַּהַפְטָרָה לְפָרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח": "וּבְהַר צִיּוֹן(=בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל) תִּהְיֶה פְּלֵיטָה...וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ, וּבֵית יוֹסֵף לְהָבָה, וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם(=וַיִּשְׂרְפוּ אֶת בֵּית עֵשָׂו), וְלֹא יִהְיֶה שָׂרִיד (=שְׁאֵרִית) לְבֵית עֵשָׂו..." (עוֹבַדְיָה א', יז'–יח').

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פַּרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05

ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל...וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ...וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִנְיָמִין"

עַל הַכָּתוּב, "וַתֵּלֶד רָחֵל...וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִנְיָמִין", אוֹמְרִים חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּלֵידָה זוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, הִשְׁלִים יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת יְסוֹד הַבִּנְיָן שֶׁל כְּלָל יִשְׂרָאֵל, הַכָּלוּל מֵי–י"ב הַשְּׁבָטִים, כְּפִי שֶׁמְּפָרֵט הַכָּתוּב לְאַחַר לֵידַת בִּנְיָמִין: "וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר. בְּנֵי לֵאָה בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן..." וּבְכָךְ יֵשׁ לוֹמַר, מִלֵּא יַעֲקֹב בִּשְׁלִימוּת אֶת הַתַּפְקִיד הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵטִיל עָלָיו הקב"ה, לְהוֹלִיד י"ב בָּנִים קְדוֹשִׁים, שֶׁמֵּהֶם מוּרְכָּב כְּלָל יִשְׂרָאֵל.

וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁעִנְיָן לֵידַת הַשְּׁבָטִים כְּבָר נִתְגַּלָּה לְיַעֲקֹב קוֹדֶם, כַּאֲשֶׁר לָקַח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְלָן בְּהָר הַמּוֹרִיָּה. וּכְפִי שֶׁמֵּבִיא הַמִּדְרָשׁ (ב"ר סח', יא'): "וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו', ר' יְהוּדָה וְרַבִּי נֶחֶמְיָה וְרַבָּנָן: ר' יְהוּדָה אָמַר: שְׁתַּיִם–עֶשְׂרֵה אֲבָנִים נָטַל. כָּךְ גָּזַר הקב"ה שֶׁהוּא מַעֲמִיד שְׁנֵים–עָשָׂר שְׁבָטִים. אָמַר (יַעֲקֹב): אַבְרָהָם לֹא הֶעֱמִידָן, יִצְחָק לֹא הֶעֱמִידָן, אִם מִתְּאָחוֹת הֵן שְׁנֵים–עָשָׂר אֲבָנִים זוֹ לָזוֹ, יוֹדֵעַ אָנִי שֶׁאָנִי מַעֲמִיד י"ב שְׁבָטִים. כֵּיוָן שֶׁנִּתְאָחוּ י"ב אֲבָנִים זוֹ לָזוֹ, יָדַע (יַעֲקֹב) שֶׁהוּא מַעֲמִיד י"ב שְׁבָטִים".

וְהִנֵּה, מִיָּד לְאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ עַל לֵידַת בִּנְיָמִין, שֶׁהִשְׁלִים כְּאָמוּר אֶת מִסְפַּר י"ב שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב ("וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר"), מְפָרֶטֶת לָנוּ הַתּוֹרָה אֶת כָּל תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל **עֵשָׂו**, הוּא **אֱדוֹם**. לְאַחַר מִכֵּן, מַמְשִׁיךְ הַכָּתוּב לְפָרֵט שָׁם, אַחַת לְאַחַת, אֶת כָּל אַחַד–עָשָׂר אַלּוּפֵי בְּנֵי עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם...אֵלֶּה אַלּוּפֵי בְנֵי עֵשָׂו בְּנֵי אֱלִיפַז בְּכוֹר עֵשָׂו אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף אוֹמָר אַלּוּף צְפוֹ אַלּוּף קְנַז...".

וְצָרִיךְ לְהָבִין עִנְיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מַדּוּעַ דַּוְקָא לְאַחַר לֵידַת בִּנְיָמִין מְפָרֵט לָנוּ הַכָּתוּב אֶת כָּל אַלּוּפֵי עֵשָׂו...?

אוֹמֵר עַל–כָּךְ הרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: לְעָנְיוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה, שהקב"ה נוֹתֵן הַתּוֹרָה, הֶעֱמִיד בְּכַוָּנָה תְּחִילָה אֵלֶּה מוּל אֵלֶּה. י"ב רָאשֵׁי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, כְּנֶגֶד י"א אַלּוּפֵי עֵשָׂו. וְכָל זֹאת, כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ עַל שְׁתֵּי מַעֲרָכוֹת הַמִּתְקַיְּמוֹת בָּעוֹלָם. מַעֲרֶכֶת אַחַת שֶׁל **קְדוּשָׁה**, אֵלּוּ י"ב שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ. וּמוּלָם מַעֲרֶכֶת שֶׁל **טוּמְאָה**, אֵלֶּה י"א אַלּוּפֵי עֵשָׂו רָאשֵׁי אוּמוֹת הָעוֹלָם, הַמַּאֲמִינִים בִּרְדִיפָה אַחֲרֵי חוֹמְרִיּוּת וְהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְרָאוּי לָדַעַת, שֶׁמְּבוֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים פְּעָמִים אֵין סְפוֹר, כִּי הַמִּסְפָּר שֶׁל י"ב הַשְּׁבָטִים מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, מְכֻוָּן כְּנֶגֶד י"ב צִירוּפֵי הוי"ה(=י-ה-ו-ה), בָּרוּךְ הוּא. וּמְקוֹר הַדָּבָר בְּ"שַׁעֲרֵי אוֹרָה" (שַׁעַר ז'): "וּלְפִי שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב לִהְיוֹת(=שֶׁיִּהְיֶה) שֵׁם הוי"ה(=י-ה-ו-ה) נִקְרָא עָלָיו, זָכָה לָצֵאת מִמֶּנּוּ י"ב שְׁבָטִים צַדִּיקִים, כְּנֶגֶד י"ב צִירוּפִים שֶׁל שֵׁם הוי"ה".

וְאִילוּ, כְּנֶגֶד י"א אַלּוּפֵי אֱדוֹם, שֶׁהֵם כְּאָמוּר י"א כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה**, נִזְכְּרוּ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה י"א **אֲרוּרִים**, הַנִּזְכָּרִים בְּפָרָשַׁת "כִּי תָבוֹא", כְּפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י (דְּבָרִים כז', כד'): "רָאִיתִי בִּיסוֹדוֹ שֶׁל אָבִי, מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן, י"א אֲרוּרִים יֵשׁ כָּאן". אָמְנָם, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת י"א כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה** הַלָּלוּ, צִוָּה הקב"ה לְהַקְטִיר כָּל יוֹם י"א סַמְמָנֵי הַקְטֹרֶת ("הַצָּרִי וְהַציפּוֹרֶן וְהַחֶלְבְּנָה..."). מִטַּעַם זֶה גַּם צִוָּה הקב"ה לְהָנִיחַ עַל הַמִּשְׁכָּן י"א יְרִיעוֹת עִזִּים.

מִכָּל זֶה לְמֵדִים אָנוּ, שהקב"ה הִסְמִיךְ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֶת הַשְׁלָמַת י"ב הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, לְ–י"א אַלּוּפֵי אֱדוֹם הָרְשָׁעִים, לְלַמְּדֵנוּ כִּי שִׁילּוּב כּוֹחוֹת **הַקְּדוּשָׁה** שֶׁל י"ב הַשְּׁבָטִים עִם י"ב צִירוּפֵי הוי"ה(=י-ה-ו-ה), חָזָק יוֹתֵר מִשִּׁילּוּב כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה** שֶׁל י"א אַלּוּפֵי עֵשָׂו (מָה עוֹד, שֶׁהֵם אֶחָד פָּחוֹת מֵ–י"ב כּוֹחוֹת הַקְּדוּשָׁה).

וְרָאוּי לְהוֹסִיף אֶת דִּבְרֵי הַמְּקוּבָּל הָאֲלֵקִי בַּעַל "בְּרִית כְּהוּנַת עוֹלָם" ("הַסְתֵּר אַסְתִּיר"): "וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו'. מִשּׁוּם הֲכִי(=כָּךְ) י"א שְׁבָטִים, כַּאֲשֶׁר לֹא נוֹלַד בִּנְיָמִין, הָיוּ נִכְנָעִים לְעֵשָׂו וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ, בִּהְיוֹתָם עֲדַיִן בְּמִסְפָּר י"א...אַךְ כְּשֶׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין נִשְׁלְמוּ י"ב שְׁבָטִים, וְאָז לֹא יִכְרְעוּ וְלֹא יִשְׁתַּחֲוּוּ. וְהוּא טַעַם (אֶסְתֵּר ג', ב'): 'וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה', מִשּׁוּם דְּאָתֵי(=שֶׁהוּא מִשֵּׁבֶט) מִבִּנְיָמִין".

כְּלוֹמַר, הֵן אֱמֶת שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק, שִׂטְנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כְּבָר נוֹלַד (יוֹסֵף הָיָה "הַתְּרוּפָה" כְּנֶגֶד עֵשָׂו), אוּלָם, מֵאַחַר וּבִנְיָמִין

עֲדַיִן לֹא נוֹלַד, וְהָיוּ רַק י"א שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא הָיָה בְּכוֹחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי אֶת י"א אַלּוּפֵי עֵשָׂו, וְלָכֵן הָיָה צָרִיךְ יַעֲקֹב לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי עֵשָׂו. אֲבָל, כַּאֲשֶׁר נוֹלַד בִּנְיָמִין, שֶׁאָז כְּבָר נִשְׁלְמוּ י"ב שִׁבְטֵי הַקֹּדֶשׁ, הָיָה בְּכוֹחָם לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי אֶת י"א אַלּוּפֵי אֱדוֹם, הוּא עֵשָׂו. לְפִי זֶה כָּתוּב בִּמְגִילַת אֶסְתֵּר: "וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה". וּמְבוֹאָר בְּיֵתֶר שְׂאֵת בְּ"פִּרְיֵ עֵץ חַיִּים" לְרַבֵּנוּ האריז"ל (שַׁעַר פּוּרִים פ"ה), וְכֵן בַּ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" (אוֹפֶן מד'), שֶׁהָמָן הָרָשָׁע וַעֲשֶׂרֶת בָּנָיו הֵם כְּנֶגֶד י"א כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה** (מְכֻוָּנִים לְ–י"א כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה**). וְלָכֵן, מָרְדְּכַי, שֶׁהָיָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ב', ה') "אִישׁ יְמִינִי", אֲשֶׁר בְּלֵידָתוֹ נִשְׁלְמוּ כָּאֲמוּר יב' הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְהָמָן, כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה יַעֲקֹב לִפְנֵי עֵשָׂו, טֶרֶם לֵידַת בִּנְיָמִין. (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

'חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרָיִם, הַנַּח לוֹ'

צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאִם בִּרְצוֹנֵנוּ לְהִתְגָּבֵר עַל כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה** שֶׁל יא' אַלּוּפֵי אֱדוֹם, לֹא מַסְפִּיק לָנוּ לִקְרוֹא אֶת "פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת" (שֶׁבָּהּ כַּיָּדוּעַ אַחַד-עֶשֶׂר הַסַּמְּנִים), אֶלָּא צְרִיכִים אָנוּ לִהְיוֹת **בְּאַחְדוּת שְׁלֵימָה**, כָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד. וְזֹאת, כֵּיוָן שֶׁרַק אָז נִמְשָׁךְ לָנוּ הַכֹּחַ שֶׁל יב' צִירוּפֵי הוי"ה שֶׁל הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת יא' כּוֹחוֹת **הַטּוּמְאָה**.

יוּמְתָּק לְבָאֵר מָה שֶׁבֵּרֵךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ (דְּבָרִים לג', ה'): "וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל". וְדָרְשׁוּ עַל-כָּךְ בַּמִּדְרָשׁ (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי, דְּבָרִים פֶּרֶק לג', תתקנ"ז) "וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ". כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׁוִים בְּעֵצָה אַחַת מִלְּמָטָּה, שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מִשְׁתַּבֵּחַ לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ'. אֵימָתַי? 'בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל'. כְּשֶׁהֵם עֲשׂוּיִים אֲגוּדָה אַחַת, וְלֹא כְּשֶׁהֵם עֲשׂוּיִים אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת". וְיֵשׁ לוֹמַר שֶׁ"שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מִשְׁתַּבֵּחַ לְמַעְלָה", עַל יְדֵי שֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּאֲגוּדָה אַחַת כָּל יב' שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַמְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד יב' צִירוּפֵי הוי"ה שֶׁל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ...

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חז"ל: דּוֹרוֹ שֶׁל אַחְאָב, כֻּלָּן עוֹבְדֵי **עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים** הָיוּ, וְעַל-יְדֵי שֶׁלֹּא הָיוּ בָּהֶן דִּילְטוֹרִין - הָיוּ יוֹצְאִין לַמִּלְחָמָה וְנוֹצְחִין(=מְנַצְּחִים)". (כְּפִי שֶׁמּוּבָא בַּגְּמָרָא (יְרוּשַׁלְמִי, פֵּאָה א', א') "דּוֹרוֹ שֶׁל אַחְאָב - כֻּלָּם עוֹבְדֵי **עֲבוֹדָה זָרָה** הָיוּ, וְעַל שֶׁלֹּא הָיְתָה בֵּינֵיהֶם מַחְלוֹקֶת(=הֵם הָיוּ שְׁרוּיִים בְּאַחְדוּת) - הָיוּ מְנַצְּחִים בַּמִּלְחָמָה".

לְלַמְּדֵנוּ, שֶׁאֶפְשָׁר לְנַצֵּחַ אֶת הָאוֹיְבִים רַק עַל יְדֵי אַחְדוּת).

וְכֵן מָצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר לח', ו'): "אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין **עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים**, וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, כִּבְיָכוֹל אָמַר הקב"ה: אֵין **הַשָּׂטָן** נוֹגֵעַ בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ד', יז'): 'חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרָיִם, הַנַּח לוֹ'. (דְּהַיְנוּ, לַמְּרוֹת שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עֲצָבִים(=**אֱלִילִים**), הַנַּח לָהֶם, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם 'חֲבוּר'(=אַחְדוּת). אֲבָל, מִשֶּׁנֶּחְלְקוּ, מָה נֶאֱמַר בָּהֶם? (שָׁם) 'חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ' (כַּאֲשֶׁר יֵשׁ **מַחְלוֹקֶת**/'חָלַק לִבָּם', נִיתָּן לְהַאֲשִׁימָם **בַּדִּין**, בִּבְחִינַת 'עַתָּה יֶאְשָׁמוּ'). הָא, (מִכָּאן רוֹאִים אָנוּ כַּמָּה) גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם, וְ(כַּמָּה) שְׂנוּאָה הַמַּחְלוֹקֶת".

"וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ" ("וַיִּזְרַח לוֹ (הַשֶּׁמֶשׁ) - לִצּוֹרְכוֹ, לִרְפֹּאוֹת אֶת צַלְעוֹ..." רש"י).

מַעֲשֶׂה בְּאָדָם שֶׁחָלָה, וּלְאַחַר שֶׁנַּעֲשׂוּ לוֹ שְׁנֵים-עָשָׂר צִילוּמִים, קָבְעוּ הָרוֹפְאִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ גִּידוּל מַמְאִיר בְּבִטְנוֹ (לֹא עָלֵינוּ), וְכִי יֵשׁ הֶכְרֵח לְנָתְחוֹ מִיָּדִית. כַּמּוּבָן שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּחָה הָיְתָה מוּדְאֶגֶת מִן הָאַבְחָנָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת.

בֶּן דּוֹדוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חוֹלֶה נִכְנָס לְמָרָן הַ"חָזוֹן אִישׁ" זצ"ל, עִם פֶּתֶק שֶׁעָלָיו רָשַׁם אֶת שֵׁם הַחוֹלֶה, וְסִפֵּר לוֹ אֶת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעִנְיָנִים. לְאַחַר שֶׁשָּׁמַע, עָנָה הַ"חָזוֹן אִישׁ": "לֹא! אֵין זֶה סַרְטָן! אֶלָּא רַק כִּיב בַּגֵּיקִיבָה, וְהַסִּיבָּה לְהַקָּאוֹתָיו הִיא, שֶׁהַכִּיב נִמְצָא בֵּין הַמְּעִי הָעֶלְיוֹן לְבֵין הַמְּעִי הַתַּחְתּוֹן".

קְרוֹבוֹ שֶׁל הַחוֹלֶה לֹא נִרְגָּע מִן הַתְּשׁוּבָה, וְאָמַר: "אֲבָל רַבֵּנוּ, עָשׂוּ לוֹ שְׁנֵים-עָשָׂר צִילוּמִים, וְכָל הָרוֹפְאִים אוֹמְרִים שֶׁמְּדוּבָּר בְּסַרְטָן, וְאֵיךְ הָרַב יָכוֹל לוֹמַר שֶׁזֶּה רַק כִּיב קִיבָּה"? הִסְתָּכֵּל הַ"חָזוֹן אִישׁ" פַּעַם נוֹסֶפֶת בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַחוֹלֶה, וְאָמַר: "אֲנִי לֹא רוֹאֶה כְּלוּם, זֶה רַק כִּיב קִיבָּה". לֹא הִרְפָּה הַקָּרוֹב, וְאָמַר: "אֲבָל כָּל הָרוֹפְאִים אוֹמְרִים שֶׁזֶּה סַרְטָן". הֵגִיב הַ"חָזוֹן אִישׁ": "הַחָסִידִים מְאוּשָׁרִים"! (כַּאֲשֶׁר כַּוָּנָתוֹ בְּכָךְ הִיא לְכָךְ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַחָסִידִים שׁוֹמְעִים אֶת מָה שֶׁהָרַבִּי אוֹמֵר, אֵין הֵם שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת כְּלָל). מִכָּל מָקוֹם, אָמַר לוֹ הַ"חָזוֹן אִישׁ" לְהוֹצִיא אֶת הַחוֹלֶה מִבֵּית הַחוֹלִים שֶׁבּוֹ הוּא נִמְצָא, וּלְהַעֲבִירוֹ לְבֵית חוֹלִים אָחֵר שֶׁבּוֹ עוֹבֵד רוֹפֵא בְּשֵׁם ד"ר נָתָן. וְשָׁם לְנָתֵחַ אֶת הַחוֹלֶה. וְזֹאת, אֲפִילוּ אִם ד"ר נָתָן לֹא יַעֲשֶׂה אֶת הַנִּיתּוּחַ, אֲבָל שֶׁיִּהְיֶה בַּמָּקוֹם בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה.

לְמָחֳרַת נָסַע הַקָּרוֹב לְבֵית הַמִּשְׁפָּחָה, וְסִפֵּר שָׁם בְּשִׂמְחָה מָה שֶׁאָמַר הַ"חָזוֹן אִישׁ". מִיָּד נָסְעוּ לד"ר נָתָן, וְסִפְּרוּ בְּפָנָיו אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה עִם הַ"חָזוֹן אִישׁ", וְכָל מָה שֶׁאָמַר עַל הַחוֹלֶה. ד"ר נָתָן שָׁאַל: "הָאִם הָרַב רָאָה אֶת הַחוֹלֶה"? וְהַתְּשׁוּבָה הָיְתָה: "מְדוּבָּר בְּרַב שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִרְאוֹת". הֵנִיד הָרוֹפֵא בִּכְתֵפָיו, וְאָמַר: "רַב שֶׁלֹּא רָאָה וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא יוֹדֵעַ"? בֵּינָתַיִם הֶעֱבִירוּ אֶת הַחוֹלֶה לְבֵית הַחוֹלִים הָאָחֵר, וְשָׁם נִקְבַּע תּוֹרוֹ לְנִיתּוּחַ. וּבְהַגִּיעַ יוֹם הַנִּיתּוּחַ נִכְנָס הָרוֹפֵא עִם הַמִּתְלַמְּדִים שֶׁלּוֹ לַחֶדֶר הַנִּיתּוּחַ, וּבְנֵי הַמִּשְׁפָּחָה נִשְׁאֲרוּ בַּחוּץ.

הַנִּיתּוּחַ אָרַךְ שְׁעָתַיִם, וּבְסוֹפוֹ יָצָא הָרוֹפֵא מִן הַחֶדֶר, וּמִיָּד בִּקֵּשׁ לְדַבֵּר עִם הָאִישׁ שֶׁדִּבֵּר אִיתּוֹ לָרִאשׁוֹנָה עַל הַמִּקְרֶה הַזֶּה. הוּא נִכְנַס אִיתּוֹ לַחֶדֶר, וְאָמַר לוֹ: "אֲנִי רוֹצֶה לִפְגּוֹשׁ אֶת הָרַב שֶׁלְּךָ, כִּי הַכֹּל הָיָה בְּדִיּוּק כְּמוֹ שֶׁהוּא אָמַר! זֶה לֹא סַרְטָן, אֶלָּא כִּיב שֶׁנִּמְצָא בֵּין הַמְּעִי הָעֶלְיוֹן לַמְּעִי הַתַּחְתּוֹן". שָׁאַל הַקָּרוֹב אֶת הָרוֹפֵא, הָאִם הוּא זֶה שֶׁעָשָׂה אֶת הַנִּיתּוּחַ, וְהָרוֹפֵא הֵשִׁיב בְּשִׁלִּילָה. אָמְנָם, הוּא עָמַד בַּמָּקוֹם כָּל עֵת הַנִּיתּוּחַ, וְעָקַב אַחַר כָּל מָה שֶׁקּוֹרֶה, אֲבָל לֹא הוּא שֶׁבִּצֵּעַ אֶת הַנִּיתּוּחַ. הֵשִׁיב לוֹ בֶּן דּוֹדוֹ שֶׁל הַחוֹלֶה: "הָרַב אָמַר גַּם אֶת זֶה, שֶׁאַתָּה לֹא תְּנַתֵּחַ, אֲבָל

תִּהְיֶה בַּמָּקוֹם בִּזְמָן שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הַנִּיתּוּחַ...". (שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ). שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פַּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05

ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עוֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו"

עַל הַכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה (לִקְרַאת הַפְּגִישָׁה עִם עֵשָׂו הָרָשָׁע): "וְהוּא(=יַעֲקֹב) עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו", תְּמֵהִים חז"ל. שֶׁכֵּן, לִכְאוֹרָה, אִם אָדָם מְבַקֵּשׁ לְכַבֵּד אוֹ לְפַיֵּס אֶת רֵעֵהוּ, מִשְׁתַּחֲוֶה הוּא רַק פַּעַם אַחַת. אִם כֵּן, מָה רָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּחֲוֹת דַּוְקָא **שֶׁבַע פְּעָמִים**?

תְּחִילָּה, נַקְדִּים לְהָבִיא מָה שֶׁפֵּרֵשׁ "בַּעַל הַטּוּרִים", שֶׁיַּעֲקֹב הִשְׁתַּחֲוָה שֶׁבַע פְּעָמִים כְּדֵי לְהַעֲבִיר שֶׁבַע **תּוֹעֵבוֹת** שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו. וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: "'וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים' – עַל שֵׁם 'כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם' (מִשְׁלֵי כד', טז')...(כְּדֵי) לְהַעֲבִיר ז' **תּוֹעֵבוֹת** בְּלִבּוֹ (שֶׁל עֵשָׂו)". וְגַם צָרִיךְ לְהָבִין, אֵיזֶה שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת יֵשׁ בְּלִבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו?

רֵאשִׁית, נַקְדִּים מָה שֶׁמְּסוּפָּר בַּגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין כט'): בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל אָבִיֵּי הִסְתּוֹבֵב מֵזִיק אֶחָד, שֶׁאֲפִילוּ כַּאֲשֶׁר נִכְנְסוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שְׁנֵי אֲנָשִׁים יַחַד הָיָה מַזִּיקָם. לְיָמִים, שָׁמַע אָבִיֵּי, שֶׁרַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב מִתְכַּוֵּן לָבוֹא לְעִירוֹ, כְּדֵי לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ. מִיָּד הִכְרִיז אָבִיֵּי, שֶׁאַף אָדָם לֹא יִתֵּן לְרַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב מְקוֹם לִינָה, כְּדֵי שֶׁרַב אָחָא יָלוּן בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּבִזְכוּתוֹ יִתְרָחֵשׁ נֵס וְאוֹתוֹ מַזִּיק יָמוּת.

וְאָכֵן, כְּשֶׁהִגִּיעַ רַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב לְעִירוֹ שֶׁל אָבִיֵּי, וְלֹא מָצָא מָקוֹם לָלוּן, הָלַךְ בְּלֵית בְּרֵירָה לָלוּן בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל אָבִיֵּי. כַּאֲשֶׁר נִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הִתְגָּלָה אֵלָיו הַמַּזִּיק בִּדְמוּת נָחָשׁ עִם שִׁבְעָה רָאשִׁים. מִיָּד הִתְחִיל רַב אָחָא לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי הקב"ה שֶׁיְּצִילֵהוּ מֵאוֹתוֹ מַזִּיק. וְאָכֵן, אַחֲרֵי כָּל הִשְׁתַּחֲוָיוֹת נָפַל רֹאשׁ אֶחָד שֶׁל הַנָּחָשׁ, עַד שֶׁלְּאַחַר שֶׁבַע הִשְׁתַּחֲוָיוֹת נָפְלוּ כָּל שֶׁבַע הָרָאשִׁים שֶׁל הַמַּזִּיק, וְהוּא מֵת.

עַל–פִּי הָאֲמוּר יָאִיר לָנוּ לְהָבִין, מַדּוּעַ הִשְׁתַּחֲוָה יַעֲקֹב שֶׁבַע פְּעָמִים. שֶׁכֵּן, הַגִּמְטְרִיָּה שֶׁל "**יַעֲקֹב**" הִיא **182**, שֶׁהֵם **שֶׁבַע** פְּעָמִים שֵׁם הוי"ה (7*26=**182**).

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ הֶעֱבִיר לְיַעֲקֹב, בַּבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרֵךְ אוֹתוֹ, אֶת **שֶׁבַע** פְּעָמִים שֵׁם הוי"ה(=**י-ה-ו-ה**). שֶׁכֵּן, יִצְחָק בְּגִמְטְרִיָּה **שְׁמוֹנָה** פְּעָמִים שֵׁם הוי"ה (208=26*8) – וְכַאֲשֶׁר בֵּרֵךְ אֶת יַעֲקֹב, הֶעֱבִיר שֶׁבַע פְּעָמִים שֵׁם הוי"ה. וְאֶת שֵׁם הוי"ה שֶׁנּוֹתָר לוֹ, הֶעֱבִיר לְעֵשָׂו (וְזֶהוּ שֶׁאָמַר עֵשָׂו לְאָבִיו: "הַבְּרָכָה **אַחַת** הִוא לְךָ אָבִי..."? כְּלוֹמַר, רַק שֵׁם הוי"ה(=**י-ה-ו-ה**) אַחַת אַתָּה מַעֲבִיר לִי!).

וְהִנֵּה, הַגִּמְטְרִיָּה שֶׁל עֵשָׂו הוּא 376, אִם נְחַסֵּר מִמֶּנּוּ שֵׁם הוי"ה(=**י-ה-ו-ה**), אַחַת שֶׁקִּבֵּל אָנִי עֵשָׂו מִיִּצְחָק אָבִיו, נִקְבַּל **350**, שֶׁהֵם שֶׁבַע פְּעָמִים "**טָמֵא**". **טָמֵא** עוֹלֶה לְמִנְיָן (**50**). וְשֶׁבַע פְּעָמִים "**טָמֵא**" הֵם 350=**50***7 .

וְעַתָּה, נָבִין מָה שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב, שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה "שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו". שֶׁכֵּן, בְּכָל פַּעַם שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה הוֹרִיד הוּא שֵׁם "**טָמֵא**"(=50) אֶחָד מִשְּׁמוֹת עֵשָׂו, "עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו", וְזֶהוּ שֶׁאוֹמֵר "בַּעַל הַטּוּרִים": "'וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים'...(כְּדֵי) לְהַעֲבִיר ז' **תּוֹעֵבוֹת** בְּלִבּוֹ (שֶׁל עֵשָׂו)"".

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו" (לב', ג')

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו", אוֹמֵר רש"י הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח לְעֵשָׂו "מַלְאָכִים מַמָּשׁ". וְאִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מִנַּיִן לָמַד רש"י שֶׁמְּדוּבָּר כָּאן בְּמַלְאָכִים מַמָּשׁ וְלֹא בִּסְתָּם שְׁלִיחִים(=בָּשָׂר וָדָם)?

הַצַּדִּיק רַבִּי מֵאִירְ'ל מִפְּרִימִישְׁלָן אוֹמֵר: הִנֵּה שָׁנִינוּ בְּפִרְקֵי אָבוֹת (ד', יא'): "הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת - קוֹנֶה לוֹ פַּרְקְלִיט אֶחָד"(=מַלְאָךְ, הַמֵּלִיץ טוֹב בַּעֲדוֹ). יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח, אֵפוֹא, אֶל עֵשָׂו מַלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מֵהַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה, שֶׁיַּמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדוֹ בִּפְנֵי עֵשָׂו וַאֲנָשָׁיו. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים חַכְמֵי הַמִּדְרָשׁ: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים - מַלְאָכִים מַמָּשׁ". שֶׁכֵּן הַנּוֹטְרִיקוֹן(=רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת) שֶׁל "**מַמָּשׁ**" הוּא: **מַ**לְאָכִים **מֵ**הַמִּצְוֹת **שֶׁ**עָשָׂה.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהִנֵּה, "מַלְאָכִים" בְּגִמְטְרִיָּה 141, וְכֵן "מִצְוָה" בְּגִמְטְרִיָּה 141 - לוֹמַר לְךָ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַיֵּם מִצְוָה, נוֹצְרִים מִכֹּחַ מַלְאָכִים. וְעַתָּה, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁהַגִּמְטְרִיָּה שֶׁל "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב" הִיא 536. וְכֵן הַגִּמְטְרִיָּה שֶׁל "מִצְוֹת" הִיא 536 - לוֹמַר לְךָ, שֶׁהַמַּלְאָכִים נִבְרְאוּ בִּזְכוּת הַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב אָבִינוּ.

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו" (לב', ג')

רַבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הגה"ק ר' יִשְׂרָאֵל אָבּוּחָצִירָא (הַבָּבָא סָאלִי) זיע"א כּוֹתֵב, שֶׁלִּפְנֵי הַפְּגִישָׁה עִם עֵשָׂו, הֵכִין יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת עַצְמוֹ גַּם לְמִלְחָמָה. אוּלָם, חָשַׁשׁ הוּא מְאֹד, שֶׁמָּא יִגְרוֹם **הַחֵטְא**, וְלָכֵן כָּתוּב "וַיֵּצֶר לוֹ".
וְהִנֵּה, כַּיָּדוּעַ, דְּמוּת דְּיוּקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד. וְאָמְרוּ חז"ל, בִּזְמָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב זוֹהֶרֶת וּמֵאִירָה שָׁם בַּכִּסֵּא. אַךְ, אִם, חָלִילָה, יִשְׂרָאֵל אֵינָם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם - דְּמוּת דְּיוּקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֵינָהּ מֵאִירָה.
וְרָצָה יַעֲקֹב לָדַעַת, הָאִם בֶּאֱמֶת עוֹשֶׂה הוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, לְלֹא כָּל חֵשֶׁשׁ שֶׁל חֵטְא. (כְּפִי שֶׁאָמְרוּ חז"ל: "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד', שֶׁמָּא יִגְרוֹם **הַחֵטְא**").
לָכֵן שָׁלַח מַלְאָכִים לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, לִבְדּוֹק אִם דְּמוּת דְּיוּקְנוֹ זוֹהֶרֶת אוֹ לֹא. וְזֶהוּ: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְ-פָנָיו" - לִרְאוֹת אֶת פָּנָיו שֶׁלְּמַעְלָה, הָאִם הֵם זוֹהֲרִים, אוֹ חָלִילָה לֹא...

"וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם" (עובדיה א' יחי)

סִיפּוּר נִפְלָא, הַמַּמְחִישׁ לָנוּ אֶת חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל תְּפִילָה בַּזְּמָן, מוֹפִיעַ בַּסֵּפֶר "בָּרְכִי נַפְשִׁי", מֵאֵת הגר"י זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שליט"א. סִפֵּר הגר"ח קָנְיֶיבְסְקִי שליט"א סִיפּוּר, שֶׁסּוּפַּר לוֹ עַל-יְדֵי רַב אָמֶרִיקָאִי, שֶׁפָּקַד אֶת מִשְׁכָּנוֹ בְּשִׁיכּוּן "חָזוֹן אִישׁ" בִּבְנֵי בְּרָק.
בַּקְּהִילָה שֶׁלִּי, סִפֵּר הָרַב הָאָמֶרִיקָאִי לְהגר"ח קַנְיֶיבְסְקִי, הָיָה יְהוּדִי שֶׁהִגִּיעַ לְכָל שָׁלֹשׁ הַתְּפִילוֹת בִּימֵי הַחוֹל, אֲבָל כְּגֹדֶל הַקְּפָדָתוֹ לְהַגִּיעַ לִתְפִילוֹת, כָּךְ הָיְתָה הַקְּפָדָתוֹ לְאָחֵר לְכָל תְּפִילָה, בְּאִיחוּר של עשר דקות.
אִם הַתְּפִילָה הַחֵלָה, לְמָשָׁל, בְּשֶׁבַע בַּבֹּקֶר, הוּא הִגִּיעַ תָּמִיד, אֲבָל מַמָּשׁ תָּמִיד, בְּשֶׁבַע וְעֶשֶׂר דָּקוֹת. אַף פַּעַם לֹא קָרָה שֶׁהִגִּיעַ בַּזְּמָן לַתְּפִילָה. כָּמָה וְכָמָה פְּעָמִים נִסִּיתִי לָגֶשֶׁת אֵלָיו, וּלְשַׁכְנְעוֹ אוֹתוֹ שֶׁיָּגִיעַ בַּזְּמָן, וְאָמַרְתִּי לוֹ, שֶׁאִם הוּא כְּבָר מַגִּיעַ לַתְּפִילָה, מָה אִכְפַּת לוֹ לְהַגִּיעַ בַּזְּמָן? אֲבָל הַיְּהוּדִי הֵשִׁיב לִי תָּמִיד בְּאוֹתוֹ סִגְנוֹן: "אַדְרַבָּה, אִם אֲנִי כְּבָר מַגִּיעַ לַתְּפִילָה, מָה זֶה כְּבָר מִשְׁנֶה מָתַי אֲנִי מַגִּיעַ? הָעִיקָּר שֶׁאֲנִי מַגִּיעַ. עֶשֶׂר דָּקוֹת לְכָאן וּלְכָאן, לָמָה זֶה כָּל-כָּךְ מִשְׁנֶה?...".
וְכָךְ, בְּמֶשֶׁךְ תְּקוּפָה אֲרוּכָּה מְאֹד, הָרַב מְנָסֶה לְשַׁכְנֵעַ, וְהַיְּהוּדִי מֵשִׁיב בַּסִּגְנוֹן הנ"ל, וּמַמְשִׁיךְ כְּמִנְהָגוֹ לְאָחֵר.
"עַד שֶׁבֹּקֶר אֶחָד, הוּפְתָּעְתִּי לִרְאוֹת אוֹתוֹ(=אֶת הַמְּאֻחָר הַסִּדְרָתִי) מַגִּיעַ לַתְּפִילָה בַּזְּמָן" - מְסַפֵּר הָרַב. "וְכֵיוָן שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא קָרָה כַּדָּבָר הַזֶּה, מָשַׁךְ הַדָּבָר אֶת תְּשׂוּמַת לִבִּי, וְלָכֵן נִגַּשְׁתִּי אֵלָיו וּשְׁאִילְתִּיו, מָה יוֹם מִיּוֹמָיִם, שֶׁהוּא מַגִּיעַ בַּזְּמָן? וְהָאִישׁ, שֶׁהָיָה נִרְגָּשׁ מְאֹד, הֵשִׁיב: "הקב"ה הוֹכִיחַ לִי בְּצוּרָה שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתָּמַעַת לִשְׁתֵּי פָּנִים, שֶׁלֹּא כְּדַאי לְאָחֵר לַתְּפִילָה!".
בִּקַּשְׁתִּי מִמֶּנּוּ שֶׁיְּסַפֵּר לִי מָה אֵרַע, וְהַיְּהוּדִי, שֶׁהוּא גַּם עָשִׁיר גָּדוֹל, סִפֵּר, שֶׁהַמִּפְעָל הַיּוּקְרָתִי הָעוֹמֵד בִּבְעָלוּתוֹ, וּמֵנִיב רְוָחֵי עָתָק, וְנֶחְשָׁב כְּאֶחָד הַמִּפְעָלִים הָרְוָחִיִּים, עָלָה אֶתְמוֹל בָּאֵשׁ, וְאִי-אֶפְשָׁר לְתָאֵר אֶת עוֹצְמַת הַנְּזָקִים שֶׁנִּגְרְמוּ לוֹ עֵקֶב כָּךְ. בְּמֶשֶׁךְ דָּקוֹת אֲרוּכּוֹת תֹּאַר הַיְּהוּדִי אֶת הַשְּׂרֵיפָה שֶׁפָּשְׁטָה בַּמִּפְעָל, וְאֶת הַהֶלֶם שֶׁאָחַז בּוֹ בְּעִקְבוֹת הָאָסוֹן. עִם כָּל הַהִשְׁתַּתְּפוּת הָאֲמִיתִית שֶׁלִּי בְּצַעֲרָךְ, אֵינֶנִּי מֵבִין מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַשְּׂרֵיפָה הַנּוֹרָאָה וּבֵין הַהוֹכָחָה שֶׁקִּבַּלְתָּ עֵקֶב כָּךְ שֶׁלֹּא לְאָחֵר לַתְּפִילָה, אָמַר הָרַב לְבַעַל הַמִּפְעָל.
הַהוֹכָחָה שֶׁקִּבַּלְתִּי, הֵשִׁיב הָאִישׁ, הִתְרַחֲשָׁה בַּדָּקוֹת שֶׁלְּאַחַר פְּרוֹץ הַשְּׂרֵיפָה. בְּעֵת שֶׁהִתְקַשַּׁרְתִּי בִּבְהִילוּת אֶל מְכַבֵּי הָאֵשׁ, וּבִקַּשְׁתִּי שֶׁיַּגִּיעוּ בִּמְהִירוּת לַמָּקוֹם, כְּדֵי לְמַזְעֵר כְּכָל הָאֶפְשָׁר אֶת מִידַּת הַנְּזָקִים, הַמּוּקְדָּן בַּתַּחֲנָה הִבְטִיחַ שֶׁמְּכַבֵּי הָאֵשׁ יָצְאוּ כְּבָר לַדֶּרֶךְ, וּבְעוֹד דָּקָה הֵם יִהְיוּ אֶצְלִי. אֲבָל, הִנֵּה עוֹבֶרֶת לָהּ דָּקָה, שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ, וְהַמִּפְעָל מַמְשִׁיךְ לַעֲלוֹת בָּאֵשׁ, חֶדֶר אַחֲרֵי חֶדֶר, מַחְלָקָה אַחֲרֵי מַחְלָקָה, וּמְכוֹנִיּוֹת הַכִּיבּוּי עֲדַיִן אֵינָן נִרְאוֹת בָּאוֹפֶק. הַלֵּב שֶׁלִּי כִּמְעָט וְהִפְסִיק לִפְעוֹם מֵרוֹב צַעַר, סִפֵּר בַּעַל הַמִּפְעָל לְרַב הַקְּהִילָה, בִּמְיוּחָד כַּאֲשֶׁר יָדַעְתִּי אֶת חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל כָּל שְׁנִיָּה. רַק כַּעֲבוֹר עֶשֶׂר דָּקוֹת תְּמִימוֹת, נִרְאוּ מְכַבֵּי הָאֵשׁ בָּאוֹפֶק. וּכְשֶׁהִגִּיעוּ הָיָה כְּבָר מְאוּחָר מִדַּי, וְהַמִּפְעָל הָיָה שָׁרוּף כִּמְעָט כֻּלּוֹ. הָיִיתִי בְּמָצָב הִסְטֶרִי. מִיָּד נִגַּשְׁתִּי אֶל הַכַּבָּאִים וְזָעַקְתִּי: מַדּוּעַ אֵחַרְתֶּם כָּל-כָּךְ? הֲרֵי אִם הָיִיתֶם בָּאִים מוּקְדָּם יוֹתֵר, הַמִּפְעָל הָיָה נִיצָּל! הַיְּהוּדִי שֶׁשּׂוֹחֵחַ עִם רַב הַקְּהִילָה הָיָה נִרְגָּשׁ כֻּלּוֹ. אֵימַת הַטְּרָאוּמָה עָלְתָה וּבָאָה אֶצְלוֹ שׁוּב, וְאִי-אֶפְשָׁר הָיָה לְהַרְגִּיעוֹ...רַק לְאַחַר כָּמָה דָּקוֹת הִמְשִׁיךְ וְסִפֵּר: לִשְׁאֵלָתִי, מַדּוּעַ לֹא הִגִּיעוּ מוּקְדָּם יוֹתֵר, הֵשִׁיבוּ לִי הַכַּבָּאִים: **הֲרֵי בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הִגָּעְנוּ...עֶשֶׂר דָּקוֹת לְכָאן אוֹ לְכָאן, הֲרֵי בָּסוֹף הִגָּעְנוּ!**
לְמִשְׁמָע הַתְּשׁוּבָה רָתַח דָּמִי בְּקִרְבִּי, אֲבָל בִּדְיוּק אָז נִדְלְקָה בְּמוֹחִי נוּרָה אֲדוּמָה. נִזְכַּרְתִּי שֶׁזּוֹ הָיְתָה גַּם הַתְּשׁוּבָה שֶׁלִּי בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים שֶׁבָּהֶן הָרַב נִסָּה לְחַזֵּק אוֹתִי לְהַגִּיעַ לַתְּפִילָה בַּזְּמָן...לְפֶתַע רָאִיתִי וְנָתַתִּי אֶל לִבִּי, מָה גְּדוֹלָה הִיא חֲשִׁיבוּתָן שֶׁל עֶשֶׂר דָּקוֹת. לְפֶתַע נוֹכַחְתִּי לָדַעַת, אֵיזֶה עוֹלָמוֹת אֶפְשָׁר לִבְנוֹת בָּהֶן, וּלְחִילוּפִין מָה נִיתָּן לַהֲרוֹס בְּעֶשֶׂר דָּקוֹת...וְקִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לְהַגִּיעַ בַּזְּמָן לַתְּפִילָה...

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פַּרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05

ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ" (ירמיהו לא' יד')

עַל הַכָּתוּב, "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ", כּוֹתֵב רַבֵּנוּ האריז"ל בְּ"פְּרִי עֵץ הַחַיִּים" (שַׁעַר 'תִּיקּוּן חָצוֹת', פֶּרֶק א'), שֶׁרָחֵל בּוֹכָה לֹא רַק עַל זְמַן הַחֻרְבָּן, שֶׁאָז גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מִירוּשָׁלַיִם. אֶלָּא, כָּל חָצוֹת לַיְלָה בּוֹכָה רָחֵל אִמֵּנוּ עַל בָּנֶיהָ שֶׁגָּלוּ מֵאַרְצָם.

וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: "...מָצִינוּ **שֶׁנִּשְׁתַּבְּחוּ מְאֹד** אוֹתָן הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אַחַר חָצוֹת. וּמָהוּ הַטַּעַם הַזֶּה? אַךְ הָעִנְיָן הוּא, כִּי ...רָחֵל הַנִּקְרֵאת עֶקֶרֶת הַבַּיִת...בְּכָל חָצוֹת לַיְלָה הִיא צוֹעֶקֶת וְשׁוֹאֶגֶת אֶל ה' יִתְבָּרַךְ עַל חֻרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ'". וְגַם כֵּן הִיא נוֹתֶנֶת **זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת** כָּל לַיְלָה...לְכֵן רָאוּי לָאָדָם לְשָׁתֵף עַצְמוֹ עִמָּהּ, לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֶׂיהָ. לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְבּוֹת וְלִבְכּוֹת וְלִצְעוֹק בְּכָל לַיְלָה עַל גָּלוּת **הַשְּׁכִינָה**... וְחֻרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאַחַר כָּךְ לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה. וְזֶה סוֹד, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל לַיְלָה הָיָה עוֹסֵק בְּשִׁירוֹת וּבְתִשְׁבָּחוֹת, לְסַיֵּעַ **לַשְּׁכִינָה**".

הִנֵּה, מְבוֹאָר מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל האריז"ל, כִּי בְּכָל לַיְלָה רָחֵל בּוֹכָה עַל מָר הַגָּלוּת הַקָּשֶׁה, אַךְ הִיא גַּם אוֹמֶרֶת **זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת** לה' יִתְבָּרַךְ כָּל לַיְלָה. שֶׁכֵּן, לַמְרוֹת צַעֲרָהּ הַגָּדוֹל עַל בָּנֶיהָ שֶׁגָּלוּ מֵאַרְצָם, הִיא יוֹדַעַת וּמַאֲמִינָה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵימָה שֶׁ"כָּל מָה דְּעָבִיד רַחֲמָנָא – לְטַב עָבִיד"(=כָּל מָה שהקב"ה עוֹשֶׂה – **לְטוֹב עוֹשֶׂה**)". וּבִמְהֵרָה יִגְאַל אֶת בָּנֶיהָ, כְּפִי שֶׁהִבְטִיחַ לָהּ הקב"ה: "מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ...(וְ)יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם" – בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

אוּלָם, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָהוּ הָעִנְיָן שֶׁרָחֵל מְבָכָה עַל בָּנֶיהָ כָּל חָצוֹת לַיְלָה? וְהֲרֵי הקב"ה מְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה "מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה", שֶׁכֵּן אֲנִי מַבְטִיחֵךְ שֶׁ"וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם".

תְּחִילָּה, נַקְדִּים לְהָבִיא אֶת דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וָאֵרָא כט'), הַכּוֹתֵב חִידּוּשׁ גָּדוֹל, שֶׁבִּכְיָה שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ בְּכָל חָצוֹת לַיְלָה מוֹרִיד/מַמְשִׁיךְ **רַחֲמִים** לְיִשְׂרָאֵל, הַשְּׁרוּיִים עֲדַיִן בַּגָּלוּת.

וּכְפִי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (מְתוּרְגָּם): "וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ'. 'קוֹל בְּרָמָה' זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, רָחֵל מְבַכָּה אֶת בָּנֶיהָ כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת, וּמְבַכָּה(=בּוֹכָה) עֲלֵיהֶם כִּי הִיא אֵם שֶׁלָּהֶם...בֹּא וּרְאֵה, לֹא שָׁעָה אַחַת הִיא בּוֹכָה עַל יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּכָל זְמַן שֶׁהֵם(=יִשְׂרָאֵל) בַּגָּלוּת. וְלָכֵן הקב"ה גָּרַם לַמִּצְרִים שֶׁיִּצְעָקוּ בְּקוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: 'וְהָיְתָה צְעָקָה גְדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה וְכָמֹהוּ לֹא תֹסִף".

וְהִנֵּה, מִסִּיּוּם דְּבָרָיו שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אָנוּ לוֹמְדִים חִידּוּשׁ גָּדוֹל: בִּזְכוּת רָחֵל אִמֵּנוּ, שֶׁבּוֹכָה תָּמִיד עַל הַגָּלוּת (וְגַם בְּגָלוּת מִצְרָיִם) הֵבִיא הקב"ה אֶת מַכַּת בְּכוֹרוֹת עַל הַמִּצְרִים, מַכָּה שֶׁגָּרְמָה לָהֶם לִצְעוֹק בְּקוֹל גָּדוֹל כְּנֶגֶד הַקּוֹל שֶׁל רָחֵל, הַמְּבָכָה עַל בָּנֶיהָ.

(זֶהוּ הַטַּעַם לְכָךְ שהקב"ה הֵבִיא אֶת מַכַּת בְּכוֹרוֹת דַּוְקָא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁכֵּן, רָצָה הוּא יִתְבָּרַךְ לִרְמוֹז לָנוּ, שֶׁמַּכָּה זוֹ בָּאָה עַל הַמִּצְרִים בִּזְכוּת רָחֵל אִמֵּנוּ, שֶׁבּוֹכָה בְּכָל חָצוֹת לַיְלָה עַל הַגָּלוּת, וְרָאוּי לְהוֹסִיף, שֶׁ"רָחֵל" בְּגִמַטְרִיָּה "בְּכוֹר י"" – רָמֵז עַל הַמַּכָּה הָעֲשִׂירִית(=י'), שֶׁבָּהּ נֶהֱרַג כָּל בְּכוֹר מִצְרִי).

הִנֵּה, נִמְצָאנוּ לְמֵדִים מִכָּךְ, שֶׁרָחֵל אִמֵּנוּ בּוֹכָה לֹא רַק כְּדֵי לְקָרֵב אֶת הַגְּאוּלָה, אֶלָּא הִיא בּוֹכָה וּמִתְפַּלֶּלֶת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא **יְרַחֵם** עַל יִשְׂרָאֵל גַּם בַּגָּלוּת הַמָּרָה. והקב"ה נַעֲנָה לִתְפִילָּתָהּ, וּמֵקֵל לְיִשְׂרָאֵל מֵעֹל גָּלוּתָם (כְּפִי שֶׁמָּצִינוּ בְּמַכַּת בְּכוֹרוֹת, שֶׁהָיְתָה צְעָקָה גְּדוֹלָה בְּכָל מִצְרָיִם בִּזְכוּת הַצְּעָקָה וְהַבְּכִי שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ).

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הקב"ה לְרָחֵל: "מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה". דְּהַיְנוּ, גַּם בַּגָּלוּת הַמָּרָה "מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי". שֶׁכֵּן, אֲנִי(=הקב"ה) יַעֲזוֹר לְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וּבִזְכוּת תְּפִילוֹתַיִךְ יִזְכּוּ הַבָּנִים לִגְאוּלַת עוֹלָם, "כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ...וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם".

עִנְיָן זֶה גַּם מַסְבִּיר לָנוּ אֶת דִּבְרֵי הַזֹּהַר עַל רָחֵל, שֶׁ"בְּכָל חָצוֹת לַיְלָה הִיא צוֹעֶקֶת וְשׁוֹאֶגֶת אֶל ה' יִתְבָּרַךְ עַל חֻרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ...וְגַם כֵּן הִיא נוֹתֶנֶת **זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת** כָּל לַיְלָה". שֶׁהֲרֵי, יֵשׁ לָנוּ לִשְׁאוֹל, מָה הָעִנְיָן שֶׁרָחֵל מְבָכָּה בְּכִי תַּמְרוּרִים עַל בָּנֶיהָ, וְאַחַר–כָּךְ הִיא נוֹתֶנֶת **זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת** כָּל לַיְלָה"?

אֶלָּא, שֶׁכְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, אֱמֶת שֶׁרָחֵל מְבָכָּה בְּכָל חָצוֹת לַיְלָה עַל בָּנֶיהָ, הַנִּמְצָאִים בַּגָּלוּת הַמָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קוֹל בָּרָמָה". אַךְ מִכֵּיוָן שהקב"ה אוֹמֵר לָהּ "מִנְּעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי" – כֵּיוָן שֶׁאֲנִי מַמְשִׁיךְ לְבָנַיִךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל **חֲסָדִים גְּדוֹלִים** בְּתוֹךְ הַגָּלוּת הָאֲרוּכָּה, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַבְטִיחַ לָהּ שֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר "וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם". הִנֵּה, לְפִיכָךְ רָחֵל אִמֵּנוּ לְאַחַר בְּכִיָּה הִיא נוֹתֶנֶת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְבוֹרֵא עוֹלָם כָּל הַלַּיְלָה עַל **הַחֶסֶד** שהקב"ה עוֹשֶׂה עִם בָּנֶיהָ בַּגָּלוּת, וְעַל הַהַבְטָחָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַבְטִיחַ לָהּ "וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם", בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן. (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת" (לב' י')

כַּמָּה פְּעָמִים אָדָם עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְרַק בְּתוֹךְ הַבַּיִת קָשֶׁה לוֹ מְאֹד...? הַתֵּירוּץ הַיָּדוּעַ וְהַמּוּכָּר לַכֹּל הוּא "מַמָּשׁ אֵין לִי זְמָן". הָאֱמֶת...?

יְהוּדִי אֶחָד מִבְּנֵי קְהִילַת סָאטְמֵר נִגַּשׁ לאדמו"ר בְּבַקָּשַׁת עֶזְרָה לִבְנוֹ הַקָּטָן הַמִּתְקָשֶׁה בַּלִּימוּדִים, וְאֵין לוֹ כֶּסֶף לְשַׁלֵּם לְשִׁעוּרִים פְּרָטִיִּים. האדמו"ר הִפְנָה אוֹתוֹ מִיָּד לִיהוּדִי יָקָר תַּלְמִיד חָכָם. "תָּגִיד לוֹ שֶׁאֲנִי שָׁלַחְתִּי אוֹתְךָ שֶׁיִּלְמֹד קְצָת עִם הַבֵּן שֶׁלְּךָ". לְלֹא שֵׁהוּת נִגַּשׁ הַיְּהוּדִי לְבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם, וּבִקֵּשׁ אֶת עֶזְרָתוֹ בְּקִידּוּם בְּנוֹ הַקָּטָן, כַּמּוּבָן בְּהַדְגִּישׁוֹ שֶׁבָּא אֵלָיו בְּהוֹרָאַת האדמו"ר. הֵשִׁיב הַתַּלְמִיד חָכָם: אֲנִי מִצְטָעֵר, הָיִיתִי שָׂמֵחַ לַעֲזוֹר לְךָ, אֲבָל אֲנִי כָּל-כָּךְ עָמוּס, וְאֵין לִי זְמָן. סְלִיחָה...". חָזַר אוֹתוֹ יְהוּדִי לאדמו"ר עִם תְּשׁוּבַת הַתַּלְמִיד הַחָכָם. האדמו"ר הִפְנָה אוֹתוֹ לְאָדָם אָחֵר שֶׁאָכֵן עָזַר לוֹ...

הִגִּיעוּ הַחַגִּים, וְכַנָּהוּג כָּל בְּנֵי הַקְּהִילָה מֵגִיעִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּשׁוּרָה אֲרוּכָּה וְכָל אֶחָד בְּתוֹרוֹ נִגַּשׁ לִלְחוֹץ יָד לאדמו"ר. בְּהָגִיעַ תּוֹרוֹ שֶׁל אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם, שָׁלַח יָדוֹ לִלְחוֹץ לָרַב, אֲבָל הָרַב לֹא הוֹשִׁיט יָדוֹ בְּחֲזָרָה. מִיָּד הִרְגִּישׁ אוֹתוֹ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁעָשָׂה מָשֶׁהוּ שֶׁלֹּא כָּהוּגָן, אֲבָל לֹא יָדַע מָה, לָכֵן שָׁאַל אֶת הָרַב: "בַּמֶּה פָּשַׁעְתִּי אוֹ חָטָאתִי?".

אָמַר לוֹ הָרַב: "דַּע לְךָ, תָּמִיד הָיָה קָשֶׁה לִי מָה שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י עַל הַכָּתוּב "וַיֶּאֱבַק אִישׁ עִמּוֹ". שֶׁכֵּן, כָּאן מְפָרֵשׁ רש"י וְאוֹמֵר, שֶׁ"**אִישׁ**" הַכַּוָּנָה לְ"**שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו**". לְעוּמַת זֹאת, בְּפָרָשַׁת "וַיֵּשֶׁב" (בִּמְכִירַת יוֹסֵף), עַל הַכָּתוּב "וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ", מְפָרֵשׁ רש"י, שֶׁ"**אִישׁ**" - "זֶה **גַּבְרִיאֵל**".

וְצָרִיךְ לְהָבִין עִנְיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מַדּוּעַ מְפָרֵשׁ רש"י פַּעַם שֶׁ"אִישׁ" הַכַּוָּנָה לְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וּפַעַם אַחֶרֶת שֶׁ"אִישׁ" הַכַּוָּנָה לַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל?

"אֶלָּא" - אָמַר לוֹ הָרַב - "עַתָּה בִּזְכוּתְךָ הֵבַנְתִּי... שֶׁכֵּן, בַּמִּדְרָשׁ כָּתוּב, שֶׁיַּעֲקֹב בִּקֵּשׁ מֵהָ"אִישׁ"/מֵהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִמּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתוֹ. וּמָה עָנָה לוֹ הַמַּלְאָךְ? **אֵין לִי זְמָן**, כֵּיוָן שֶׁעָלָה עָמוּד הַשַּׁחַר, וְאָנִי צָרִיךְ לָלֶכֶת לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם (כְּפִי שֶׁכָּתוּב: " וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר").

וְעַכְשָׁיו מוּבָן לִי: מִי שֶׁאֵין לוֹ זְמָן לְבָרֵךְ וְלַעֲזוֹר לַשֵּׁנִי הוּא חָיָב לִהְיוֹת שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. אֲבָל לָ"אִישׁ" הַשֵּׁנִי הָיָה זְמָן, וְאַף הִצִּיעַ הוּא עֶזְרָה, וְהִסְבִּיר לְיוֹסֵף הֵיכָן אֶחָיו נִמְצָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ...וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ" - וְלָכֵן וַדַּאי שֶׁזֶּה הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל...". (ע"פ עלון הרב יאיר נוסבכר)

****

וְבְּעִנְיָן הַחֶסֶד, אִשָּׁה אַחַת הִתְלוֹנְנָה לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה שֶׁל בַּעֲלָהּ. "בַּעֲלִי עוֹשֶׂה הַרְבֵּה חֲסָדִים מִחוּץ לַבַּיִת, וּכְשֶׁאֲנִי מְבַקֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ לְהַחְלִיף נוּרוֹת, אוֹ לְתַקֵּן דֶּלֶת שֶׁל אָרוֹן, הוּא מִתְחַמֵּק בְּתֵירוּצִים שׁוֹנִים, כְּגוֹן: "אֵין לִי זְמָן, יֵשׁ לִי שִׁיעוּר, מָחָר וכו'...".

לְמָחֳרַת הָרַב דָּרַשׁ בָּרַבִּים שִׁיעוּר מְיוּחָד עַל מִידַּת הַחֶסֶד. לִקְרַאת סוֹף הַשִּׁיעוּר בִּקֵּשׁ עֶזְרָה שֶׁל אֶחָד הָאַבְרְכִים עַל מְנָת שֶׁיַּעֲשֶׂה חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל לֹא יָכוֹל לְפָרֵט בָּרַבִּים. וְאֵלּוּ הַפְּרָטִים יִמָּסְרוּ בְּאוֹפֶן אִישִׁי. מִיָּד הוּרְמוּ כַּמָּה אֶצְבָּעוֹת הַמְבַקְּשִׁים לַעֲזוֹר לַזּוּלָת. כָּמוּבָן הָרַב חִפֵּשׂ אֶת יָדוֹ שֶׁל מְיוּדָּעֵנוּ, וְהָלָה לֹא אִכְזֵב, יָדוֹ הִתְנוֹסְסָה אֶל עַל. הָרַב סִמֵּן לוֹ שֶׁיִּגַּשׁ אֵלָיו, וְדִבֵּר עִימוֹ בְּאַרְבָּע עֵינָיִם.

"יֶשְׁנָה אִשָּׁה שֶׁמְּאֹד קָשֶׁה לָהּ לְהַחְלִיף נוּרוֹת בַּבַּיִת, וְכֵן, יֵשׁ אֵיזוֹ דֶּלֶת שֶׁל אָרוֹן הַדָּרוּשׁ תִּיקּוּן, וְעוֹד כַּמָּה תִּיקּוּנִים קְלִים, הָאִם יֵשׁ לְךָ זְמָן לְכָךְ?". "בֶּטַח, מָה הַשְּׁאֵלָה, בְּשִׂמְחָה רַבָּה". "מְצוּיָן!", אָמַר לוֹ רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה, "עַכְשָׁיו תֵּלֵךְ הַבַּיְתָה וְתַעֲזוֹר לְאִשְׁתְּךָ בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ...

וּנְסָיֵם בְּמָה שֶׁאָמַר ר' אִיצְלֶה, בְּנוֹ שֶׁל ר' חַיִּים מִוולוֹז'ין: "כָּל הָאָדָם לֹא לְעַצְמוֹ נִבְרָא, אֶלָּא רַק (כְּדֵי) לְהוֹעִיל לְאֲחֵרִים (הוּא נִבְרָא. (וְצָרִיךְ) כְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא בְּכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת". (ע"פ עלון הרב יאיר נוסבכר)

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פַּרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05

ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

סְעוּדַת דָּוִד מַלְכָּא מְשִׁיחָא/סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה(=סְעוּדָה רְבִיעִית)

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשַׁת "וַיֵּצֵא", "וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה", כּוֹתֵב הָאדמו"ר רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרוּז'ין זיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִירִין קַדִּישִׁין", שֶׁהַמִּלָּה "סֻלָּם", הַמּוּזְכֶּרֶת בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב, מְרַמֶּזֶת לְ–סְעוּדַת לְוָיַת מַלְכָּה (סְעוּדָה רְבִיעִית).

וְהִנֵּה, בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, מִנְהָג זֶה שֶׁל סְעוּדָה רְבִיעִית הוּא "סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה" – שֶׁאֵין הַבְּרִיּוֹת נִזְהָרִים כָּרָאוּי בּוֹ, וְהוּא בְּשִׁפְלוּת בְּעֵינֵי הֲמוֹן (שֶׁכֵּן, הוּא בְּעִנְיְנֵי אַרְצִיּוּת/אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה). וְלָכֵן, פְּעָמִים רַבּוֹת מְזַלְזְלִים בּוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין. וְאוּלָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁמִּנְהָג זֶה – "רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה" – עֶרְכּוֹ וּמַעֲלָתוֹ שֶׁל מִנְהָג זֶה מַגִּיעִים לִגְבָהֵי מְרוֹמִים, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁדָּבֵק בּוֹ כַּהֲלָכָה בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת. שֶׁכֵּן, אֲכִילָה זוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, עַד לְרוֹם הַשָּׁמַיִם.

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף עַל הֶמְשֵׁךְ הַכָּתוּב, "וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ", שֶׁכָּאן יֵשׁ רֶמֶז לִשְׁנֵי הַמַּלְאָכִים הַמְּלַוִּים אֶת הָאָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת, בְּצֵאתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, כְּפִי שֶׁכָּתוּב (שַׁבָּת קיט', ב'): "רַבִּי יוֹסִי, בְּ(שֵׁם) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי מַלְאָכֵי שָׁרֵת מְלַוִּים אֶת הָאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ". הִנֵּה, אוֹתָם מַלְאָכִים נִשְׁאָרִים בְּבֵית הָאָדָם כָּל הַשַּׁבָּת, וְעַל–יְדֵי שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה עוֹלִים לְמַעְלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. אוּלָם, הַכָּתוּב מְסַיֵּם "וְיֹרְדִים בּוֹ", "בּוֹ" רָאשֵׁי תֵּיבוֹת בְּיוֹם ו' – לוֹמַר לְךָ, שֶׁמַּלְאָכִים יוֹרְדִים שֵׁנִית בְּיוֹם ו' בַּשָּׁבוּעַ הַבָּא, כְּדֵי לְלַוּוֹת שׁוּב אֶת הָאָדָם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ.

וְרָאוּי לְהוֹסִיף מָה שֶׁכָּתוּב בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת קיט'): "אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אַף–עַל–פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לְכַזַּיִת". וְכָתַב הַ"בֵּית יוֹסֵף", בְּשֵׁם "שִׁבּוּלֵי הַלֶּקֶט", שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, שֶׁכֵּן "אֵיבָר (יֵשׁ) בָּאָדָם וְ'נַסְכּוֹ' שְׁמוֹ, (וְ)אֵינוֹ נֶהֱנֶה בַּאֲכִילָה, אֶלָּא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת".

וְכָתַב הַ"מַטֶּה מֹשֶׁה" (סֵדֶר הַהַבְדָּלָה תקי"ג): "...יָדוּעַ שֶׁאוֹתוֹ עֶצֶם, לוּז שְׁמָהּ, וְהוּא עִיצּוּמוֹ וְעִיקָּרוֹ וְשׁוֹרְשׁוֹ, וּמִמֶּנּוּ נִתְהַוֶּה הָאָדָם בְּעֶצֶם הַטִּיפָּה. וְכַאֲשֶׁר יָמוּת הָאָדָם, הָעֶצֶם הַהוּא אֵינוֹ נִימּוֹחַ וְלֹא נִפְחָת, וְאִילוּ יַכְנִיסוּ אוֹתוֹ בָּאֵשׁ אֵינוֹ נִשְׂרָף...אֵינוֹ נִטְחָן...אֵינוֹ מִתְפּוֹצֵץ. וְהוּא הָעֶצֶם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קִיּוּם נִצְחִי, וּמִמֶּנּוּ יִחְיֶה הָאָדָם לְעֵת הַתְּחִיָּה, וְהוּא מְקֻבָּל עוֹנֶג וְעוֹנֶשׁ אַחַר מִיתַת (הָ)אָדָם...(וְ)כָל הַזָּהִיר בְּסְעוּדָה זוֹ(=סְעוּדָה רְבִיעִית בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת) וּמַשְׁבִּיעַ לַעֶצֶם הַזֶּה, יִזְכֶּה בְּצַחְצָחוֹת נַפְשׁוֹ בְּתַעֲנוּגֵי רַב טוּב, הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים וְלָשׁוּב שְׂמָחוֹת, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם הִתְפַּלֵּל הַמְשׁוֹרֵר (תְּהִילִּים טז', יא'): 'תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח'".

וּמוֹסִיף גַּם הַ"כִּסֵּא הָרַחֲמִים" וְאוֹמֵר, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר בִּסְעוּדָה רְבִיעִית בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שֶׁהִיא כְּיָדוּעַ כְּנֶגֶד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּכְנֶגֶד פִּינְחָס, הוּא אֵלִיָּהוּ, שֶׁקִּנֵּא עַל הַבְּרִית, וְזֶהוּ "בְּרִית" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת יִזָּהֵר בִּסְעוּדָה רְבִיעִית תָּמִיד – שֶׁכֵּן, הִיא תִּיקּוּן לִפְגָם הַבְּרִית.

וּלְהָלָן עוֹד סְגוּלוֹת לִסְעוּדָה רְבִיעִית/סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה: סְגוּלָה לְהִינָצֵל מֵחִיבּוּט הַקֶּבֶר. (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַשַּׁבָּת).

נֶאֱמַר בְּשֵׁם הרה"ק רַבִּי יַעֲקֹב מִפּוֹרִיסוֹב זצ"ל, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ חוֹלָאִים בָּעוֹלָם, הָיָה מַבְטִיחַ לְאֲנָשִׁים, שֶׁאִם יִזָּהֲרוּ לְקַיֵּם סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה יִנָּצְלוּ מֵהֶם. (סֵפֶר דֶּרֶךְ צַדִּיקִים).

בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיז'נְסְק זצ"ל נֶאֱמַר, שֶׁסְּגוּלָה לְנָשִׁים שֶׁלֹּא תִּקְשֶׁנָה בְּלֵידָתָן, שֶׁתֹּאכַלְנָה בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת דְּבָר מָה לְשֵׁם סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה, וְתֹאמַרְנָה בְּפֶה מָלֵא: "לְשֵׁם סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה", וְעַל–יְדֵי כָּךְ תֵּלַדְנָה בְּנֵקֶל אי"ה. מְלָוֶה מַלְכָּה יֵשׁ בָּהּ סְגוּלָה לְפַרְנָסָה וּלְגְאוּלָה. וְהָרֶמֶז לְזֶה בַּפָּסוּק: "אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעָנִי עִמָּךְ" – אִם תִּצְטָרֵךְ לְכֶסֶף, אָז תַּלְוֶה – תַּעֲשֶׂה סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה. "אֶת הָעָנִי" – רֶמֶז לְעָנִי הָרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר – הֲלֹא זֹאת סְעוּדַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁהִיא סְגוּלָה גַּם לְקָרֵב אֶת הַגְּאוּלָה.

עוֹד מְלָוֶה מַלְכָּה: סְגוּלָה לְהִינָצֵל מִכַּפִּירָה. (מִנְחַת שַׁבָּת. סִימָן צ"ו).

הרה"ק רַבִּי דָוִד צְבִי שְׁלֹמֹה בִּידֶרְמָן זצ"ל, הָיָה נוֹהֵג לוֹמַר שֶׁמִּצְוַת סְעוּדַת מְלָוֶה מַלְכָּה הִיא סְגוּלָה **לְאֲרִיכוּת יָמִים**. וְרָאוּי לְהוֹסִיף שֶׁיֵּשׁ גַּם סְגוּלָה בְּאֲמִירַת פְּסוּקֵי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא: וְעַל–כֵּן זְכִירַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא בַּפִּיּוּטִים וּבִפְסוּקִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הוּא תִּיקּוּן גָּדוֹל לַנֶּפֶשׁ, וְתוֹעֶלֶת גְּדוֹלָה לְהִינָּצֵל מֵהַגֵּיהֶנּוֹם. (יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה, שַׁעַר ח'). וְכָל הָאוֹמֵר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת ק"ל פְּעָמִים אֵלִיָּהוּ בְּכַוָּנָה, זוֹכֶה שֶׁנִּיצּוֹץ קָדוֹשׁ מִנִּשְׁמַת אֵלִיָּהוּ מֵאִיר עַל נִשְׁמָתוֹ לְהָבִין רָזֵי הַתּוֹרָה (זִיקּוּקִין דְּנוּרָא). וְכֵן, כָּל מִי שֶׁמַּזְכִּיר **אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא** נ"ב פְּעָמִים כְּמִנְיַן אֵלִיָּהוּ – מַצְלִיחַ בְּתַלְמוּדוֹ.

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו" (לב' ג')

בַּסִּדּוּר הַנִּפְלָא "תְּפִילַת הַחֹדֶשׁ" (דְּפוּס לִיוּרְנוֹ בְּנוֹסַח הַחִיד"א זלה"ה), וְכֵן בַּסִּדּוּר "בֵּית עוֹבֵד", מוּבָא, שֶׁבִּתְפִילַת שַׁחֲרִית, לְאַחַר "קְרִיאַת שְׁמַע", כְּשֶׁאָנוּ אוֹמְרִים "עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ", צָרִיךְ לְכַוֵּן בִּשְׁמוֹת הַמַּלְאָכִים **מִיכָאֵל, מַלְכִּיאֵל, שְׁנַנְדִּיאֵל**, הָעוֹלִים לְגִמְטְרִיָּה שֶׁל "**עֶזְרַת**"(=**677**). וְכָל–כָּךְ לָמָה?

שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חז"ל "מַעֲשֶׂה אָבוֹת – סִימָן לַבָּנִים". דְּהַיְנוּ, שִׁלְשֶׁת הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ(=**מִיכָאֵל, מַלְכִּיאֵל, שְׁנַנְדִּיאֵל**) בָּאוּ לְעֶזְרַת יַעֲקֹב אָבִינוּ, כַּאֲשֶׁר עֵשָׂו אָחִיו בָּא לְהוֹרְגוֹ, וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ, וְעַל–כֵּן "סִימָן (הוּא) לַבָּנִים" – סִימָן הוּא לָנוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁיְּכוֹלִים הֵם לָבוֹא וְלִהְיוֹת בְּעֶזְרֵנוּ.

לְפִי זֶה יָאִיר לָנוּ לְהָבִין מָה שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו", שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח לְעֵשָׂו "מַלְאָכִים מַמָּשׁ". וְאִם כָּךְ, צְרִיכִים לְהָבִין, מִנַּיִן לָמַד רש"י שֶׁמְּדוּבָּר כָּאן בְּ"מַלְאָכִים מַמָּשׁ" וְלֹא בִּסְתָּם שְׁלִיחִים(=בָּשָׂר וָדָם)?

הרה"ק רַבִּי מֵאִיר מִדִּיזִקוֹב אוֹמֵר, כִּי יַעֲקֹב שָׁלַח לְעֵשָׂו אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁפָּגַשׁ בַּדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת: "וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם: מַחֲנֵה אֱלֹקִים זֶה, וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם". וּמֵאוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בְּדַרְכּוֹ, שָׁלַח אֶל עֵשָׂו אָחִיו. וְזוֹהִי כַּוָּנַת הַכָּתוּב: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו" – דְּהַיְנוּ אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁעָמְדוּ לְפָנָיו.

וְהִנֵּה, לְפִי מָה שֶׁבֵּאַרְנוּ, עוֹלִים שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים כַּפְּתוֹר וָפֶרַח: יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח אֶת הַמַּלְאָכִים **מִיכָאֵל, מַלְכִּיאֵל, שְׁנַנְדִּיאֵל**, שֶׁהֵם רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "מַמָּשׁ", שֶׁאֵלּוּ מַמָּשׁ הָיוּ בְּעֶזְרַת יַעֲקֹב אָבִינוּ, וְאוֹתָם שָׁלַח שְׁלִיחִים לְעֵשָׂו אָחִיו.

וְיָעִיד הַכָּתוּב, שֶׁ"**וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים**" הוּא בִּדְיּוּק הַגִּמְטְרִיָּה שֶׁל שֵׁמוֹת הַמַּלְאָכִים **מִיכָאֵל, מַלְכִּיאֵל, שְׁנַנְדִּיאֵל**(=**677**) – לוֹמַר לְךָ שֶׁאֵת אֵלּוּ שָׁלַח יַעֲקֹב אֶל עֵשָׂו אָחִיו.

וְרָאוּי לְהוֹסִיף אֶת דִּבְרֵי הָאדְמוֹ"ר רַבִּי שִׂמְחָה בּוּנִים מִפְּשִׁיסְחָה, שֶׁהֵעִיר עַל דִּבְרֵי רש"י כָּאן: בַּדִּין(=בְּצֶדֶק) שָׁלַח יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶל עֵשָׂו מַלְאָכִים מַמָּשׁ, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁיְּהוּדִי נִרְדָּף עַל–יְדֵי עֵשָׂו וַאֲנָשָׁיו, וְזָקוּק לְעֶזְרָה דְּחוּפָה – רַשָּׁאי הוּא לְהַטְרִיחַ לְשֵׁם הַצָּלָתוֹ אֲפִילוּ מַלְאָכֵי מָרוֹם.

הַצַּדִּיק רַבִּי מֵאִיר'ל מִפְּרִימִישְׁלָן אָמַר פַּעַם בְּאָזְנֵי חֲסִידָיו: שָׁנִינוּ בְּפִרְקֵי אָבוֹת (ד', יא'): "הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת – קוֹנֶה לוֹ פַּרְקְלִיט אֶחָד"(=מַלְאָךְ, הַמֵּלִיץ טוֹב בַּעֲדוֹ). יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח, אֵפוֹא, אֶל עֵשָׂו מַלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מֵהַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה, שֶׁיַּמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדוֹ בִּפְנֵי עֵשָׂו וַאֲנָשָׁיו. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים חַכְמֵי הַמִּדְרָשׁ: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים – מַלְאָכִים מַמָּשׁ". שֶׁכֵּן הַנּוֹטְרִיקוֹן(=רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת) שֶׁל "מַמָּשׁ" הוּא: מַלְאָכִים מֵהַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה.

"קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים..." (לב' י')

הַגָּאוֹן רַבִּי אֵלִיָּהוּ מִוִּילְנָא הִצְטַיֵּן, בְּצַד גֹּדֶל תּוֹרָתוֹ בַּתּוֹרָה, גַּם בְּמִידָּה מוּפְלֶגֶת שֶׁל צְנִיעוּת וַעֲנָוָה. פַּעַם אַחַת, כְּשֶׁהֵסֵב עִם חֲבוּרַת תַּלְמִידִים בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, שָׁאַל אוֹתוֹ אַחַד מִתַּלְמִידָיו הַמּוּבְהָקִים: רַבֵּנוּ, כְּלוּם(=הָאֵם) אֵין כְּבוֹדוֹ מַפְרִיז בְּמִידַת הָעֲנָוָה? הֲרֵי כְּבָר הוֹרוּ לָנוּ חז"ל, בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (ה', עא'): "תַּלְמִיד חָכָם – צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בּוֹ אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בַּשְּׁמִינִית"(="מְעַט גַּאֲוָה" – רש"י).

הֵשִׁיב הַגָּאוֹן לְתַלְמִידוֹ: תֵּן דַּעְתְּךָ לִלְשׁוֹן הַמַּאֲמָר כָּאן: "אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בַּשְּׁמִינִית" – שֶׁכֵּן "אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה" הוּא בִּלְשׁוֹן זָכָר, וּ"בַּשְּׁמִינִית" הִיא בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה – כֵּיצַד יִתָּכֵן עֵרְבּוּב של זָכָר וּנְקֵבָה? אֶלָּא, דָּבָר זֶה בָּא לִרְמוֹז לָנוּ עַל הַפָּסוּק הַשְּׁמִינִי בַּפָּרָשָׁה הַשְּׁמִינִית שֶׁבַּתּוֹרָה, הֲלֹא הִיא פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח", שֶׁהַפָּסוּק הַשְּׁמִינִי שֶׁבָּהּ פּוֹתֵחַ כַּיָּדוּעַ בַּמִּלָּה "קָטַנְתִּי". וְכַוָּנַת חז"ל הִיא, אֵפוֹא, בְּדֶרֶךְ הָרֶמֶז, שֶׁתַּלְמִיד חָכָם יָשִׂים לִבּוֹ בְּכָל עֵת ל–"אֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בַּשְּׁמִינִית" – ל–"קָטַנְתִּי", וְיִהְיֶה קָטָן וְצָנוּעַ בְּעֵינָיו...

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב...וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשָׁתֵנוּ, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חז"ל, שֶׁהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "**סמאל**", הוּא **יֵצֶר הָרָע**, הוּא הַשָּׂטָן, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם לִדְבַר עֲבֵירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "'וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' – זֶה **סמאל**, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב: "וְהַהוּא מַלְאָךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ(=וְהוּא) **סמאל**".

אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין מָהוּ "וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב"? בְּמָה פָּגַם הַ–**ס"מ** בְּיַעֲקֹב, וּכְתוֹצָאָה מִכָּךְ "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב"?

כְּדֵי לְהָבִין עִנְיָן זֶה, וְאֶת הַמַּאֲבָק הַקָּשֶׁה שֶׁהָיָה בֵּין יַעֲקֹב אָבִינוּ לְבֵין שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הָבָה נַקְדִּים לְהָבִיא מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (מְנָחוֹת מג'): "תַּנְיָא...רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חָיָב אָדָם לְבָרֵךְ **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ'". רש"י זצ"ל מְפָרֵשׁ: "מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ, קְרִי בֵּיהּ מֵאָה".

וּבֵאֲרוּ "הַתּוֹסְפוֹת" אֶת דִּבְרֵי רש"י, וְאָמְרוּ: "אַל תִּקְרָא '**מָה** ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ', אֶלָּא 'מֵ**אָ**ה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל(=מְבַקֵּשׁ) מֵעִמָּךְ' – כְּלוֹמַר, שֶׁחָיָב (הָאָדָם לְבָרֵךְ) **מֵאָה בְּרָכוֹת** (בְּכָל יוֹם)".

וְהִנֵּה, מְבוֹאָר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁבִּזְמַנּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ מֵתוּ בְּכָל יוֹם מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן תִּקֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם.

וְזֹאת, כְּפִי שֶׁמְּבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא ("קֹרַח" יב'): "נְאֻם דָּוִד בֶּן יִשַׁי וּנְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַם **עַל** מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב (שְׁמוּאֵל כג', א')...'**עַל**' בְּגִמְטְרִיָּה **מֵאָה**, כְּנֶגֶד **מֵאָה בְּרָכוֹת**. שֶׁבְּכָל יוֹם הָיוּ **מֵתִים** מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים, (עַל–כֵּן) בָּא דָּוִד וְתִקְּנָן לְ**מֵאָה בְּרָכוֹת**, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב): 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ', קְרִי בֵּיהּ מֵאָה, אֵלּוּ **מֵאָה בְּרָכוֹת**. כֵּיוָן שֶׁתִּקְּנָם (דָּוִד, אֶת מֵאָה הַבְּרָכוֹת) נֶעֱצְרָה **הַמַּגֵּיפָה**".

עַל–פִּי הָאָמוּר מְבָאֵר הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שֶׁהַפְּגָם שֶׁהֵטִיל הַ–**ס"מ** בְּיַעֲקֹב הוּא, שֶׁיְּמוּתוּ מֵאָה אֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "וַיַּרְא (**הס"מ**) כִּי לֹא יָכֹל לוֹ, וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב". דְּהַיְנוּ, הַ–**ס"מ** רָמַז לְיַעֲקֹב שֶׁיָּגִיעַ הַזְּמַן שֶׁבְּכָל יוֹם הוּא יַהֲרוֹג **מֵאָה** אֲנָשִׁים מִיּוֹצְאֵי יְרֵכוֹ, כְּמִנְיָן "**כַּף**"(=100).

אוּלָם, מוֹסִיף הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שֶׁכַּאֲשֶׁר גָּבַר יַעֲקֹב עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו/**הס"מ**, סֵרֵב יַעֲקֹב לְשַׁחְרֵר אֶת הַ–**ס"מ**, עַד שֶׁהִסְכִּים הַ–**ס"מ** לְגָלוֹת לְיַעֲקֹב שֶׁעַל–יְדֵי **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם נִיתָּן לַעֲצוֹר אֶת הַמַּגֵּפָה – אֶת אוֹתָן מֵאָה הַמִּיתוֹת בְּעָם יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "וַיְבָרֶךְ (הַ–**ס"מ**) אֹתוֹ שָׁם".

בְּעִנְיָן זֶה מְגַלֶּה לָנוּ הַ"מְּגַלֶּה עֲמוּקוֹת" (וַיִּקְרָא), שֶׁבַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁגּוֹבְהוֹ הָיָה ק'(=100) אַמָּה, נִתְּקְנָה גַּם קוֹמָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁאַף קוֹמָתוֹ הָיְתָה ק'(=100) אַמָּה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן". "הוּקַם" אוֹתִיּוֹת "קוֹמָה", לְרַמֵּז שֶׁבַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן נִתְּקְנָה קוֹמַת אָדָם הָרִאשׁוֹן.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"מְּגַלֶּה עֲמוּקוֹת", שֶׁמֵּאָה הָאֲדָנִים שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאֵת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מְאַת אֲדָנִים") הֵם כְּנֶגֶד **מֵאָה הַבְּרָכוֹת** שֶׁצָּרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה זֶה שֶׁתִּקֵּן תְּחִילָּה מֵאָה הַבְּרָכוֹת. אֶלָּא, שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן נִשְׁכְּחָה הַתַּקָּנָה הַזֹּאת מִיִּשְׂרָאֵל, עַד שֶׁתִּקְּנָהּ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם הַמַּגֵּיפָה, שֶׁבְּכָל יוֹם הָיוּ **מֵתִים** מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר צ' בְּתְהִילִּים "תְּפִלָּה לְ**מֹ**שֶׁה **אִ**ישׁ **הָ**אֱלֹהִים" – רָאשֵׁי תֵּבוֹת "**מֵאָה**", שֶׁאוֹתָהּ תְּפִלָּה אָמַר מֹשֶׁה בִּשְׁעַת הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן, וּמָה שֶׁכָּתוּב (תְּהִילִּים פד'): "מַה יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ ה'" – אַל תִּקְרָא מָה, אֶלָּא **מֵאָה** "יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ ה'". וְכֵן בְּאִיּוֹב (לח'): "עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ" – אַל תִּקְרָא מָה אֶלָּא "עַל **מֵאָה** אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ".

וְהוֹסִיף "הָרְקָנָטִי" עַל הַכָּתוּב "וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא **מֵאָה שְׁעָרִים** וַיְבָרְכֵהוּ ה'", שֶׁיֵּשׁ בַּשָּׁמַיִם מֵאָה שְׁעָרִים, וּמִכָּל שַׁעַר וְשַׁעַר נוֹבֵעַ מַעְיָן בְּרָכָה וְשֶׁפַע לָעוֹלָם הַזֶּה. וּמִשָּׁם יָנַק יִצְחָק אָבִינוּ, עָלָיו

הַשָּׁלוֹם, **מֵאָה מִינֵי בְּרָכוֹת**, וְזֶהוּ "וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא **מֵאָה שְׁעָרִים**...".

וְזֶהוּ סוֹד **מֵאָה הַבְּרָכוֹת**, שֶׁצְּרִיךְ לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם מֵאָה בְּרָכוֹת. שֶׁכֵּן עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה יֵשׁ מַעְיָן וְשַׁעַר בַּשָּׁמַיִם, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁפָּעַת בְּרָכָה וְשֶׁפַע רַב לְיִשְׂרָאֵל. עַל–כֵּן, כָּל מִי שֶׁמַּחְסִיר מִמֵּאָה הַבְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, מְקַלְקֵל חֲלִילָה אֶת הַצִּינוֹרוֹת וּמְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת.

עוֹד מוּבָא בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "דֶּגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם" (וַיִּשְׁלַח) "כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הקב"ה הֵן לֹא פָּחוֹת מִמֵּאָה כַּיָּדוּעַ (מְנָחוֹת מג' ב'). עַל–כֵּן חָיָב הָאָדָם לְבָרֵךְ: **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם, כִּי הֵם שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרָכוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת.

וְרָאוּי לְהוֹסִיף מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (בַּמִּדְבָּר ז', יד'): "כַּף אַחַת **עֲשָׂרָה זָהָב** מְלֵאָה קְטֹרֶת". וְאָמְרוּ חֲכָמִים "**כַּף**" בְּגִמָּטְרִיָּה **מֵאָה**, וְהַכַּוָּנָה עַל מֵאָה בְּרָכוֹת. לָכֵן "כַּף אַחַת (שָׁוָה) **עֲשָׂרָה זָהָב**". דְּהַיְנוּ, אַחַת מִ"כָּף"(=מִמֵּאָה הַבְּרָכוֹת) שָׁוָה "**עֲשָׂרָה זָהָב**". וּמִזֶּה נַשְׂכִּיל לְהָבִין, שֶׁמֵּאָה הַבְּרָכוֹת שָׁווֹת **אֶלֶף זְהוּבִים**.

וְעַל–כָּךְ אוֹמֵר רַבִּי אָשֵׁר בְּרַבִּי שָׁאוּל מִלּוּנִיל: בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חִבֵּב אוֹתָנוּ הקב"ה, שֶׁצִּוָּנוּ לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם. שֶׁכֵּן עַל זֶה אָנוּ מִשְׁתַּכְּרִים בְּכָל יוֹם **אֶלֶף זְהוּבִים**, שֶׁהֲרֵי כָּל בְּרָכָה שָׁוָה "**עֲשָׂרָה זָהָב**", וּמֵאָה בְּרָכוֹת הֵם אֶלֶף זְהוּבִים. וְזֶה שֶׁרָמַז שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ח', יב'): "הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה" – שֶׁמֵּאָה בְּרָכוֹת שָׁווֹת **אֶלֶף זְהוּבִים**.

הרה"ק שְׁמָעֶלְקֶא מִנִּיקֶלְשְׁבּוּרְג זצ"ל, הִמְשִׁיךְ לְבָאֵר אֶת הֶמְשֵׁךְ הַכָּתוּב "וּמָאתַיִם לְנַטְּרִים אֶת פִּרְיוֹ". שֶׁכֵּן, אֵלּוּ הַמָּאתַיִם הַזְּהוּבִים הַחֲסֵרִים הֵם עַל שַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי בְּשַׁבָּת, בִּתְפִילַת הָעֲמִידָה מִתְפַּלְּלִים שֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְלֹא 19 בְּרָכוֹת, כְּמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַחוֹל, וְחֲסֵרִים בְּכָל שַׁבָּת **עֶשְׂרִים בְּרָכוֹת**. עַל–כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ "**וּמָאתַיִם** לְנַטְּרִים אֶת פִּרְיוֹ". דְּהַיְנוּ, אֶת אוֹתָם **עֶשְׂרִים בְּרָכוֹת**, שֶׁשָּׁוֹת מָאתַיִם זְהוּבִים, יְמַלֵּא הָאָדָם עַל–יְדֵי הַ"נַּטְּרִים אֶת פִּרְיוֹ" – בַּבְּרָכוֹת עַל הַפֵּירוֹת.

אוּלָם, יֵשׁ תַּקָּנָה אֲחֶרֶת לְמַלֵּא אֶת עֶשְׂרִים הַבְּרָכוֹת הַחֲסֵרוֹת, וְזֶהוּ הֶמְשֵׁךְ הַכָּתוּב: "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִינִי". דְּהַיְנוּ "**גַּנִּים**" – אֵלּוּ כַּיָּדוּעַ **בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת**, כְּפִי שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה ח', יח').

עַל–כֵּן, הַיּוֹשְׁבִים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת בְּשַׁבָּת, וּמַקְשִׁיבִים לְקוֹל הַמְּבָרְכִים אֶת בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה וְהַהַפְטָרָה יְכוֹלִים לְהַשְׁלִים **לְמֵאָה בְּרָכוֹת**. שֶׁהֲרֵי, יֵשׁ שִׁבְעָה עוֹלִים לַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ בַּבֹּקֶר, וּבַמִּנְחָה עוֹד שְׁלֹשָׁה עוֹלִים, בְּסַךְ הַכֹּל עֲשָׂרָה עוֹלִים, וְכָל עוֹלֶה מְבָרֵךְ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת (בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ) – הֲרֵי עֶשְׂרִים בְּרָכוֹת.

וְהִנֵּה קִבַּלְנוּ מחז"ל, שֶׁ"גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ". עַל–כֵּן, אוֹתָם אֵלּוּ "חֲבֵרִים (שֶׁ)מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִינִי" – שֶׁמַּקְשִׁיבִים וּמְכַוְּנִים לָצֵאת בַּבְּרָכוֹת שֶׁשּׁוֹמְעִים, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלִים יִשְׂרָאֵל לִקְרוֹא בַּתּוֹרָה, וְהֵם עוֹנִים אָמֵן, גַּם בְּכָךְ הֵם מְמַלְּאִים אֶת עֶשְׂרִים הַבְּרָכוֹת הַחֲסֵרוֹת.

אוּלָם, מָצִינוּ חִידּוּשׁ גָּדוֹל בְּ"דַעַת זְקֵנִים" לְבַעֲלֵי הַתּוֹסְפוֹת ("עֵקֶב"), כִּי חֲכָמֵינוּ ז"ל תִּקְּנוּ לוֹמַר בִּרְכַּת "**מוֹדִים**", כְּנֶגֶד **מֵאָה בְּרָכוֹת**, וּמִי שֶׁאוֹמְרָהּ בְּכַוָּנָה הֲרֵי זֶה נֶחְשָׁב כְּאִילּוּ בֵּרֵךְ אֶת כָּל **הַמֵּאָה בְּרָכוֹת** בְּכַוָּנָה!

וּכְפִי לְשׁוֹן קוֹדְשָׁם: "עוֹד יֵשׁ לְהוֹכִיחַ **מֵאָה בְּרָכוֹת**, מִדִּכְתִיב (תְּהִלִּים קכח', ד'): 'הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה'". בְּמִנְיַן '**כִּי כֵן**'(=100) – יְבֹרַךְ גֶּבֶר, כִּי יְבֹרַךְ חָסֵר ו'...וּלְכָךְ תִּקְּנוּ לוֹמַר '**מוֹדִים**', שֶׁהֲרֵי פֵּירוּשׁוֹ מִשְׁתַּחֲוִים, כִּדִּכְתִיב לְגָבֵי (נַעֲמָן) (שְׁמוּאֵל א' טו', ל'): 'וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַה' אֱלֹהֶיךָ'. וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן: 'וְאוֹדֵיתִי קֳדָם(=לִפְנֵי) ה' אֱלָהֵיךָ', וּמִכָּל מָקוֹם אָנוּ אוֹמְרִים **מוֹדִים**...לְפִי שֶׁעוֹלֶה בְּגִמָּטְרִיָּא **מוֹדִי"ם** מֵאָה – לוֹמַר, שֶׁכָּל הָאוֹמֵר '**מוֹדִים**' כְּהוֹגֵן – כְּאִילּוּ קִיֵּם **מֵאָה בְּרָכוֹת**" (כְּדַאי מְאוֹד לְהִתְכַּוֵּן עַל זֶה בְּ"**מוֹדִים**"). (עַל–פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיֹּאמֶר (עֵשָׂו) נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ...וַיֹּאמֶר אֵלָיו (יַעֲקֹב) יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי"

רַבִּי שְׁלֹמֹה יוֹסֵף כְּהָנְמָן, הָרַב מִפּוֹנְבִיז', סִפֵּר פַּעַם לַחֲסִידָיו עַל אַחַת מִחֲוָיוֹתָיו בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, בִּנְסִיעָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לְמַעַן הַיְשִׁיבָה: "נָסַעְתִּי בָּרַכֶּבֶת הַתַּחְתִּית בְּנִיוּ יוֹרְק. לְפֶתַע הוּקְפְּתִי בְּחֲבוּרַת פִּרְחָחִים, שֶׁהֲבָעַת פְּנֵיהֶם הֵעִידָה בְּבֵירוּר, שֶׁלֹּא יִרְתְּעוּ מִלִּשְׁדוֹד יְהוּדִי בּוֹדֵד...טַבַּעַת הַצְּעִירִים הִתְהַדְּקָה סְבִיבִי וְעֵינֵיהֶם נִנְעֲצוּ בִּי, וְלֹא נִרְאָה לִי כָּל מָקוֹר לְעֶזְרָה. לְפֶתַע צָץ בְּמוֹחִי רַעְיוֹן: הוֹצֵאתִי מִכִּיסִי פִּיסַת נְיָר וְעָלֶיהָ כְּתוֹבֶת קְרוֹבָה, וְשָׁאַלְתִּי אוֹתָם, אִם הֵם יוֹדְעִים הֵיכָן עַלִּי לָרֶדֶת. "כְּמוּבָן" - צָהֲלוּ הַפִּרְחָחִים - "עָלֶיךָ לָרֶדֶת כָּאן, אִיתָנוּ" (הַרְבֵּה יוֹתֵר בָּטוּחַ לִשְׁדוֹד עוֹבֵר אוֹרַח בָּרְחוֹב הַחָשׁוּךְ מֵאֲשֶׁר בָּרַכֶּבֶת הַצִּיבּוּרִית...כְּךְ כַּנִּרְאֶה חָשְׁבוּ).

הָרַכֶּבֶת עָצְרָה, וְכֻלָּנוּ קָמְנוּ מִמְּקוֹמוֹתֵינוּ. אוּלָם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם אֶת הַכָּבוֹד לָרֶדֶת לְפָנַי, הִתְמַהְמַהְתִּי רֶגַע קָטָן, עַד שֶׁנִּסְגְּרוּ הַדְּלָתוֹת הָאוֹטוֹמָטִיוֹת, וְאָנִי נִשְׁאַרְתִּי בִּפְנִים, פָּטוּר מֵעוֹנְשָׁם שֶׁל אֵלּוּ. "הֲרֵי זֶה רַעְיוֹן גְּאוֹנִי" - הִפְטִירוּ הַשּׁוֹמְעִים. "אֵין זוֹ הַמְצָאָה שֶׁלִּי", אָמַר לָהֶם בְּחִיּוּךְ הָרַב שְׁלֹמֹה יוֹסֵף כְּהָנְמָן. "לָמַדְתִּי זֹאת מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ. הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר עֵשָׂו הִצִּיעַ לוֹ "נִסְעָה וְנֵלֵכָה", הֵשִׁיבוֹ יַעֲקֹב "יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי...".

עָנוּ לוֹ חֲסִידָיו: "נָכוֹן! אֲבָל לִדְלוֹת אֶת הָרַעְיוֹן הַזֶּה מִן הַפָּסוּק בְּרֶגַע שֶׁל מְצוּקָה, הֲרֵי זוֹ גְּאוֹנוּת גְּדוֹלָה עוֹד יוֹתֵר. (מורשת אבות)

בס"ד "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (מתוך ההפטרה)

פַּרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05
ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37
הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב...וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשָׁתֵנוּ, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חז"ל, שֶׁהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "**סמאל**", הוּא **יֵצֶר הָרָע**, הוּא הַשָּׂטָן, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם לִדְבַר עֲבֵירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' – זֶה **סמאל**, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב: "וְהַהוּא מַלְאָךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ(=וְהוּא) **סמאל**".

וּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא שֶׁיַּעֲקֹב וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הֶעֱלוּ בְּרַגְלֵיהֶם אָבָק עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּכְפִי שֶׁכָּתוּב (חולין צא'): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' מְלַמֵּד שֶׁהֶעֱלוּ (יַעֲקֹב וְהַמַּלְאָךְ, בְּהֵיאָבְקָם אֶחָד בַּשֵּׁנִי) אָבָק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד"

אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָה רָאָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו לִפְגוֹעַ דַּוְקָא בְּכַף יֶרְכוֹ שֶׁל יַעֲקֹב? וּמָה הוּא הָעִנְיָן שֶׁל הָאָבָק שֶׁהֶעֱלוּ יַעֲקֹב וְהס"מ עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד?

תְּחִילָה, נַקְדִּים לְבָאֵר מָה שֶׁמֵּבִיא הַ"מְּגָלֶּה עֲמוּקוֹת" בְּמִשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה, שֶׁעִיקַּר הַמַּאֲבָק בֵּין שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְבֵין יַעֲקֹב הָיָה עַל "אָבָק" הַמִּצְוֹת הַקָּלוֹת, שֶׁאֵין אָנוּ יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב נִזְהָרִים בָּהֶם כָּרָאוּי.

וּכְפִי שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י עַל הַכָּתוּב, "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה...": אִם אֶת הַמִּצְוֹת הַקָּלוֹת, שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו(=דּוֹרֵךְ עֲלֵיהֶן וּמְזַלְזֵל בָּהֶן) – "תִּשְׁמְעוּן" – תְּקַיְּמוּ אוֹתָן כְּהִלְכָתָן – אַז יִשְׁמֹר ה' אֶת הַבְטָחָתוֹ לְהֵיטִיב לְיִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: "עָוֹן עֲקֵבַי יְסֹבְּבֻנִי" (תְּהִילִּים מט', ו') – יָרֵא אָנִי מִפְּנֵי הָעֲבֵירוֹת הַקְּטַנּוֹת שֶׁ"דָּשׁ בָּהֶן (הָאָדָם) בַּעֲקֵבָיו, (מִפְּנֵי שֶׁהֵן דּוֹמוֹת לְחוּט דַּק. אַךְ, כְּשֶׁהֵן מִצְטָבְּרוֹת אַחַת לַשְׁנִיָּה, הֵן הוֹפְכוֹת לְחֶבֶל עָבֶה, הַלּוֹפֵת אֶת הָאָדָם)". וּמְקוֹר הַדָּבָר בַּמִּדְרָשׁ תַּנְחוּמָא (עֵקֶב א'): "'וְהָיָה עֵקֶב', זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: 'לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע, עָוֹן **עֲקֵבַי** יְסוֹבְּבֻנִי' (תְּהִילִּים מט'). יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה, שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תרי"ג מִצְוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶן קָלוֹת וַחֲמוּרוֹת. וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מִצְוֹת קָלוֹת, שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם מַשְׂגִּיחִין בָּהֶן, אֶלָּא שֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתָן תַּחַת עִקְּבֵיהֶן – כְּלוֹמַר, שֶׁהֵן קָלוֹת – לְפִיכָךְ הָיָה דָּוִד מִתְיָרֵא מִיּוֹם הַדִּין".

וְעַל–כָּךְ קִטְרֵג הס"מ, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. שֶׁכֵּן, עָתִיד יַעֲקֹב לְהַעֲמִיד עָם, אֲשֶׁר לֹא יִזָּהֲרוּ בְּאָבָק הָעֲבֵירוֹת.

עַל–פִּי הָאָמוּר יָאִיר לָנוּ לְהָבִין מָה שֶׁאָמַר הקב"ה **לַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי**, שֶׁהֶחֱטִיא אֶת הָאָדָם בְּעֵץ הַדַּעַת: "הוּא(=הָאָדָם) יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ, וְאַתָּה(=**הַנָּחָשׁ**) תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב". כְּלוֹמַר, הָאָדָם יַהֲרוֹג/יַכְנִיעַ אוֹתְךָ, **הַנָּחָשׁ**, עַל–יְדֵי דְּרִיכָתוֹ עַל רֹאשְׁךָ. וְאַתָּה, **הַנָּחָשׁ**, תַּהֲרוֹג אֶת הָאָדָם עַל–יְדֵי נְשִׁיכָה בַּעֲקֵבָיו. וְהָרֶמֶז כָּאן הוּא, שֶׁהָאָדָם יַצְלִיחַ לַהֲרוֹג/לְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע, הוּא **הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי**, עַל–יְדֵי "**רֹאשׁ**", עַל–יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹת שֶׁהֵן בִּבְחִינַת "רֹאשׁ"(=מִצְוֹת רָאשִׁיּוֹת, חֲשׁוּבוֹת וְחֲמוּרוֹת). אַךְ לְעוּמַת זֹאת, אַתָּה, הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, "תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב", תַּצְלִיחַ לְהָפִיל אֶת הָאָדָם בִּרְשָׁתְךָ עַל–יְדֵי "עָקֵב", כַּאֲשֶׁר הָאָדָם יְזַלְזֵל בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת שֶׁהוּא דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו.

עַל–פִּי הָאָמוּר, מְבָאֵר הַ"מְּגָלֶּה עֲמוּקוֹת" אֶת הַכָּתוּב בְּלֵידַת יַעֲקֹב "וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו". וְהַכַּוָּנָה כָּאן הִיא שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הִשְׂכִּיל לְהָבִין שֶׁכּוֹחוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְהָפִיל אֶת זֶרַע יִשְׂרָאֵל בִּרְשָׁתוֹ, דַּוְקָא עַל–יְדֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁילָם בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו. וְלָכֵן, מִיָּד בְּצֵאת עֵשָׂו לַאֲוִיר הָעוֹלָם, "אָחַז יַעֲקֹב בָּעֲקֵב עֵשָׂו", כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לַכֹּל לְהִיזָּהֵר לְבַל לְהִיכָּשֵׁל בְּמִצְוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו.

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר רָאָה **הַנָּחָשׁ**/הס"מ "כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ", שֶׁאֵין הוּא מַצְלִיחַ לְקַטְרֵג עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה זָהִיר בְּכָל מִצְוֹת ה', קָלָה כְּבַחֲמוּרָה. עַל–כֵּן "וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ" – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ. כְּדֵי לְהָפִילָם בַּמִּצְוֹת הַקָּלוֹת "שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו". וְעַל–כָּךְ אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה: "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ...וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ". שֶׁאָכֵן בְּעִנְיָן זֶה(=בְּמִצְוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּרַגְלָיו) יֵשׁ **בְּכוֹחוֹ** שֶׁל **הַנָּחָשׁ** לְהָפִיל אֶת יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב, אֶת יִשְׂרָאֵל.

עַל–פִּי הָאָמוּר יָאִיר לָנוּ לְהָבִין אֶת מַאֲמַר חז"ל שֶׁהֵבֵאנוּ: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' מְלַמֵּד שֶׁהֶעֱלוּ (יַעֲקֹב וְהַמַּלְאָךְ) אָבָק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד". שֶׁכֵּן, צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאֱמֶת הוּא, שֶׁעִיקַּר כּוֹחוֹ שֶׁל **הַיֵּצֶר** הוּא לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בִּרְשָׁתוֹ עַל–יְדֵי שֶׁהוּא מְפַתֵּהוּ לְזַלְזֵל בַּמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו. אוּלָם, לַאֲמִיתוֹ שֶׁל דָּבָר, מְבַקֵּשׁ הַיֵּצֶר/**הַנָּחָשׁ** לְהָבִיא אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹר גַּם עַל כָּל הָעֲבֵירוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְאוּלָם, **הַיֵּצֶר הָרָע**, בְּיוֹדְעוֹ שֶׁהָאָדָם לֹא יִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ מִיָּד לַעֲבוֹר עַל הָעֲבֵירוֹת הַחֲמוּרוֹת, לָכֵן הוּא מִתְחַכֵּם קוֹדֶם לִפְתּוֹת אֶת הָאָדָם בַּתְּחִילָה לְזַלְזֵל בַּמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת. וּמֵאַחַר וְעֲבֵירָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵירָה, אַט אַט מֵבִיאוֹ הַיֵּצֶר/**הַנָּחָשׁ** לַעֲבוֹר חָלִילָה גַּם עַל כָּל הָעֲבֵירוֹת הַחֲמוּרוֹת.

וּכְפִי שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת קה'): "...הַמְקָרֵעַ בְּגָדָיו בַּחֲמָתוֹ(=בִּגְלַל כַּעֲסוֹ הָרַב), וְהַמְשַׁבֵּר כֵּלָיו בַּחֲמָתוֹ, וְהַמְפַזֵּר מָעוֹתָיו(=כַּסְפּוֹ) בַּחֲמָתוֹ – יְהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה – (מִכֵּיוָן) שֶׁכָּךְ (הִיא) אוּמָנָתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ 'עֲשֵׂה כָּךְ', וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ 'עֲשֵׂה כָּךְ', עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ 'עֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה', וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד".

נִפְלָא לְצָרֵף מָה שֶׁכָּתַב הַחִיד"א בְּ"חוֹמַת אֲנָךְ" (בְּרֵאשִׁית), בְּשֵׁם הַמְּקוּבָּל הַמְּהָרַח"ו: "הוּא(=הָאָדָם) יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ', פֵּרֵשׁ הָרַב הַמְּהָרַח"ו בִּכְתָב יָד, כִּי בִּתְחִילַת פִּיתּוּי הַיֵּצֶר...(הוּא) עַל דָּבָר קָל, (וְעַל–כֵּן) יִתְגָּבֵּר עָלָיו (הָאָדָם), וְלֹא יִתֵּן לוֹ (לַיֵּצֶר) שׁוּם אֲחִיזָה כְּלָל. וּבָזֶה לֹא יוּכַל עִמּוֹ הַיֵּצֶר, שֶׁהוּא **הַנָּחָשׁ**, כְּלָל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר 'הוּא(=הָאָדָם) יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ' – שֶׁיִּתְגָּבֵּר עָלֶיךָ הֲלֹא מֵרֹאשׁ(=מִצְוֹת שֶׁהֵן בִּבְחִינַת "רֹאשׁ"), וְאַתָּה 'וְאַתָּה(=**הַנָּחָשׁ**) תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב' בַּעֲבֵירוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו".

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁזֶּה מָה שֶׁרָמַז הַקב"ה **לַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי** (בְּרֵאשִׁית ג', יד'): "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ". דְּהַיְנוּ, כָּל חָיּוּתוֹ שֶׁל **הַנָּחָשׁ** הִיא מֵאוֹתוֹ "עָפָר", שֶׁנּוֹצַר מֵהַמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו. כְּפִי שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה סה', כה'): "**וְנָחָשׁ** עָפָר לַחְמוֹ" – שֶׁלַּחְמוֹ וְחָיּוּתוֹ הֵם מֵ"הָעָפָר" הַנּוֹצָר מֵהַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו.

וְהִנֵּה, מֵהַדְּשִׁדּוּשׁ שֶׁל הָעָפָר הַזֶּה נוֹצָר אָבָק שֶׁפּוֹרֵחַ כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּמַגִּיעַ עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "שֶׁהֶעֱלוּ אָבָק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד". שֶׁכֵּן, שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הֶעֱלָה אָבָק – מֵאוֹתוֹ אָבָק שֶׁנּוֹצָר מֵהַמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו – עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְזֹאת, כְּדֵי לְקַטְרֵג עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ וְעַל זַרְעוֹ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּמִזֶּה נַשְׂכִּיל לְהָבִין, כַּמָּה צָרִיךְ לְהִיזָּהֵר שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל חָלִילָה בַּמִּצְוֹת הַקַּלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ד', ב'): "בֶּן עַזָּאי אוֹמֵר: הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה, וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה. שֶׁמִּצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וַעֲבֵירָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵירָה". (עַל–פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא..." (הַסִּיפּוּר לִכְבוֹד יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל **הרה"ק רַבִּי בָּרוּךְ מִמִּזְבּוּז' זיע"א**, שֶׁחָל בְּ–יח' בְּכִסְלוֹ)

פַּעַם אַחַת הָיָה הרה"ק ר' בָּרוּךְ מִמֶּזְבּוּז' זיע"א שׁוֹכֵב עַל מִיטָּתוֹ וְיָשֵׁן בְּחַדְרוֹ שֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר' פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ. לְפֶתַע אָמַר ר' פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ: בּוֹאוּ וְהִתְיַצְּבוּ סְבִיב מִיטָּתוֹ שֶׁל הרה"ק ר' בָּרוּךְ מִמֶּזְבּוּז', וְאַרְאֶה לָכֶם דְּבָר פֶּלֶא.

כֻּלָּם עָמְדוּ סְבִיב הַמִּיטָּה, והרה"ק ר' פִּינְחָס נִגַּשׁ אֶל הַמְּזוּזָה, וְכִסָּה אוֹתָהּ בְּיָדוֹ. מִיָּד הִתְחִיל הרה"ק ר' בָּרוּךְ לְהִתְנוֹעֵעַ עַל מִיטָּתוֹ, כְּמִקִּיץ מִשְּׁנָתוֹ. מִיָּד הֵסִיר ר' פִּינְחָס אֶת יָדוֹ מֵעַל הַמְּזוּזָה, וְשׁוּב יָשַׁן רַבִּי בָּרוּךְ בִּמְנוּחָה. וְכָךְ עָשָׂה רַבִּי פִּינְחָס כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, וּבְכָל פַּעַם שֶׁכִּסָּה אֶת הַמְּזוּזָה בְּיָדוֹ, הִתְחִיל רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּזְבּוּז' לְהִתְנוֹעֵעַ, וְכִמְעַט הֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ. פָּנָה ר' פִּינְחָס לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, וְאָמַר לָהֶם: רְאוּ עַד הֵיכָן מַגִּיעָה קְדוּשָׁתוֹ שֶׁל רַבִּי בָּרוּךְ - אַף כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן שְׁנַת יְשָׁרִים, אֵינוֹ מֵסִיחַ אֶת דַּעְתּוֹ אַף רֶגַע מִדְּבֵקוּת בַּה' יִתְבָּרַךְ.

****

פַּעַם אַחַת, כַּאֲשֶׁר הרה"ק ר' בָּרוּךְ מִמֶּזְבּוּז' זיע"א יָשַׁב עִם מִשְׁפַּחְתּוֹ, נִכְנַס לְבֵיתוֹ עָשִׁיר אֶחָד. מִיָּד הִתְחִיל הרה"ק ר' בָּרוּךְ לְחָרֵף וּלְגַדֵּף אֶת אוֹתוֹ עָשִׁיר, וּלְבָסוֹף אַף צִוָּה אֶת אַנָּשָׁיו שֶׁיִּדְחֲפוּ אוֹתוֹ הַחוּצָה. אָמַר לוֹ מְחוּתָנוֹ (הָרַב הַקָּדוֹשׁ מֵחָמִילְנִיק זיע"א): וּמָה יַעֲשֶׂה רַבֵּנוּ עִם מַאֲמַר חז"ל בַּגְּמָרָא: "הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים"?

הִפְנָה הרה"ק ר' בָּרוּךְ אֶת פָּנָיו אֶל חוֹתְנוֹ, וְאָמַר לוֹ: מָה אוֹמֵר מְחוּתָנִי הַלַּמְדָן "הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים"? וְלָמָה אֵינְךָ מְסַיֵּם אֶת הַמַּאֲמָר, שֶׁ"אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא"?

דַּע לְךָ, שֶׁרָאִיתִי שֶׁעַל עָשִׁיר זֶה שׁוֹרָה מִידַּת הַדִּין, וּבְמָה שֶׁבִּזִּיתִי וְגִדַּפְתִּי אוֹתוֹ, בִּטַּלְתִּי מֵעָלָיו אֶת כָּל הַדִּינִים. וְאֱמֶת שֶׁ"הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא", אַךְ לְמַעַן אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מוּכָן אָנִי לְהַפְקִיר אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁלִּי... וּכְשֶׁנִּפְטַר הרה"ק ר' בָּרוּךְ זיע"א בִּשְׁנַת תקע"א, מָצְאוּ אֶצְלוֹ בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ סֵפֶר זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, הַפָּתוּחַ בַּדָּף בּוֹ נֶאֱמַר: "תָּא חֲזֵי אִית רוּגְזָא וְאִית רוּגְזָא. אִית רוּגְזָא דְּאִיהוּ בָּרוּךְ לְעֵילָא וּלְתַתָּא וְאִיקְרֵי בָּרוּךְ"(=בֹּא וּרְאֵה: יֵשׁ רֹגֶז וְיֵשׁ רֹגֶז: יֵשׁ רֹגֶז שֶׁהוּא בָּרוּךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל–כֵּן נִקְרָא **בָּרוּךְ**) – זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ, אָמֵן

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב...וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשָׁתֵנוּ, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חז"ל, שֶׁהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "**סמאל**", הוּא **יֵצֶר הָרָע**, הוּא הַשָּׂטָן, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם לִדְבַר עֲבֵירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' – זֶה **סמאל**, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב: "וְהַהוּא מַלְאָךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ(=וְהוּא) **סמאל**".

אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָה רָאָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו לִפְגוֹעַ דַּוְקָא בְּכַף יֶרֶכוֹ שֶׁל יַעֲקֹב? אֵיזֶה רֶוַח יָצָא לוֹ מִכָּךְ? נִקְדִּים לְהָבִיא יְסוֹד נִפְלָא וּמְפוּרְסָם בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמִּקּוֹרוֹ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁשָּׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁפָּגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, הִתְכַּוֵּן לִפְגוֹעַ **בְּתוֹמְכֵי הַתּוֹרָה**, הֵם הַתּוֹרְמִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "רַגְלֵי יַעֲקֹב"(=שֶׁכֵּן, כָּל הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת וְנִתְמֶכֶת עֲלֵיהֶן).

וּכְפִי שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ ("וַיִּשְׁלַח" קעא', מְתוּרְגָּם): "בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה עֲקִימוּת וְהִתְחַכְּמוּת נִתְחַכֵּם בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, אוֹתוֹ (**ס"מ**) שֶׁרָכַב עַל הַנָּחָשׁ כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי הוּא(=**הס"מ**) יָדַע מָה שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כז', כב'): 'הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו'. וְאִם יִפָּסֵק קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, אָז (יִתְגָּבְּרוּ) הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו. מִשּׁוּם כָּךְ הִסְתָּכֵל (**הס"מ**) לְכָל הַצְּדָדִים, לְהָרָע לוֹ, לְיַעֲקֹב, וּלְהַפְסִיק אֶת קוֹלוֹ. (אֶלָּא) שֶׁרָאָה אוֹתוֹ חָזָק בַּכֹּל. הַיָּדַיִם מִכָּאן וּמִכָּאן שֶׁהֵן חֲזָקוֹת. גּוּף שֶׁהוּא חָזָק בֵּינֵיהֶן, וְרָאָה חוֹזֶק הַתּוֹרָה...'וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ'. מָה עָשָׂה? מִיָּד 'וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ' – נִתְחַכֵּם כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר, כֵּיוָן שֶׁיִּשְׁבְּרוּ **סוֹמְכֵי**(=תּוֹמְכֵי) **הַתּוֹרָה**, מִיָּד הַתּוֹרָה לֹא תִתְחַזֵּק, וְאָז יִתְקָיֵם מָה שֶׁאָמַר אֲבִיהֶם: 'הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו'...".

וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאִם אֵין אָנוּ נוֹתְנִים וְתוֹמְכִים בְּכַסְפֵּנוּ בְּלוֹמְדֵי הַתּוֹרָה, עַל–כָּךְ נֶאֱמַר (דָּנִיאֵל ט', ז'): "לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים". דְּהַיְנוּ, "לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה" – הקב"ה עוֹשֶׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וּמַשְׁפִּיעַ לָנוּ פַּרְנָסָה טוֹבָה, כְּדֵי שֶׁנִּתֵּן וְנִתְמוֹךְ בְּלוֹמְדֵי הַתּוֹרָה. וְאוּלָם "לָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים". שֶׁכֵּן, הִשְׁתַּמַּשְׁנוּ בַּכֶּסֶף שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נָתַן לָנוּ רַק לִצְרָכֵינוּ, וְעַל–כָּךְ "לָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים".

וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה דְּבָרִים מַבְהִילִים, שֶׁמָּצִינוּ עוֹד בְּעִנְיָן זֶה בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּמִצְוָה לְפָרְסְמָם. הִנֵּה, כַּיָּדוּעַ, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי **שֶׁהֶחֱטִיא** אֶת אָדָם וְחַוָּה בַּאֲכִילָה מֵעֵץ הַדַּעַת, וּכְעוֹנֶשׁ עַל–כָּךְ **נִקְצְצוּ** רַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (בְּרֵאשִׁית ג', יד'), וּפֵרֵשׁ שָׁם רש"י: "רַגְלַיִם הָיוּ לוֹ(=לַנָּחָשׁ) וְנִקְצְצוּ".

לְפִי זֶה מְגַלֶּה לָנוּ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חִידּוּשׁ גָּדוֹל, שֶׁמִּטַּעַם זֶה פָּגַע שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הוּא הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב **בְּתוֹמְכֵי הַתּוֹרָה**. שֶׁכֵּן, אִם אֵלּוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "רַגְלֵי יַעֲקֹב" אֵינָם תּוֹמְכִים בַּתּוֹרָה, הִנֵּה הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי גּוֹזֵל מֵהֶם אֶת הָרַגְלַיִם, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הוּא לַעֲמוֹד וְלָלֶכֶת עַל רַגְלָיו כְּבַתְּחִילָּה.

וּכְפִי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (קעא', מְתוּרְגָּם): "פְּתַח וְאָמַר: 'וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ'. וּמָה הוּא 'עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ'? שֶׁנִּשְׁבְּרוּ הַתּוֹמְכִים שֶׁלּוֹ וְנִקְצְצוּ רַגְלָיו. וְ(עַתָּה) אֵין לוֹ(=לַנָּחָשׁ) עַל מָה לַעֲמוֹד. וְכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל לֹא רוֹצִים לִתְמוֹךְ בַּתּוֹרָה (חָלִילָה), הֵם נוֹתְנִים לוֹ(=לַנָּחָשׁ) רַגְלַיִם וְשׁוֹקְקִים לַעֲמוֹד וּלְהִתְחַזֵּק בָּהֶם". (עַל–פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) (לְקַבָּלַת הַמַּאֲמָר בְּהַרְחָבָה שְׁלַח הוֹדָעָה)

"עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל **אֶת גִּיד** הַנָּשֶׁה"

עַל הַכָּתוּב, "עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה", אוֹמְרִים חז"ל, שֶׁבַּכָּתוּב "אֶת גִּיד" מְרוּמָּזִים כָּל יְמֵי הַצּוֹמוֹת שֶׁחָיַב בָּהֶם אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל: הִנֵּה, "**אֶת**" מְרֻמָּז בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת עַל **תִּ**שְׁעָה בְּ**אָ**ב, וְכֵן **תַּ**עֲנִית **אֶ**סְתֵּר. וְ"גִּיד" בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת הוּא: ג' – כְּנֶגֶד ג' בְּתִשְׁרֵי(=צוֹם גְּדַלְיָה), י' – כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, וְכֵן כְּנֶגֶד י' בְּתִשְׁרֵי(=יוֹם הַכִּפּוּרִים). וְהִנֵּה, "גִּיד" בְּגִמַטְרִיָּה הוּא יז', כְּנֶגֶד יז' בְּתָמוּז. וְאִילוּ "הַנָּשֶׁה" – אוֹתִיּוֹת "הַשָּׁנָה". לוֹמַר לְךָ, שֶׁ"עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ(=יָצוּמוּ) בְנֵי יִשְׂרָאֵל" – בַּיָּמִים אֵלּוּ שֶׁל "**אֶת גִּיד**" בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה(=אוֹתִיּוֹת "הַנָּשֶׁה").

"וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם" ("אָמַר רַב: 'שָׁלֵם' בְּגוּפוֹ, 'שָׁלֵם' בְּמָמוֹנוֹ, 'שָׁלֵם' בְּתוֹרָתוֹ" (שַׁבָּת לג')).

יָדוּעַ, שֶׁבַּשָּׁמַיִם יֵשׁ שִׁבְעָה כּוֹכָבִים, שֶׁשּׁוֹלְטִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְהֵם: שַׁבְּתָאִי, צֶדֶק, מַאְדִּים, חַמָּה, נֹגַהּ, כּוֹכָב, לְבָנָה, וְסִימָנָם(=רָאשֵׁי תֵּיבוֹת) "שצם חנכל". וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם שֶׁמְּסַנְגְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁמְּקַטְרְגִים בְּמִידַת הַדִּין עַל יִשְׂרָאֵל.

וְאֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַכּוֹכָבִים הַמְּקַטְרְגִים עַל יִשְׂרָאֵל: שַׁבְּתָאִי לְבָנָה מַאְדִּים – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "שָׁלֵם".

וּכְדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עַל יִשְׂרָאֵל, נָתַן לָנוּ הקב"ה, בְּרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, שָׁלֹשׁ מִצְוֹת, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת קִטְרוּגָם.

הִנֵּה, כְּנֶגֶד הַכּוֹכָב שַׁבְּתָאִי נָתַן לָנוּ הקב"ה אֶת הַשַּׁבָּת. וּכְנֶגֶד הַכּוֹכָב לְבָנָה נָתַן לָנוּ אֶת "בִּרְכַּת הַלְּבָנָה". וּכְנֶגֶד כּוֹכָב מַאְדִּים, נָתַן לָנוּ הקב"ה אֶת מִצְוֹת הַמִּילָה וְהַשְׁחִיטָה.

וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁמִּי שֶׁנִּזְהָר בְּשָׁלֹשׁ מִצְוֹת אֵלּוּ – שַׁבָּת, לְבָנָה, מִילָה – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "שָׁלֵם" – אֵין הַכּוֹכָבִים הַלָּלוּ יְכוֹלִים לִשְׁלוֹט וּלְקַטְרֵג עָלָיו, וְיִזְכֶּה הוּא לִהְיוֹת "שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ, שָׁלֵם בְּתוֹרָתוֹ".

וְהִנֵּה, עַל מַעֲלַת מִצְוֹת שַׁבָּת וּמִילָה אֵין צוֹרֶךְ לְהוֹסִיף, וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל מְזַלְזְלִים בָּהֶן. אַךְ עַל בִּרְכַּת הַלְּבָנָה צָרִיךְ וְגַם צָרִיךְ לְסַפֵּר עַל מַעֲלָתָהּ. שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חז"ל, שֶׁמִּי שֶׁאוֹמֵר "בִּרְכַּת הַלְּבָנָה" בִּזְמַנָּהּ, לֹא יָגִיעַ לוֹ כָּל נֵזֶק וְהֶפְסֵד בְּאוֹתוֹ הַחֹדֶשׁ.

"וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו...

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו", אוֹמְרִים חז"ל, שֶׁכָּאן אָנוּ מוֹצְאִים רֶמֶז לְ"מָיִם אַחֲרוֹנִים" שֶׁאָנוּ מְצֻוִּים לַעֲשׂוֹת לִפְנֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. הָא כֵּיצַד?

הִנֵּה, יָדוּעַ שֶׁ"מָיִם אַחֲרוֹנִים" נוֹתְנִים אָנוּ לַשָּׂטָן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעַכֵּב אֶת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וְעַל–כָּךְ רָמַז הַכָּתוּב "וַיִּקַּח (יַעֲקֹב) מִן הַבָּא בְיָדוֹ". דְּהַיְנוּ, שֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵל לוֹקֵחַ "מִן הַבָּא בְיָדוֹ" – שֶׁהֵם "מָיִם אַחֲרוֹנִים", שֶׁמְּקַיֵּם בְּיָדוֹ – וְנוֹתֵן אוֹתָם "מִנְחָה לְעֵשָׂו", שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אַחְרָא.

וּלְכָךְ גַּם רוֹמֵז הַכָּתוּב: "קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ". הִנֵּה, "נָא" רָאשֵׁי תֵּיבוֹת נְטִילָה אַחֲרוֹנָה(=שֶׁזֶּה מָיִם אַחֲרוֹנִים). דְּהַיְנוּ אָנוּ מְבַקְּשִׁים מהקב"ה, "קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי" – תִּקָּח בִּזְכוּת "נָא" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת נְטִילָה אַחֲרוֹנָה/מָיִם אַחֲרוֹנִים – אֶת "בִּרְכָתִי" אֶת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן...

"וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל"

מְסוּפָּר עַל הרה"ק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרוּז'ִין זיע"א, שֶׁפַּעַם שָׁאֲלוּ פְּרִיץ אֶחָד: "מַדּוּעַ מַחֲזִיק מַעֲלַת כְּבוֹדוֹ אֶת עַצְמוֹ לְאִישׁ קָדוֹשׁ, וּמַנְהִיג עַצְמוֹ בָּרַבָּנוּת? הֲלֹא כְּמוֹנִי כָּמוֹכֶם, אֲנִי אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, וְכֵן אַתָּה אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה. לִי יֵשׁ אִשָּׁה וּבָנִים, וְכֵן לְךָ. אִם כֵּן, מָה הַחִילּוּק בֵּינֵינוּ?".

הֵשִׁיב לוֹ הָרַבִּי: "אַתָּה חַי כְּדֵי לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, וְאִילּוּ אֲנִי אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לִחְיוֹת. לְךָ יֵשׁ בָּנִים מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לְךָ אִשָּׁה, וְאִילּוּ לִי יֵשׁ אִשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לִי בָּנִים...".

"הָרַבִּי הַזַּלְלָן"

מְסוּפָּר עַל אֶחָד הָרַבָּנִים הַחֲשׁוּבִים, שֶׁהִתְאָרֵחַ בְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַב אַחֵר. וְהִנֵּה, בְּשַׁבָּת בַּבֹּקֶר, בִּשְׁעַת הַקִּידּוּשׁ, הִגִּישׁוּ לָאוֹרֵחַ אֶת הַמָּנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַקּוּגֶל. הָאוֹרֵחַ טָעַם מֵהַקּוּגֶל, וּבִקֵּשׁ מָנָה נוֹסֶפֶת. כְּשֶׁסִּיֵּם לֶאֱכוֹל אוֹתָהּ, בִּקֵּשׁ שׁוּב מָנָה נוֹסֶפֶת. וְכֵן הַלְאָה, כָּךְ אָכַל לְבָדוֹ אֶת כָּל הַקּוּגֶל שֶׁהָיָה בַּסִּיר, וְלֹא הִשְׁאִיר מְאוּמָה לִשְׁאָר הָאוֹרְחִים. כָּל מִשְׁתַּתְּפֵי הַקִּידּוּשׁ גִּינוּ אֶת הִתְנַהֲגוּתוֹ שֶׁל הָרַבִּי הָאוֹרֵחַ, וּמֵאָז כִּינוּ אוֹתוֹ בַּשֵּׁם "הָרַבִּי הַזַּלְלָן". כִּינוּי זֶה רָדַף אֶת הָרַבִּי הָאוֹרֵחַ בְּמֶשֶׁךְ כָּל יָמָיו. מִידֵי פַּעַם בְּפַעַם בִּקְשׁוּ תַּלְמִידָיו שֶׁל "הָרַבִּי הַזַּלְלָן" כִּי יַסְבִּיר לָהֶם אֶת הִתְנַהֲגוּתוֹ בְּאוֹתָהּ הַשַּׁבָּת, בָּהּ אָכַל בְּעַצְמוֹ אֶת כָּל הַקּוּגֶל, אַךְ הוּא סֵרֵב לַבַּקָּשָׁה, וְהִבְטִיחַ כִּי בְּבוֹא הָעֵת יְסַפֵּר לְתַלְמִידָיו אֶת הָאֱמֶת שֶׁמֵּאַחוֹרֵי הַסִּיפּוּר. וְהִנֵּה, לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת, נָפַל "הָרַבִּי הַזַּלְלָן" לְמִשְׁכָּב. וְכַאֲשֶׁר הִרְגִּישׁ כִּי יָמָיו סְפוּרִים, קָרָא לִבְחִיר תַּלְמִידָיו, וְסִפֵּר לוֹ, כִּי בְּאוֹתָהּ הַשַּׁבָּת אָכַל בְּעַצְמוֹ אֶת כָּל סִיר הַקּוּגֶל, כִּי לַקּוּגֶל הָיָה טַעַם שֶׁל נֶפֶט, וְהוּא יָדַע כִּי אִם הַדָּבָר יִתְגַּלֶּה, יְפַטְּרוּ מִיָּד אֶת הַמְבַשֶּׁלֶת הַיְתוֹמָה שֶׁהֵכִינָה אֶת הַקּוּגֶל. לְפִיכָךְ הֶעֱדִיף לֶאֱכוֹל בְּעַצְמוֹ אֶת כָּל הַקּוּגֶל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא לַחֲשׂוֹף בָּרַבִּים אֶת קְלוֹנָהּ שֶׁל הַמְבַשֶּׁלֶת.

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פַּרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ:וַיִּשְׁלַח bnei-zion.com כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת:16:05
ערב שבת טו' כסלו תשע"ט (23.11.18) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת:17:15 ר"ת 17:37
הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עֹבַדְיָה"(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב...וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַכָּתוּב בְּפַרְשָׁתֵנוּ, "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חז"ל, שֶׁהַמַּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבַק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "**סמאל**", הוּא **יֵצֶר הָרָע**, הוּא הַשָּׂטָן, הַמֵּסִית אֶת הָאָדָם לִדְבַר עֲבֵירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' – זֶה **סמאל**, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב: "וְהַהוּא מַלְאָךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ(=וְהוּא) **סמאל**".

אִם כָּךְ, צְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין מָהוּ "וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב"? בְּמָה פָּגַם הַ–**ס"מ** בְּיַעֲקֹב, וּכְתוֹצָאָה מִכָּךְ "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב"?

כְּדֵי לְהָבִין עִנְיָן זֶה, וְאֶת הַמַּאֲבָק הַקָּשֶׁה שֶׁהָיָה בֵּין יַעֲקֹב אָבִינוּ לְבֵין שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הָבָה נַקְדִּים לְהָבִיא מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (מְנָחוֹת מג'): "תַּנְיָא...רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חָיָב אָדָם לְבָרֵךְ **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ'". רש"י זצ"ל מְפָרֵשׁ: "מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ, קְרִי בֵּיהּ מֵאָה".

וּבֵאֲרוּ "הַתּוֹסְפוֹת" אֶת דִּבְרֵי רש"י, וְאָמְרוּ: "אַל תִּקְרָא 'מָה' ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ', אֶלָּא 'מֵאָה' ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל(=מְבַקֵּשׁ) מֵעִמָּךְ' – כְּלוֹמַר, שֶׁחָיָב (הָאָדָם לְבָרֵךְ) **מֵאָה בְּרָכוֹת** (בְּכָל יוֹם)".

וְהִנֵּה, מְבוֹאָר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁבִּזְמַנּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ מֵתוּ בְּכָל יוֹם מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן תִּקֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם.

וְזֹאת, כְּפִי שֶׁמְּבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא ("קֹרַח" יב'): "נְאֻם דָּוִד בֶּן יִשַׁי וּנְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַם **עַל** מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב (שְׁמוּאֵל כג', א')...'**עַל**' בְּגִמְטְרִיָּה **מֵאָה**, כְּנֶגֶד **מֵאָה בְּרָכוֹת**. שֶׁבְּכָל יוֹם הָיוּ **מֵתִים** מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים, (עַל–כֵּן) בָּא דָּוִד וְתִקְּנָן **לְמֵאָה בְּרָכוֹת**, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב): 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ', קְרִי בֵּיהּ מֵאָה, אֵלּוּ **מֵאָה בְּרָכוֹת**. כֵּיוָן שֶׁתִּקְּנָם (דָּוִד, אֶת מֵאָה הַבְּרָכוֹת) נֶעֱצְרָה **הַמַּגֵּיפָה**".

עַל–פִּי הָאָמוּר מְבָאֵר הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שֶׁהַפְּגָם שֶׁהֵטִיל הַ–**ס"מ** בְּיַעֲקֹב הוּא, שֶׁיְּמוּתוּ מֵאָה אֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "וַיַּרְא (**הס"מ**) כִּי לֹא יָכֹל לוֹ, וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב". דְּהַיְנוּ, הַ–**ס"מ** רָמַז לְיַעֲקֹב שֶׁיָּגִיעַ הַזְּמַן שֶׁבְּכָל יוֹם הוּא יַהֲרוֹג **מֵאָה** אֲנָשִׁים מִיּוֹצְאֵי יְרֵכוֹ, כְּמִנְיָן "**כַּף**"(=100).

אוּלָם, מוֹסִיף הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שֶׁכַּאֲשֶׁר גָּבַר יַעֲקֹב עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו/**הס"מ**, סֵרֵב יַעֲקֹב לְשַׁחְרֵר אֶת הַ–**ס"מ**, עַד שֶׁהִסְכִּים הַ–**ס"מ** לְגָלוֹת לְיַעֲקֹב שֶׁעַל–יְדֵי **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם נִיתָּן לַעֲצוֹר אֶת הַמַּגֵּפָה – אֶת אוֹתָן מֵאָה הַמִּיתוֹת בְּעָם יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "וַיְבָרֶךָ (הַ–**ס"מ**) אֹתוֹ שָׁם".

וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַ"חֲתָם סוֹפֵר": "נִרְאֶה שֶׁהַמַּלְאָךְ הַהוּא, שֶׁהוּא **ס"מ** וְהוּא מְמוּנֶה עַל הַמָּוֶת, וְהוּא מָסַר לְיַעֲקֹב סוֹד זֶה. וְהִנֵּה, בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ 'וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב', וְרוֹצֶה לוֹמַר שֶׁזֶּה הַמַּלְאָךְ תָּפַס לוֹ מִיּוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב מֵאָה (אֲנָשִׁים) בְּכָל יוֹם, כַּגִּמְטְרִיָּה **כ"ף**, שֶׁעוֹלֶה **מֵאָה**, וְהַיְנוּ 'כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב'...(וְאוּלָם לְבָסוֹף) מָסַר לוֹ (**הס"מ**) סוֹד זֶה לְיַעֲקֹב, שֶׁעַל–יְדֵי מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם יִחְיוּ מֵתֶיךָ וְלֹא יָמוּתוּ. וְזֶהוּ (מָה) (שֶׁ)רָמוּז בְּ'וַיְבָרֶךָ (הַ–**ס"מ**) אֹתוֹ שָׁם' – (מִכָּאן) שֶׁלִּמְּדוֹ (הַ–**ס"מ** אֶת יַעֲקֹב) סֵדֶר בְּרָכוֹת".

וְהִנֵּה, כַּיָּדוּעַ, מִידָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִיא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז', כ'): "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". עַל–כֵּן, כַּאֲשֶׁר הַ–**ס"מ** הִצְלִיחַ לְהָמִית מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל חָלִילָה, כִּי אָז הוּא הוֹרִיד כִּבְיָכוֹל אֶת הָאוֹת **א'** מִתֵּיבַת "**אֱמֶת**", וְנִשְׁאַר "**מֵת**" – לְהָרְאוֹת שֶׁעָלְתָה מִזִּימָתוֹ לַהֲרוֹג מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִّשְׂרָאֵל, חָלִילָה. אוּלָם, כָּאָמוּר, עַל–יְדֵי מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ, הוּא אֱלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוּא גּוֹרֵם לְהַחֲזָרַת הָאוֹת **א'** לַמִּלָּה "**מֵת**", לְהִתְחַבֵּר לִהְיוֹת "**אֱמֶת**".

וְזֹאת, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הַמִּיתָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל.

וְעַתָּה, בֹּא וּרְאֵה שֶׁ"אֱמֶת"(=441) בְּיַחַד עִם מֵאָה בְּרָכוֹת עוֹלִים לְגִמְטְרִיָּה "**יִשְׂרָאֵל**"(=541). וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַ–**ס"מ** לְיַעֲקֹב: "לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם **יִשְׂרָאֵל**". שֶׁעַל–יְדֵי שֶׁיְּבָרְכוּ יִשְׂרָאֵל, מִזֶּרַע יַעֲקֹב הַנִּקְרָא "אֱמֶת",

מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, יִצְטָרְפוּ מֵאָה הַבְּרָכוֹת בְּיַחַד עִם אֱמֶת(=441) לְמִנְיָן **יִשְׂרָאֵל**(=541).

וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה עַצְמוֹ כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ. וּמָה שֶׁפִּגַּם הַ–**ס"מ** הָיָה רַק בְּ"כַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", בְּיוֹצְאֵי כַּף יְרֵכוֹ, מֵאָה אֲנָשִׁים, כְּמִסְפַּר "**כַּף**"(=100). וְלָכֵן לֹא הִסְכִּים יַעֲקֹב לְשַׁחְרֵר אֶת הַ–**ס"מ**, אֶלָּא רַק אִם יִמְסוֹר לוֹ אֶת הַתְּרוּפָה אֵיךְ לְבָטֵל אֶת מִיתַת מֵאָה הָאֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם יוֹצְאֵי כַּף יְרֵכוֹ. וְזֹאת, כְּפִי שֶׁכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר (**הס"מ**), שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. וַיֹּאמֶר (יַעֲקֹב), לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי". דְּהַיְנוּ, לֹא אֲשַׁחְרֵר אוֹתְךָ לִפְנֵי שֶׁתְּגַלֶּה לִי אֶת הַסּוֹד, אֵיךְ לַעֲצוֹר אֶת מִיתַת "כַּף"(=100) יוֹצְאֵי יְרֵכִי.

וְאָמְנָם, הוּכְרַח הַ–**ס"מ** לְגַלּוֹת אֶת הַסּוֹד/הַתְּרוּפָה לְכָךְ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם". שֶׁמָּסַר לוֹ שֶׁצָּרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ "אֹתוֹ"(=אֶת הקב"ה) בְּכָל יוֹם מֵאָה בְּרָכוֹת, "**שָׁם**" בְּ–**שֵׁם** וּ**מַ**לְכוּת, וְעַל–יְדֵי כָּךְ לְהִינָּצֵל מִן הַמִּיתָה. (בְּסֵדֶר הַבְּרָכָה, כַּאֲשֶׁר מְבָרְכִים "בָּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם...", הִנֵּה "ה' אֱלֹהֵינוּ(=זֶהוּ "שֵׁם", שֶׁמַּזְכִּירִים שֵׁם שָׁמַיִם) מֶלֶךְ הָעוֹלָם"(=זֶה "מַלְכוּת", שֶׁהוּא מֶלֶךְ הָעוֹלָם)).

מִכָּל זֶה נִמְצָאנוּ לְמֵדִים, כִּי הַשֵּׁם "יִשְׂרָאֵל" רוֹמֵז עַל בִּיטּוּל מֵאָה הַמִּיתוֹת. שֶׁכֵּן, כְּאָמוּר, מֵאָה בְּיַחַד עִם "אֱמֶת"(=441) עוֹלִים לְגִמְטְרִיָּה "יִשְׂרָאֵל"(=541). עַל–כֵּן כָּתוּב "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ". דְּהַיְנוּ, מִכֵּיוָן שֶׁנִּקְרֵאתָ "יִשְׂרָאֵל", מִזֶּה תַּשְׂכִּיל וְתָבִין כִּי "**מָה** ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ". אַל תִּקְרָא '**מָה**', אֶלָּא '**מֵאָה** ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל(=מְבַקֵּשׁ) מֵעִמָּךְ' – כְּלוֹמַר, שֶׁחַיָּב (הָאָדָם לְבָרֵךְ) **מֵאָה בְּרָכוֹת** (בְּכָל יוֹם)" – כְּדֵי לְהִינָּצֵל מֵהַמִּיתָה, וּמֵהַחוֹלָאִים וְהַיִּסּוּרִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִיתָה.

וּמָה מְתוּקִים הֵם דִּבְרֵי הַ"מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת" עַל פָּרָשַׁת "וָאֶתְחַנַּן" (אוֹפֶן קחט'), שֶׁמִּטַּעַם זֶה קָבַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ, נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, אֶת מִזְמוֹר **ק'**(=**100**): "...מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ...הוֹדוּ לוֹ **בָּרְכוּ שְׁמוֹ**". לְלַמְּדֵנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל וּ**לְבָרֵךְ אֶת שְׁמוֹ** יִתְבָּרַךְ בְּמֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם וָיוֹם (וְזֶהוּ "הוֹדוּ לוֹ **בָּרְכוּ שְׁמוֹ**").

(וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּתְהִילִּים קכח' ד': "הִנֵּה **כִּי כֵן** יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה', "**כִּי כֵן**" גִּמְטְרִיָּה **מֵאָה**, אַל תִּקְרָא "יְבֹרַךְ" אֶלָּא "יְבָרֵךְ". שֶׁצָּרִיךְ כָּל "גֶּבֶר יְרֵא ה'", **לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת** (בְּכָל יוֹם) כְּמִנְיָן "כִּי כֵן"). (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

מֵאָה הַבְּרָכוֹת

דָּבָר בְּעִתּוֹ מָה טּוֹב לְעוֹרֵר אֶת עַצְמֵנוּ בַּיָּמִים אֵלּוּ, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים, שֶׁבָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, רַבִּים מֵאָחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה עַל כָּל מִינֵי **מַחֲלוֹת, יִסּוּרִים וְחוֹלָאִים רָעִים** וּמְשׁוּנִים, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיָצִילֵנוּ.

וּבְרוּר שֶׁאָחֵינוּ אֵלּוּ מְחַפְּשִׂים בְּגֵרוֹת כָּל מִינֵי רְפוּאוֹת וּסְגוּלוֹת, כְּדֵי לָצֵאת מִצָּרָתָם הָרָעָה, מֵאֲפִילָה לְאוֹרָה, וּלְהִיוָּשַׁע **בִּישׁוּעָה וּבְרַחֲמִים** רַבִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה, לַמְּרוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם צָצוֹת לָהֶן, חֲדָשׁוֹת לַבְּקָרִים, סְגוּלוֹת חֲדָשׁוֹת, וּתְרוּפוֹת חֲדָשׁוֹת (שֶׁבְּוַדַּאי אֵין לְזַלְזֵל בָּהֶן), צְרִיכִים אָנוּ לָדַעַת, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סְגוּלָה בְּדוּקָה וּמְנוּסָה מִדִּבְרֵי חז"ל הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהַתְּרוּפָה לְהִינָּצֵל **מֵהַחוֹלָאִים וּמֵהַיִּסּוּרִים הָרָעִים**, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "מִיתָה", רַחְמָנָא לִיצְלָן, הִיא לְבָרֵךְ **מֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכַוָּנָה בְּכָל יוֹם. וְזֹאת, כְּפִי שֶׁלָּמַדְנוּ: "דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, תִּקֵּן **מֵאָה בְּרָכוֹת**, דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל ב', כג') 'הֵקִים **עַל**'. עַ"ל בְּגִמְטְרִיָּה ק'(=100), הֲוֵי כִּי בְּכָל יוֹם הָיוּ מֵתִים ק'(=100) נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין עַל מָה הָיוּ מֵתִים. עַד שֶׁחָקַר (דָּוִד הַמֶּלֶךְ) וְהֵבִין, בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְתִקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל ק'(=100) בְּרָכוֹת".

לְהָלָן הֶסְבֵּר כֵּיצַד נוּכָל לְהָגִיעַ **לְמֵאָה בְּרָכוֹת** בְּכָל יוֹם: הִנֵּה "קְרִיאַת שְׁמַע" שֶׁל עַרְבִית יֵשׁ בָּהּ **4** בְּרָכוֹת. וְעוֹד **57** בְּרָכוֹת שֶׁל תְּפִילַת הָעֲמִידָה עַרְבִית(**19**) שַׁחֲרִית(**19**) מִנְחָה(**19**) הֲרֵי לָנוּ **61** בְּרָכוֹת. וְאִם נוֹסִיף אֶת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר וּבִרְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵן **21** בְּרָכוֹת, נִקְבַּל **82** בְּרָכוֹת.

אוּלָם בִּתְפִילַת שַׁחֲרִית יֵשׁ עוֹד **5** בְּרָכוֹת שֶׁל "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר", "יִשְׁתַּבַּח" וּ"קְרִיאַת שְׁמַע". הֲרֵי יֵשׁ לָנוּ **87** בְּרָכוֹת, וְכַאֲשֶׁר מִתְעָטֵף הָאָדָם בְּצִיצִית וּמֵנִיחַ תְּפִילִין הֲרֵי לָנוּ עוֹד שְׁתֵּי בְּרָכוֹת. וְהֲרֵי לָנוּ כְּבָר **89** בְּרָכוֹת, שֶׁאָדָם אוֹמֵר אוֹתָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְפַּלֵּל ג' תְּפִילוֹת בַּיּוֹם מִתְעָטֵף בְּצִיצִית וּמֵנִיחַ תְּפִילִין. וּכְדֵי לְהַשְׁלִים עוֹד **11** בְּרָכוֹת לְמֵאָה בְּרָכוֹת, צְרִיכִים לְבָרֵךְ בִּרְכַּת "אֲשֶׁר יָצַר" (לְאַחַר שֶׁעָשָׂה הָאָדָם אֶת צָרְכָּיו), וּלְהוֹסִיף עוֹד בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין ("גֶּפֶן", "עֵץ", "אֲדָמָה", "שֶׁהַכֹּל", "בְּשָׂמִים" וכו'. כְּמוֹ כֵן, יֵשׁ לְצַיֵּן, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם סוֹעֵד עִם לֶחֶם, הֲרֵי יֵשׁ לוֹ עוֹד **6** בְּרָכוֹת, וְהֵן "נְטִילַת יָדַיִם", "הַמּוֹצִיא" וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ **4** בְּרָכוֹת).

נִמְצָנוּ לְמֵדִים שֶׁכְּלָל לֹא קָשֶׁה לְהָגִיעַ **לְמֵאָה בְּרָכוֹת** שֶׁמַּצִּילִים כְּאָמוּר אֶת הָאָדָם, וּפוֹתְחִים לוֹ **מֵאָה צִינּוֹרוֹת** שֶׁפֶּע מִשָּׁמַיִם. עַל–כֵּן, הָבָה נִשְׁתַּדֵּל לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, וְכָךְ נִזְכֶּה לִבְרִיאוּת אֵיתָנָה כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, לָנוּ וּלְכָל עַם יִשְׂרָאֵל – אָמֵן. (עַל–פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר... וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ...כִּי נָגַע בְּכַף יְרֵכוֹ בְּגִיד הַנָּשֶׁה"

עַל הַכָּתוּב, "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ", דָּרְשׁוּ חז"ל: "וַיֵּ**אָבֵק**", אוֹתִיּוֹת "יַי **אָבָק**" – מִכָּאן, שֶׁהֶעֱלוּ אָבָק עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וּכְפִי שֶׁמֵּבִיא בַּעַל הַטּוּרִים: "וַיֵּ**אָבֵק** – בְּגִמְטְרִיָּה **כִּסֵּא הַכָּבוֹד**. מְלֻמָּד, שֶׁהֶעֱלוּ אָבָק עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד".

וּבֵאֵר הַ"כְּלִי יָקָר" וְאָמַר, שֶׁכָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ שֶׁל הַ–**ס"מ**, וְכִשְׁמוֹ כֵּן הוּא, לְ**סַמֵּא** אֶת עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאֶה אֶת הָאֱמֶת הָאֱלֹקִית. וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית לב', כה'): "וַיֵּאָבֵק...', לְשׁוֹן אָבָק, כִּי רָצָה לְסַמֵּא עֵין שִׂכְלוֹ, כְּאָבָק זֶה הָעוֹלֶה וּמְסַמֵּא עֵינֵי הָאָדָם, כָּךְ עָלָה בְּדַעְתּוֹ לְסַמֵּא עֵין שִׂכְלוֹ כְּדֵי לְהָבִיאוֹ לִידֵי הַכְּחָשַׁת אֱלוֹהַּ מִמַּעַל".

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ יַעֲקֹב אָבוּחְצֵירָא, בְּסִפְרוֹ "פִּיתּוּחֵי חוֹתָם", שֶׁ"**אָבָק**" רָאשֵׁי תֵּיבוֹת **אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ**. וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהַכַּוָּנָה בְּכָךְ הִיא, שֶׁהַמִּלְחָמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַ–**ס"מ** הִיא לְהַחְטִיא אֶת הָאָדָם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ (בָּעָוֹן עָרָיוֹת). שֶׁכֵּן, כַּיָּדוּעַ, אוֹת הַבְּרִית הוּא הַ"יְסוֹד" בְּגוּף הָאָדָם, כְּפִי שֶׁכָּתוּב בְּ"פִּתִּיחַת אֵלִיָּהוּ": "יְסוֹד סִיּוּמָא דְּגוּפָא, אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ". עַל–כֵּן מִתְאַמֵּץ הַ–**ס"מ** בְּכָל כֹּחוֹ לְהַחְטִיא אֶת הָאָדָם בִּבְרִיתוֹ. שֶׁכֵּן, יוֹדֵעַ הוּא, שֶׁאִם הוּא יַצְלִיחַ לִפְגוֹעַ בַּ"יְסוֹד"(=בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ) שֶׁל הָאָדָם, הֲרֵי כָּל הַ"בִּנְיָן"(=כָּל הַגּוּף) יִפּוֹל בְּיָדָיו, לֹא עָלֵינוּ.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ...וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ" – שֶׁכָּל הַמִּלְחָמָה שֶׁל הַ–**ס"מ** הִיא לִפְגוֹעַ "בְּכַף יְרֵכוֹ" – בְּאוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ.

עַל–כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמוֹר מִכָּל מִשְׁמָר, שֶׁלֹּא יִפְגּוֹם חָלִילָה בִּבְרִיתוֹ. שֶׁהֲרֵי, אָמְרוּ חז"ל, שֶׁגּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא בִּבְחִינַת **בֵּית מִקְדָּשׁ** לַה' (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעָשׂוּ לִי **מִקְדָּשׁ** וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם" "בְּתוֹכוֹ" לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא "**בְּתוֹכָם**", דְּהַיְנוּ, בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל). וְלָכֵן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת גּוּפוֹ, כְּפִי שֶׁאוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (וַיִּקְרָא כז', יד'): "וְאִישׁ כִּי יַקְדִּישׁ **אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַה'**" – שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְדִּישׁ וּלְקַדֵּשׁ אֶת "בֵּיתוֹ"(=אֶת גּוּפוֹ) קֹדֶשׁ לַה', עַל–יְדֵי שֶׁיִּשְׁמוֹר עַל אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. וְרָמַז עַל–כָּךְ הַכָּתוּב: "**אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ**" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "**אָבָק**", שֶׁזֶּה **אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ**. (ב.צ)

"עִם לָבָן גַּרְתִּי, וַתְּרִי"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי"

טֶרֶם שֶׁנַּעֲשָׂה הַצַּדִּיק רַבִּי שִׂמְחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיסְחָה לאדמו"ר, הִתְפָּרְנֵס הוּא מִמְּכִירַת מִינֵי סִדְקִית. בְּחָנוּתוֹ הָיוּ גַּם סְחוֹרוֹת מִחוּץ לָאָרֶץ, עֲלֵיהֶן הוּדְבְּקוּ בּוּלִים, לְהוֹרוֹת שֶׁהַמֶּכֶס שֻׁלַּם עֲלֵיהֶן כַּחֹק.

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ לַחָנוּתוֹ מִשְׁלוֹחַ שֶׁל מוּצָרִים שֶׁאוֹתָם הִזְמִין מחו"ל. אוּלָם, הִגִּיעוּ אֵלָיו בְּטָעוּת גַּם חֲבִילוֹת שֶׁאֵינָן שֶׁלּוֹ, וַעֲלֵיהֶן לֹא שֻׁלַּם תַּשְׁלוּם מֶכֶס. כַּאֲשֶׁר רָאָה זֹאת רַבִּי שִׂמְחָה, הֶחְלִיט כִּי חָיָב הוּא לְטַפֵּל בְּעִנְיָן זֶה בִּמְהֵרָה. אֶלָּא, שֶׁמַּעֲשֶׂה שָׁטָן הָיָה, וּבְאוֹתוֹ יוֹם הִגִּיעָה פְּלוּגָה שֶׁל חָיָלִים לִבְדִיקַת מֶכֶס וְהֵחֵלָּה לְחַפֵּשׂ בְּחָנוּתוֹ.

רְעָדָה וָפַחַד אָחֲזָה אֶת רַבִּי שִׂמְחָה וְאֶת אִשְׁתּוֹ, כֵּיוָן שֶׁיָּדְעוּ שֶׁבְּוַדַּאי יִמְצְאוּ אֶת אוֹתָן סְחוֹרוֹת שֶׁלֹּא שֻׁלַּם עֲלֵיהֶן מֶכֶס. וּמִלְּבַד הַקְּנָס שֶׁיּוּטַל עֲלֵיהֶם, הֵם עוֹד יִצְטָרְכוּ לְרָצוֹת אֶת עוֹנְשָׁם בְּבֵית הָאָסוּרִים לִזְמָן רַב.

כְּשֶׁרָאֲתָה כָּךְ הָרַבָּנִית, פָּנְתָה לְבַעֲלָהּ וְאָמְרָה לוֹ: "הֲלֹא אִישׁ חָכָם אַתָּה. תֵּן עֵצָה מָה לַעֲשׂוֹת, שֶׁהֲרֵי בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה אָנַחְנוּ". "הַצַּדָּק אִיתָּךְ!" – הֵשִׁיב לָהּ רַבִּי שִׂמְחָה – "אֵלֶךְ לַחֶדֶר הַסָּמוּךְ, וְשָׁם אֶתְבּוֹנֵן מָה לַעֲשׂוֹת". אָמַר וְעָשָׂה. הָרַבָּנִית חָשְׁבָה שֶׁהָרַב מִיָּד יַחֲזוֹר עִם פִּתְרוֹן מַעֲשִׂי וְהַמִּתִּינָה לַשָּׁוְא עַד שֶׁיָּצָא מֵהַחֶדֶר. בֵּינָתַיִם הֵחֵלּוּ הַחָיָלִים לִסְרוֹק כָּל פִּינָה אֶפְשָׁרִית בַּחָנוּת, אוּלָם מַעֲשֶׂה נִסִּים הָיָה, וּמִשָּׁמַיִם סִמְּאוּ אֶת עֵינֵיהֶם, וְהֵם לֹא מָצְאוּ אֶת אוֹתָן חֲבִילוֹת, שֶׁהַמֶּכֶס לֹא שֻׁלַּם עֲלֵיהֶן. וּמִיָּד כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ לְחַפֵּשׂ בַּחָנוּת הָלְכוּ לְדַרְכָּם.

פָּנְתָה הָרַבָּנִית לַחֶדֶר בּוֹ שָׁהָה הָרַב, וְהִתְפַּלְּאָה לִרְאוֹתוֹ אוֹחֵז בַּגְּמָרָא, וְאוֹמֵר "בָּרוּךְ ה'! דִּבְרֵי "הַתּוֹסְפוֹת" מוּבָנִים לִי עַתָּה בְּלִי שׁוּם קוּשְׁיָה". תָּמְהָה אִשְׁתּוֹ הָרַבָּנִית וְשָׁאֲלָה אוֹתוֹ: "לְשֵׁם כָּךְ נִכְנַסְתָּ לַחֶדֶר"!? הֵשִׁיב לָהּ רַבִּי שִׂמְחָה: "זֶה כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שֶׁדִּבְרֵי 'הַתּוֹסְפוֹת' אֵינָם מוּבָנִים לִי. וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר בָּאוּ הַחָיָלִים וְהֵטִילוּ אֶת אֵימָתָם עָלֵינוּ, אָמַרְתִּי בְּלִבִּי זֶה הַזְּמַן לַעֲמוֹד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל 'הַתּוֹסְפוֹת' שֶׁהָרֵי נֶאֱמַר בְּתְהִילִּים: "לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי – עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן". דְּהַיְנוּ, כַּאֲשֶׁר רְשָׁעִים מְבַקְּשִׁים "לְאַבְּדֵנִי", אָז "עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן" – צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּ"עֵדֹתֶיךָ"(=בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה). וּבָרוּךְ ה' נִתְיַשְּׁבוּ לִי דִּבְרֵי 'הַתּוֹסְפוֹת'... וְכָל–כָּךְ לָמָה?

הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר בָּאָה צָרָה עַל הָאָדָם, וְלֹא נִרְאָה שׁוּם פִּתְרוֹן סָבִיר, שֶׁיָּכוֹל הוּא לַעֲשׂוֹת עַל מְנָת לְהֵיחָלֵץ מֵהַצָּרָה, יָסִיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַדָּבָר וְיִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְיִתְלֶה בִּטְחוֹנוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כְּאוֹמֵר: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לִי אֵין פִּתְרוֹן לַבְּעָיָה, אָנָא אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, פְּתוֹר אֶת בַּעְיָתִי, וְאָנִי אֵשֵׁב וְאֶלְמַד'. כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מַרְאֶה אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן כֹּה גְּדוֹלִים, הקב"ה עוֹשֶׂה אֶת חֶפְצוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: 'אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים...כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ'. וּמַהוּ "חֶפְצוֹ"? אֵלּוּ חֲפָצָיו שֶׁלּוֹ. שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (עֲבוֹדָה זָרָה יט'): 'כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֲפָצָיו...

שַׁבָּת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לִשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו" (לב' ג') (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן).

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים", אוֹמֵר רש"י הַקָּדוֹשׁ: שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַח לְעֵשָׂו "**מַלְאָכִים** מַמָּשׁ". וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מִנַּיִן לָמַד רש"י שֶׁמְּדוּבָּר כָּאן **בְּמַלְאָכִים** מַמָּשׁ וְלֹא בִּסְתָּם שְׁלִיחִים(=בָּשָׂר וָדָם)?

הרה"ק רַבִּי מֵאִיר מִדִּיזִקוֹב אוֹמֵר, כִּי יַעֲקֹב שָׁלַח לְעֵשָׂו אֶת **הַמַּלְאָכִים** שֶׁפָּגַשׁ בַּדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת: "וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ **מַלְאֲכֵי** אֱלֹקִים, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם: מַחֲנֵה אֱלֹקִים זֶה, וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם". וּמֵאוֹתָם **מַלְאָכִים** שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בְּדַרְכּוֹ, שָׁלַח אֶל עֵשָׂו אָחִיו. וְזוֹהִי כַּוָּנַת הַכָּתוּב: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב **מַלְאָכִים לְפָנָיו**" – דְּהַיְנוּ אוֹתָם **הַמַּלְאָכִים** שֶׁעָמְדוּ **לְפָנָיו**.

בְּעִנְיָן זֶה אוֹמְרִים חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרֵי יָדוּעַ שֶׁיֵּשְׁנָם אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת **שְׁכִינָה**, וְכָל מַחֲנֶה נִמְצָא תַּחַת שְׁלִיטַת מַלְאָךְ שׁוֹנֶה: מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, אוּרִיאֵל וּרְפָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר ב"פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר" (פד'): "אַרְבָּע כִּתּוֹת מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְּסִין לִפְנֵי(=מְשַׁבְּחִים אֶת) הקב"ה: מַחֲנֶה רִאשׁוֹנָה מִיכָאֵל מִימִינוֹ (שֶׁל הקב"ה), מַחֲנֶה שְׁנִיָּה **גַּבְרִיאֵל** עַל שְׂמֹאלוֹ, מַחֲנֶה שְׁלִישִׁית אוּרִיאֵל מִלְּפָנָיו, מַחֲנֶה רְבִיעִית שֶׁל רְפָאֵל מִלְּאַחֲרָיו, וּשְׁכִינָתוֹ שֶׁל הקב"ה בָּאֶמְצָע, וְהוּא (הקב"ה) יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא".

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה: "בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל – מִימִינִי מִיכָאֵל, וּמִשְּׂמֹאלִי **גַּבְרִיאֵל**, מִלְּפָנַי אוּרִיאֵל, וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל, וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל".

וְהִנֵּה עַל הַכָּתוּב: "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר **רָאָם**: מַחֲנֵה אֱלֹקִים זֶה". אוֹמְרִים חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁ"**רָאָם**" הוּא רָאשֵׁי תֵּיבוֹת: **רְפָאֵל**, **אוּ**רִיאֵל, **מִ**יכָאֵל. וּמֵאוֹתָם מַחֲנוֹת מַלְאָכִים אֵלּוּ –**רְ**פָאֵל, **אוּ**רִיאֵל, **מִ**יכָאֵל – שָׁלַח יַעֲקֹב אֶל עֵשָׂו אָחִיו. **וְאִם כָּךְ**, נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ לֹא נִרְמַז גַּם שְׁמוֹ שֶׁל הַמַּלְאָךְ **גַּבְרִיאֵל** בְּתוֹכָם?

אֶלָּא, אוֹמְרִים חז"ל, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ לֹא שָׁלַח מַלְאָכִים מִמַּחֲנֵה **גַּבְרִיאֵל**, שֶׁכֵּן כַּיָּדוּעַ הַמַּלְאָךְ **גַּבְרִיאֵל** נִמְצָא מִצַּד שְׂמֹאל **לַשְׁכִינָה** הַקְּדוֹשָׁה, כְּלוֹמַר מִצַּד **הַגְּבוּרָה** (שְׂמֹאל רוֹמֶזֶת לְמִידַת **הַדִּין וְהַגְּבוּרָה**), וּמֵאַחַר וְגַם עֵשָׂו, הָיְתָה מִידָּתוֹ **גְּבוּרָה** (מִצַּד הַטּוּמְאָה), חָשַׁשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁמָּא יִטֶּה הַמַּלְאָךְ **גַּבְרִיאֵל** לְצִידוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְלָכֵן לֹא שָׁלַח אוֹתוֹ, אֶלָּא רַק אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁסִּימְּנָם "**רָאָם**": **רְ**פָאֵל, **אוּ**רִיאֵל, **מִ**יכָאֵל.

וּבְעִנְיָן זֶה מְבוֹאָר בְּכִתְבֵי האריז"ל, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ הוּא "**יוהך**", וְהוּא יוֹצֵא מִסּוֹפֵי הַתֵּיבוֹת שֶׁל הַפָּסוּק: "**כִּי** מַלְאָכָיו **יְצַוֶּה לָךְ** לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ". וְכָתְבוּ הַמְּקוּבָּלִים שֶׁשֵּׁם זֶה רָמוּז בַּפָּסוּק (תהילים קמה', כ'): "שׁוֹמֵר ה' אֶת כָּל אֹהֲבָיו, וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד". וּמְפֹרָשׁ: אֵיךְ שׁוֹמֵר ה' אֶת כָּל אוֹהֲבָיו? וְעוֹנֶה: עַל–יְדֵי "**וְ**אֵת **כָּ**ל **הָ**רְשָׁעִים **יַ**שְׁמִיד" – רָאשֵׁי–תֵּיבוֹת "**יוהך**".

וְעַל–כָּךְ אוֹמֵר הגה"ק ר' צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מבלאז'וב זיע"א, בְּסִפְרוֹ "צְבִי לַצַּדִּיק", שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֵּׁם שֶׁל שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ "**יוהך**", הַיּוֹצֵא מִסּוֹפֵי הַתֵּיבוֹת שֶׁל: "**כִּי** מַלְאָכָיו **יְצַוֶּה לָךְ** לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ" כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע. שֶׁכֵּן, שֵׁם זֶה ("**יוהך**") מְסוּגָל לְהַכְנִיעַ רְשָׁעִים, כְּפִי שֶׁכָּתוּב בְּ"דַרְכֵּי מֹשֶׁה" (או"ח סימן תעג'), שֶׁשֵּׁם זֶה הוּא חַרְבּוֹ שֶׁל הקב"ה, כְּדֵי לְהָכּוֹת בּוֹ אֶת הָרְשָׁעִים.

וְעוֹד בְּעִנְיָן זֶה, הרה"ק מֵאַפְּטָא, בַּעַל הָ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" מְפָרֵשׁ, מִדְּרָשׁ פְּלִיאָה שֶׁל חז"ל בַּגְּמָרָא, הָאוֹמֵר: "הַנִּפְטָר(=הַנִּפְרָד) מֵחֲבֵרוֹ – אַל יִפָּטֵר, אֶלָּא מִתּוֹךְ דָּבָר הֲלָכָה. מַאי(=וּמַהוּ) דָּבָר (הַ)הֲלָכָה? – יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים". וְלִכְאוֹרָה פְּלִיאָה הוּא: וְכִי לָמָּה בָּחֲרוּ חז"ל לוֹמַר דַּוְקָא הֲלָכָה זוֹ שֶׁל "יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים", כַּאֲשֶׁר הָאָדָם נִפְרָד מֵחֲבֵרוֹ?

וּפֵרֵשׁ הָ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" בְּדִבְרֵי קוֹדְשׁוֹ, וְאָמַר, שֶׁהִנֵּה, יָדוּעַ שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ הוּא "**יוהך**", וְהוּא יוֹצֵא מִסּוֹפֵי הַתֵּיבוֹת שֶׁל הַפָּסוּק: "**כִּי** מַלְאָכָיו **יְצַוֶּה לָךְ** לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ".

וְלָכֵן, הַנִּפְרָד מֵחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לוֹמַר לוֹ דָּבָר הֲלָכָה, שֶׁנִּרְמַז בּוֹ הַשֵּׁם שֶׁל שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ "**יוהך**", כְּדֵי שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ

יִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָיו, כְּדֵי לִשְׁמוֹר עַל חֲבֵרוֹ בַּדֶּרֶךְ. וְזֶהוּ מָה שֶׁשּׁוֹאֵל הַמִּדְרָשׁ "מָאי(=וּמָהוּ) דְּבָר (הַ)הֲלָכָה", כְּלוֹמַר בְּאֵיזֶה דְּבָר הֲלָכָה נִרְמָז הַשֵּׁם שֶׁל שְׁמִירַת הַדֶּרֶךְ? וּמְפָרֵשׁ: "יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "יוהך".
(ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)
"וְאֶת בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת" (לו', ג')

אוֹמְרִים חז"ל (יְרוּשָׁלְמִי בִּכּוּרִים פ"ג, ה"ג): חָתָן, בְּיוֹם חֻפָּתוֹ, מוֹחֲלִים לוֹ בַּשָּׁמַיִם עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּמֵהֵיכָן לוֹמְדִים זֹאת? – מִנִּישׂוּאָיו שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע! שֶׁכֵּן, בְּפַרְשָׁתֵנוּ, פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח", מְסַפֶּרֶת לָנוּ הַתּוֹרָה, שֶׁעֵשָׂו נָשָׂא לְאִשָּׁה אֶת "בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת". מֵעִיר עַל כָּךְ רש"י, שֶׁבְּסוֹף פָּרָשַׁת "תּוֹלְדוֹת" קָרָא לָהּ (הַכָּתוּב) "מַחֲלַת", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחֲלַת", וְשׁוֹאֲלִים חז"ל: וְכִי "**מַחֲלַת**" שְׁמָהּ? וְהַלֹּא "**בָּשְׂמַת**" שְׁמָהּ. אֶלָּא שֶׁנִּקְרְאָה "**מַחֲלַת**", כְּדֵי לִרְמוֹז לָנוּ **שֶׁנִּמְחֲלוּ** לְעֵשָׂו כָּל **עֲוֹנוֹתָיו** כְּשֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה.
(זֶה הַטַּעַם לְכָךְ שֶׁהֶחָתָן וְהַכַּלָּה עוֹשִׂים סְעוּדָה שֶׁל שִׂמְחָה בְּיוֹם **הַחוּפָּה**, כְּדֵי לְהָבִיעַ אֶת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה, עַל שֶׁזָּכוּ לִמְחִילַת **עֲוֹנוֹתֵיהֶם** בְּיוֹם נִישׂוּאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִילִּים נא', ט'): "תַּכְבִּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין, תַּשְׁמִיעֵנִי **שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה** תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ". וּפֵרֵשׁ רש"י: "תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, (הִיא עַל) סְלִיחַת **הַחֵטְא**". הִנֵּה מְבוֹאָר מִכָּאן, כִּי עַל סְלִיחַת **הַחֵטְא** יוּצְדַּק לְהַשְׁמִיעַ "**שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה**". וְלָכֵן, מִטַּעַם זֶה מַשְׁמִיעִים בְּיוֹם **הַחוּפָּה** "קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה" – עַל שֶׁזָּכוּ הֶחָתָן וְהַכַּלָּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה עַל כָּל **עֲוֹנוֹתֵיהֶם**).
וּמוֹסִיפִים חז"ל וְאוֹמְרִים: מְחִילַת **הָעֲוֹנוֹת** לַחָתָן בְּיוֹם הַחֻפָּה מְבָטֵאת אֶת הַדָּף הַחָדָשׁ שֶׁנִּפְתָּח לָאָדָם בַּשָּׁמַיִם, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אִשָּׁה. אוּלָם נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ בָּחֲרָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְלַמְּדֵנוּ עִנְיָן זֶה דַּוְקָא מִנִּישׂוּאָיו שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע? וְהַלֹּא בַּתּוֹרָה מְסוּפָּר עַל נִישׂוּאֵיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים נַעֲלִים וְנִשְׂגָּבִים יוֹתֵר, וְלִכְאוֹרָה מִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁדָּבָר זֶה יִרּוּמַז בְּנִישׂוּאֵיהֶם, וְלֹא בְּנִישׂוּאֵי עֵשָׂו הָרָשָׁע! וְעוֹד שְׁאֵלָה: לָמָּה יוֹם הַחֻפָּה מְכַפֵּר לַחָתָן עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו?
אֶלָּא, אוֹמְרִים חז"ל, שֶׁיּוֹם הַחֻפָּה הוּא בִּבְחִינַת "יוֹם כִּיפּוּר קָטָן", הֵן לַחָתָן וְהֵן לַכַּלָּה. וּמֵאַחַר וְכוֹחוֹ שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים הוּא בְּכָךְ שֶׁ"עִיצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם מְכַפֵּר" (שבועות יג', א'), כְּלוֹמַר עֶצֶם קְדוּשַׁת יוֹם הַכִּיפּוּרִים עַצְמוֹ, עֶצֶם **הָאוֹר הַמֵּאִיר** בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, **מְטַהֵר וּמְזַכֵּךְ** אֶת הָאָדָם, וּבְכָךְ "מְנַקֶּה" אוֹתוֹ מִכָּל **עֲוֹנוֹתָיו**. כָּךְ גַּם יוֹם **הַחוּפָּה**, שֶׁכְּאַמּוּר הוּא "יוֹם כִּיפּוּרִים קָטָן", **מְטַהֵר** אֶת הָאָדָם. שֶׁכֵּן, בְּיוֹם זֶה עוֹמֵד הָאָדָם לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה "פְּרוּ וּרְבוּ", הַקָּמַת בִּנְיָן עֲדֵי–עַד, וּבְכָךְ בָּאָה נִשְׁמָתוֹ לִשְׁלֵמוּתָהּ וּלְתַכְלִיתָהּ. וּמִכֵּיוָן שֶׁכָּךְ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם **מֵאִירִים** לָאָדָם מִשָּׁמַיִם אֶת אוֹתוֹ אוֹר קָדוֹשׁ שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְלָכֵן נִמְחָלִים לוֹ כָּל **עֲוֹנוֹתָיו**.
אִם כֵּן, נִשְׁאֶרֶת הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ דַּוְקָא מִנִּישׂוּאָיו שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע אָנוּ לוֹמְדִים כָּל זֹאת?
הַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה לְלַמְּדֵנוּ יְסוֹד חָשׁוּב: כָּל יְהוּדִי, גַּם אִם יִהְיֶה **הַחוֹטֵא** הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע, נִשְׁאָר יְהוּדִי בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ יוֹם הִתְעוֹרְרוּת, כְּמוֹ יוֹם **הַחוּפָּה** – מִתְעוֹרֶרֶת נִשְׁמָתוֹ, וַה' יִתְבָּרַךְ, בְּרוֹב חֲסָדָיו, מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל **עֲוֹנוֹתָיו**. (עַל פִּי הָרַבִּי מִלּוּבָּבִיץ').
"וְאֶת בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת" (לו', ג')

חֲבוּרַת חֲסִידִים נִתְכַּנְּסָה פַּעַם לִמְסִיבַּת "מִלְוֶה מַלְכָּה", וְשַׁבָּת פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח" הָיְתָה. לְאַחַר שֶׁהַמְּסוּבִּים הֵיטִיבוּ לִבָּם בְּמַאֲכָל וּבְמַשְׁקֶה, פָּתַח אֶחָד מִזִּקְנֵי הַחֲבוּרָה בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, וּבֵין הַשְּׁאָר אָמַר: בְּסוֹף פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח" מְסַפֶּרֶת לָנוּ הַתּוֹרָה, שֶׁעֵשָׂו נָשָׂא לְאִשָּׁה אֶת "בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת". מֵעִיר עַל כָּךְ רש"י, שֶׁבְּסוֹף פָּרָשַׁת "תּוֹלְדוֹת" קָרָא לָהּ (הַכָּתוּב) מַחֲלַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחֲלַת", וּמְצִינוּ בַּאֲגָדַת מִדְרָשׁ סֵפֶר שְׁמוּאֵל: (לְ)שִׁלְשָׁה (סוּגֵי אֲנָשִׁים) – מוֹחֲלִים לָהֶם עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם: גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, הָעוֹלֶה לִגְדוּלָה(=מְקַבֵּל מִשְׂרָה חֲשׁוּבָה), וְהַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה... לָכֵן נִקְרֵאת "מַחֲלַת", לִרְמוֹז לָנוּ שֶׁנִּמְחֲלוּ לְעֵשָׂו כָּל עֲוֹנוֹתָיו כְּשֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה.
וְהִנֵּה יֵשׁ מָקוֹם לִשְׁאוֹל עַל דִּבְרֵי מִדְרָשׁ זֶה: טִבְעֵי הַדָּבָר שֶׁמּוֹחֲלִים עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, שֶׁכֵּן הָאִישׁ פּוֹתֵחַ דַּף חָדָשׁ בְּחַיָּיו מִשְּׁעַת הַגִּיּוּר וָאֵילָךְ, וּכְבָר אָמְרוּ חז"ל (יבמות כב', עא'): "גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר – כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי(=גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר דּוֹמֶה לְתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד). וְגַם הָעוֹלֶה לִגְדוּלָה רָאוּי לִמְחִילַת עֲוֹנוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה קוּפָּה שֶׁל שְׂרָצִים תְּלוּיָה לוֹ מֵאָחוֹרֵי גַּבּוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁמַּנְהִיג הוּא אֶת הָאַחֵרִים וּמְשַׁמֵּשׁ לָהֶם דּוּגְמָא וּמוֹפֵת. אוּלָם עַל מָה זוֹכֶה הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה, שֶׁמּוֹחֲקִים בִּמְחִי–יָד אֶת כָּל הָעֲבֵירוֹת שֶׁעָשָׂה קֹדֶם נִישׂוּאָיו? וּבְעוֹד הַדּוֹבֵר מִשְׁתָּאֶה קִמְעָה בְּמַתַּן תְּשׁוּבָתוֹ, הִתְעָרֵב חָסִיד אֶחָד מִן הַמְּסוּבִּים וְקָרָא בִּבְדִיחוּת הַדַּעַת: לְפִי דַּעְתִּי, אֵין כָּאן שְׁאֵלָה וּתְמִיהָה, שֶׁהֲרֵי כְּבָר פָּסְקוּ חז"ל (ברכות ה', עא'): "יִסּוּרִים מְמָרְקִין(=מְטַהֲרִים) כָּל עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם".

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִוא בֵּית לָחֶם. וַיִּצֶּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל קִבְרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קִבֶּרֶת רָחֵל עַד הַיּוֹם".

עַל הַכָּתוּב (בראשית מח' ז'): "וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ...וָאֶקְבְּרֵהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִוא בֵּית לָחֶם", פֵּרֵשׁ רש"י: "(יַעֲקֹב אוֹמֵר לִיוֹסֵף בְּנוֹ) 'וָאֶקְבְּרֵהָ שָׁם' – וְלֹא הוֹלַכְתִּיהָ אֲפִילוּ לְבֵית לֶחֶם לְהַכְנִיסָהּ לָאָרֶץ. וִידַעְתִּי שֶׁיֵּשׁ בְּלִבְּךָ עָלַי, אֲבָל דַּע לְךָ שֶׁעַל–פִּי הַדִּבּוּר(=הקב"ה) – קְבַרְתִּיהָ שָׁם, שֶׁתְּהֵא לְעֶזְרָה לִבָנֶיהָ, כְּשֶׁיִּגְלֶה אוֹתָם נְבוּזַרְדָּן וְהָיוּ עוֹבְרִים דֶּרֶךְ שָׁם, יוֹצֵאת רָחֵל עַל קִבְרָהּ וּבוֹכָה, וּמְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ'. וְהַקב"ה מֵשִׁיבָהּ: 'כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם ה'...וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם'" (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן).

אָמְרוּ חז"ל: בִּזְכוּת הַבֶּכִי וְהַתַּמְרוּרִים שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ, נִזְכֶּה לַגְּאוּלָה הַקְּרוֹבָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כְּפִי שֶׁדָּרְשׁוּ חז"ל בַּמִּדְרָשׁ, עַל הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית כט', ד'): "וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן...וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן".

וְכָךְ מְפָרֵשׁ הַמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ע', י') אֶת הַכָּתוּב: "'וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם' – ר' יוֹסִי בַּר חָנִינָא פֵּרֵשׁ וְאָמַר, שֶׁבַּגָּלוּת הַמָּרָה יִשְׂאֲלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל 'מֵאַיִן אַתֶּם' בּוֹרְחִים? עַל–כָּךְ יָשִׁיבוּ יִשְׂרָאֵל 'מֵחָרָן אֲנָחְנוּ' – מֵחֲרוֹנוֹ שֶׁל הקב"ה אָנוּ בּוֹרְחִים.

אִם כָּךְ, יִשְׁאָלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל: 'הֲיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן'? הֲיְדַעְתֶּם מִי עָתִיד לְלַבֵּן עֲוֹנוֹתֵיכֶם כַּשֶּׁלֶג? דְּהַיְנוּ, הָאִם יוֹדְעִים אַתֶּם בְּאֵיזוֹ זְכוּת תִּזְכּוּ לְהִתְנַקּוֹת מֵעֲוֹנוֹתֵיכֶם וְלִזְכּוֹת בִּגְאוּלָה? 'וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן' – דְּהַיְנוּ, הַשָּׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם יִהְיֶה בִּזְכוּת רָחֵל אִמֵּנוּ, וּבִזְכוּתָהּ יָבוֹא גַּם הַצֹּאן(=עַם יִשְׂרָאֵל) שֶׁנִּמְצָא בַּגָּלוּת, כְּפִי שֶׁאוֹמֵר יִרְמְיָה הַנָּבִיא (יִרְמְיָה לא'): 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ...כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי...יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם'".

וְכָל זֹאת – בִּזְכוּת אַהֲבַת הַחִינָּם שֶׁל רָחֵל לַאֲחוֹתָהּ לֵאָה, כַּאֲשֶׁר נָתְנָה לָהּ אֶת הַסִּימָנִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ לֵאָה כַּאֲשֶׁר אֲבִיהֶן לָבָן הֶחְלִיף בֵּינֵיהֶן.

כְּדֵי לְהָבִין אֶת הַכֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ לְקָרֵב אֶת הַגְּאוּלָה הָעָתִידָה, הָבָה נִתְבּוֹנֵן בְּדִבְרֵי הַמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא, "וַיֵּצֵא" ו'): "'וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל'...אֵין לְךָ נָאָה מִן רָחֵל, וּבִשְׁבִיל נוֹיָהּ(=יוֹפְיָהּ) בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לִישָׂא אוֹתָהּ. וְהָיָה (יַעֲקֹב) מְשַׁלֵּחַ סִבְלוֹנוֹת(=מָתָנוֹת) לִיתְּנָם לְרָחֵל. וְלָבָן נוֹתְנָן(=אֶת הַמָּתָנוֹת) לְלֵאָה. וְהָיְתָה רָחֵל שׁוֹתֶקֶת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב אֶלָּא שְׁתִיקָה. רָחֵל תָּפְשָׂה(=הִשְׁתַּמְּשָׂה) בַּשְׁתִיקָה, עָמַד זַרְעָהּ בַּשְׁתִיקָה(=הִנְחִילָה רָחֵל אֶת מִידַּת הַשְׁתִיקָה לְזַרְעָהּ). רָאָתָה סִבְלוֹנוֹתֶיהָ(=מַתְּנוֹתֶיהָ) בְּיַד אֲחוֹתָהּ, וְשָׁתְקָה. בִּנְיָמִין (שֶׁהָיָה בֶּן רָחֵל)...הָאֶבֶן שֶׁלּוֹ מִן הָאֵפוֹד (נִקְרֵאת) 'יָשְׁפֶּה'. (וּמִדּוּעַ נִקְרְאָה כָּךְ? שֶׁכֵּן), יוֹדֵעַ (הָיָה בִּנְיָמִין) בְּמִכִּירַת יוֹסֵף, וְ(הָיָה) שׁוֹתֵק. וְזֶהוּ 'יָשְׁפֶּה' – יֵשׁ לוֹ פֶּה וְשׁוֹתֵק".

מַעַתָּה יִתְבָּאֵר הֵיטֵב הַכֹּחַ הַנִּפְלָא שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ ("קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע"). שֶׁכֵּן, לְרָחֵל הָיָה גַּם אֶת כֹּחַ הַשְׁתִיקָה, כַּאֲשֶׁר הָיָה צָרִיךְ לִשְׁתּוֹק, וְגַם אֶת כֹּחַ הַדִּיבּוּר, כַּאֲשֶׁר הָיָה צָרִיךְ לְדַבֵּר. הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר שׁוֹלֵחַ לָהּ יַעֲקֹב סִבְלוֹנוֹת(=מָתָנוֹת), וְלָבָן אָבִיהָ מַעֲבִיר אֶת הַמָּתָנוֹת לְלֵאָה אֲחוֹתָהּ, שָׁתְקָה רָחֵל אִמֵּנוּ שְׁתִיקָה מוּחְלֶטֶת, וְלֹא סִפְּרָה דָּבָר לְיַעֲקֹב.

אֲבָל, כַּאֲשֶׁר הֵבִינָה רָחֵל, שֶׁלֵּאָה אֲחוֹתָהּ עוֹמֶדֶת לְהִתְבַּיֵּשׁ (שֶׁהֲרֵי לָבָן אָבִיהָ, בְּיוֹם הַנִּישׂוּאִין, בִּקֵּשׁ לְהַחְלִיף בֵּינָהּ לְבֵין לֵאָה), הִשְׁתַּמְּשָׂה רָחֵל בְּכֹחַ הַדִּיבּוּר, וְהִתְחַבְּאָה בְּאוֹתוֹ לַיְלָה מִתַּחַת לַמִּטָּה שֶׁל יַעֲקֹב וְלֵאָה, וְעָנְתָה לְיַעֲקֹב בְּקוֹלָהּ עַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁשָּׁאַל אֶת לֵאָה אֲחוֹתָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ לֵאָה. וְעַל–כָּךְ אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ: "רָחֵל תָּפְשָׂה(=הִשְׁתַּמְּשָׂה) בַּשְׁתִיקָה, עָמַד זַרְעָהּ בַּשְׁתִיקָה(=הִנְחִילָה רָחֵל אֶת מִידַּת הַשְׁתִיקָה לְזַרְעָהּ). רָאָתָה סִבְלוֹנוֹתֶיהָ(=מַתְּנוֹתֶיהָ) בְּיַד אֲחוֹתָהּ, וְשָׁתְקָה". שֶׁכֵּן, כֹּחַ הַשְׁתִיקָה שֶׁהָיָה לְרָחֵל, לֹא נָבַע מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ, חָלִילָה,

אֶת כֹּחַ הַדִּיבּוּר. אֶלָּא, שֶׁכַּאֲשֶׁר צָרִיךְ לְדַבֵּר הִיא מְדַבֶּרֶת בִּמְסִירוּת–נֶפֶשׁ, לַעֲנוֹת בְּקוֹלָהּ לְיַעֲקֹב, בִּמְקוֹם לֵאָה. וְלָכֵן יֵשׁ **לִשְׁתִּיקָתָהּ** עֵרֶךְ עֶלְיוֹן, וְעַל–כֵּן אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ: "כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב אֶלָּא **שְׁתִיקָה**". וּמֵעַתָּה, יוּמְתַק עַל–פִּי זֶה לְהָבִין מָה שֶׁמּוֹסִיף הַמִּדְרָשׁ: "בִּנְיָמִין (שֶׁהָיָה בֶּן רָחֵל)...הָאֵבֶן שֶׁלּוֹ מִן הָאֵפוֹד (נִקְרֵאת) 'יָשְׁפֶה'. (וּמַדּוּעַ נִקְרְאָה כָּךְ? שֶׁכֵּן), יוֹדֵעַ (הָיָה בִּנְיָמִין) בִּמְכִירַת יוֹסֵף, וְ(הָיָה) **שׁוֹתֵק**. וְזֶהוּ 'יָשְׁפֶה' – **יֵשׁ** לוֹ **פֶּה וְשׁוֹתֵק**".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין: שֶׁכֵּן, מִכֵּיוָן שֶׁבִּנְיָמִין יָדַע עַל מִכִּירַת יוֹסֵף, **וְשָׁתַק** וְלֹא גִּלָּה לְיַעֲקֹב אָבִיו עַל–כָּךְ, מַדּוּעַ רָמוּז עִנְיָן זֶה בְּאֶבֶן הַחֹשֶׁן, הַנִּקְרֵאת "'יָשְׁפֶה'(=**יֵשׁ פֶּה** וְשׁוֹתֵק)? הֲלֹא הָיָה רָאוּי לִמְצוֹא אֶבֶן חֹשֶׁן שֶׁרוֹמֶזֶת עַל **הַשְׁתִּיקָה**...

אֶלָּא, שֶׁלְּפִי הָאָמוּר נָבִין, שֶׁאִם הָיְתָה אֶבֶן חֹשֶׁן שֶׁרוֹמֶזֶת רַק עַל **הַשְׁתִּיקָה**, הָיָה אֶפְשָׁר לִטְעוֹת וְלַחְשׁוֹב, שֶׁבִּנְיָמִין **שׁוֹתֵק** וְלֹא מְסַפֵּר לְאָבִיו עַל מִכִּירַת יוֹסֵף מִכֵּיוָן שֶׁהוּא **שַׁתְקָן** מִטִּבְעוֹ. וְלָכֵן, כְּדֵי לְהַפְרִיךְ זֹאת, בָּחַר הקב"ה לְשַׁבֵּץ בִּנְיָמִין אֶת הָאֶבֶן "**יָשְׁפֶה**", הָרוֹמֶזֶת לְ–"**יֵשׁ פֶּה**". כְּלוֹמַר, יֵשׁ לוֹ **פֶּה** לְדַבֵּר, וּבְכָל זֹאת הוּא **שָׁתַק** וְלֹא סִפֵּר לְאָבִיו יַעֲקֹב עַל מִכִּירַת יוֹסֵף. שֶׁכֵּן, אֶת הַתְּכוּנָה הַזֹּאת שֶׁל **הַשְׁתִּיקָה** הוּא יָרַשׁ מֵרָחֵל אִמּוֹ, **שֶׁשָּׁתְקָה** וְלֹא סִפְּרָה לְיַעֲקֹב שֶׁמַּכְנִיסִים אֶת לֵאָה בִּמְקוֹמָהּ.

וּמֵעַתָּה יָאִיר לָנוּ לְהָבִין הַכֹּחַ הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לְקוֹלָהּ שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ. שֶׁכֵּן, לְאַחַר **שֶׁשָּׁתְקָה** שֶׁבַע שָׁנִים, וְלֹא סִפְּרָה לְיַעֲקֹב שֶׁכָּל הַמַּתָּנוֹת שֶׁהוּא שׁוֹלֵחַ לָהּ נִמְסָרִים לְלֵאָה אֲחוֹתָהּ, וְגַם **שָׁתְקָה** וְלֹא סִפְּרָה לְיַעֲקֹב שֶׁמְּרַמִּים אוֹתוֹ וּמַכְנִיסִים אֶת לֵאָה בִּמְקוֹמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ אֶת לֵאָה אֲחוֹתָהּ – הִנֵּה, לְרָחֵל אִמֵּנוּ הָיָה גַּם אֶת הַכֹּחַ לְדַבֵּר בִּמְסִירוּת–נֶפֶשׁ, וְלַעֲנוֹת בְּקוֹלָהּ לְיַעֲקֹב עַל הַסִּימָנִים שֶׁשָּׁאַל אֶת לֵאָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ אֲחוֹתָהּ.

עַל–כֵּן, כַּאֲשֶׁר קוֹל טָהוֹר כָּזֶה שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ, בּוֹכֶה עַל הַבָּנִים שֶׁהוֹלְכִים **לַגּוֹלָה**, יֵשׁ בְּכֹחַ הַקּוֹל הַזֶּה לִבְקוֹעַ **שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם**, כְּפִי שֶׁאוֹמֵר הַכָּתוּב: "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ...". וְכַאֲשֶׁר שׁוֹמֵעַ הקב"ה אֶת הַקּוֹל שֶׁל רָחֵל, שֶׁעָנְתָה לְיַעֲקֹב בִּמְסִירוּת–נֶפֶשׁ בִּמְקוֹם לֵאָה, הוּא מִיָּד נַעֲנָה לִתְפִילָּתָהּ, וְאוֹמֵר: "כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי...יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם".

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ"

עַל הַכָּתוּב, "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ", מְפָרֵשׁ רש"י: "'וַיִּירָא' שֶׁמָּא **יַהֲרֹג**. 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם **יַהֲרוֹג** הוּא אֶת **אֲחֵרִים**". בַּסֵּפֶר "פְּנִינִים יְקָרִים" הוּא כּוֹתֵב עַל–כָּךְ בְּדֶרֶךְ הָרֶמֶז, עַל–פִּי מָה שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ **לַהֲרוֹג** אֶת הַמִּצְרִי (שְׁמוֹת ב', יב'): "וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל". וּפֵרֵשׁ רש"י: "וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ' – שֶׁאֵין אִישׁ עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתְגַּיֵּר".

דְּהַיְנוּ, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָרַג אֶת אוֹתוֹ מִצְרִי רַק לְאַחַר שֶׁרָאָה, שֶׁשּׁוּם גֵּר אֵינוֹ עָתִיד לָצֵאת מִזַּרְעוֹ שֶׁל הַמִּצְרִי.

וְהִנֵּה, מָצִינוּ שֶׁהַגְּמָרָא (גִּטִּין נו') מְסַפֶּרֶת עַל נֵירוֹן קֵיסָר: "עָרַק, וְאָזַל, וְאִיתְגַּיֵּיר, וְנָפַק מִינֵּיהּ רַבִּי מֵאִיר"(=שֶׁבָּרַח וְהִתְגַּיֵּר, וְיָצָא מִמֶּנּוּ רַבִּי מֵאִיר). כְּלוֹמַר, הַתָּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס הָיָה בֶּן גֵּרִים, וּמִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע (שֶׁהֵרֵי הָרוֹמָאִים הֵם מִזֶּרַע עֵשָׂו). וּמְבוֹאָר בַּגְּמָרָא (הוֹרִיּוֹת יג' ב') "אָסִיקוּ לְרַבִּי מֵאִיר **אֲחֵרִים**". דְּהַיְנוּ שֶׁקָּרְאוּ לְרַבִּי מֵאִיר בַּתּוֹאַר "אֲחֵרִים". עַל–כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא "**אֲחֵרִים** אוֹמְרִים" הַכַּוָּנָה עַל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס.

וְזֶהוּ שֶׁרָמַז רש"י בְּדִבְרֵי קוֹדְשׁוֹ: "'וַיִּירָא' שֶׁמָּא יַהֲרֹג. 'וַיֵּצֶר לוֹ' אִם יַהֲרוֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים". דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ מִפַּחַד שֶׁמָּא יַהֲרוֹג אֶת עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְעַל–יְדֵי כָּךְ יִגְרוֹם גַּם לְהֶרְיגָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, שֶׁנִּקְרָא "**אֲחֵרִים**" שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִיוָּלֵד בָּעוֹלָם.

"וַיִּשָּׂא (עֵשָׂו) אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים". מִכָּל הַמִּשְׁלַחַת הַכִּבּוּדָה שֶׁל בַּעֲלֵי הַחַיִּים (שֶׁיַּעֲקֹב הֵכִין דּוֹרוֹן לְעֵשָׂו: עִזִּים, רְחֵלִים, גְּמַלִּים, פָּרוֹת, פָּרִים וכו'), צָדוּ עֵינָיו שֶׁל עֵשָׂו רַק אֶת הַנָּשִׁים. וְהַיְלָדִים.

מְסוּפָּר בַּגְּמָרָא (קִידּוּשִׁין פא') עַל רַבִּי מֵאִיר, שֶׁ"הָיָה מִתְלוֹצֵץ בְּעוֹבְרֵי עֲבֵירָה". אִם רַק הָיוּ רוֹצִים – חָשַׁב – בְּקָלוּת יוּכְלוּ לְהִימָּנַע מֵעֲבֵירוֹת עִם נָשִׁים. הַשָּׂטָן, מִסְתָּבֵּר, רַק מְחַכֶּה לְהִתְגָּרוּיוֹת מִסּוּג זֶה. מָה עָשָׂה? הִתְחַפֵּשׂ הַשָּׂטָן לִדְמוּת אִשָּׁה יָפָה מְאֹד, וְעָמַד מֵעֶבְרוֹ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַנָּהָר שֶׁלְּיָדוֹ עָבַר רַבִּי מֵאִיר. כְּשֶׁרָאָה רַבִּי מֵאִיר אֶת דְּמוּת הָאִשָּׁה הַיָּפָה, לֹא עָמַד בִּיצְרוֹ, וְנִסָּה לִצְלוֹחַ אֶת הַנָּהָר בְּעֶזְרַת חֶבֶל, כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְאוֹתָהּ אִשָּׁה מוֹשֶׁכֶת. אוּלָם הַשָּׂטָן עָצַר אוֹתוֹ בַּחֲצִי הַדֶּרֶךְ, וְאָמַר לוֹ: לוּלֵא הָיוּ אוֹמְרִים עָלֶיךָ בַּשָּׁמַיִם "הִיזָּהֲרוּ בְּרַבִּי מֵאִיר וּבְתוֹרָתוֹ" – הָיִיתִי הוֹפֵךְ אוֹתְךָ עַכְשָׁיו, לְפָחוֹת מִשְּׁוָה פְּרוּטָה...

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו...וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו...וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל..." (לב', כג')

עַל הַכָּתוּב "וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל" אוֹמְרִים חז"ל: "נַחַל" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "נֹצֵר חֶסֶד לַאֲלָפִים". וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין "וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנַּחַל" לְבֵין "נֹצֵר חֶסֶד לַאֲלָפִים"?

נִקְדִּים לְבָאֵר אֶת הַכָּתוּב בְּפָרָשַׁת "וַיֵּצֵא": "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה", וְכָתַב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי, בַּעַל הַ"מְּגִלָּה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "וַיִּרְא יַעֲקֹב צוּרַת אָלֶף". וּצְרִיכִים אָנוּ לְהָבִין, מָהוּ עִנְיָן צוּרַת הָ"אָלֶף" שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בְּלֶכְתּוֹ לְחָרָן?

נִרְאֶה לְבָאֵר עִנְיָן זֶה עַל–פִּי יְסוֹד גָּדוֹל שֶׁגִּלָּה לָנוּ הבעש"ט הַקָּדוֹשׁ זיע"א, מֵהַפָּסוּק בְּשִׁירַת הַיָּם (שמות טו', ט'): "אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק...". שֶׁהִנֵּה, רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהַפָּסוּק הֵם חָמֵשׁ "אָלֶפִי"ם(=5 פְּעָמִים הָאוֹת א'). וְזֹאת, כְּדֵי לְהוֹרוֹת לָנוּ, שֶׁאֲפִילוּ בְּהֶסְתֵּר הַכִּי גָּדוֹל צְרִיכִים לְהַאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵימָה, שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ – אָלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם (הַנִּרְמָז בָּאוֹת א') – נִמְצָא שָׁם.

עִנְיָן זֶה נִלְמָד מִיצִיאַת מִצְרַיִם, כַּאֲשֶׁר רָדְפוּ פַּרְעֹה וְחֵילוֹ אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִכְאוֹרָה הָיָה שָׁם הֶסְתֵּר גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'". אֲבָל בֶּאֱמֶת, גַּם בָּרְדִיפָה הַזֹּאת הִסְתָּתֵר אָלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְכַיָּדוּעַ, בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר, הוֹשִׁיעַ ה' אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִטְבִּיעַ אֶת הַמִּצְרִים. וְלָכֵן בְּשִׁירַת הַיָּם הִזְכִּירוּ זֹאת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָם: "אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק..." – רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת שֶׁל חָמֵשׁ "אָלֶפִי"ם – כְּדֵי לְהוֹרוֹת שֶׁאָלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא גַּם בַּהֶסְתֵּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה". "וַיֵּצֵא" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת ""וַיִּרְא יַעֲקֹב צוּרַת אָלֶף". שֶׁכֵּן, יַעֲקֹב אָבִינוּ, הַהוֹלֵךְ לְבֵית לָבָן הָרָשָׁע, שֶׁמִּגֹּדֶל רִשְׁעוּתָם וְטוּמְאָתָם שֶׁל לָבָן וְחֲבֵרָיו, הָיָה שָׁם הֶסְתֵּר גָּדוֹל מְאֹד, צִיֵּר יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אֶת הָאוֹת "אָלֶ"ף, כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוֹר תָּמִיד אֶת אָלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם – ה' יִתְבָּרַךְ, הַמִּסְתָּתֵר וְנִמְצָא בַּהֶסְתֵּר הַכִּי גָּדוֹל – וְזֹאת, כְּדֵי שֶׁהוּא(=יַעֲקֹב) לֹא יִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵי לָבָן הָרָשָׁע וְפַמָּלְיָתוֹ.

וּצְרִיכִים אָנוּ לָדַעַת, שֶׁאִם הָאָדָם יוֹדֵעַ זֹאת, וְיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵימָה וּפְשׁוּטָה, שֶׁאֲפִילוּ בַּהֶסְתֵּר הַכִּי גָּדוֹל, בַּצָּרָה הַכִּי גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ – גַּם שָׁם נִמְצָא אָלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם – ה' יִתְבָּרַךְ, עַל–יְדֵי כָּךְ(=בִּזְכוּת אוֹתָהּ הָאֱמוּנָה) הוּא יִזְכֶּה לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין מֵעָלָיו, וְלַהֲפוֹךְ אוֹתוֹ לְחֶסֶד(=לַהֲפוֹךְ אֶת הַצָּרָה לִישׁוּעָה).

וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הבעש"ט: "אִם אָדָם יֵדַע בִּידִיעָה וּ(בְּ)אֱמוּנָה שְׁלֵימָה, שֶׁבְּכָל הַהַסְתָּרוֹת...הקב"ה מִסְתָּתֵר שָׁם, וְאֵין זוֹ הַסְתָּרָה כְּלָל...(וְיִהְיֶה הָאָדָם) דָּבוּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵימָה בְּבוֹרְאוֹ – לֹא יֵאָרַע לוֹ שׁוּם רָע, אֶלָּא (יְקַבֵּל מֵה' יִתְבָּרַךְ) אַהֲבָה וְחִיבָּה".

מֵעַתָּה, יָאִיר לָנוּ לְהָבִין, אֵיךְ הֵכִין יַעֲקֹב אֶת עַצְמוֹ וְאֶת בְּנֵי בֵיתוֹ בְּעֵת צָרָה לִקְרַאת פְּגִישָׁתוֹ עִם עֵשָׂו הָרָשָׁע: "וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו...וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו...וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנַּחַל...".

שֶׁכֵּן, יַעֲקֹב אָבִינוּ הֶעֱבִיר לִבְנֵי בֵיתוֹ אֶת "אֶת הַנַّחַל" אֶת הַיִּחוּד הַגָּדוֹל שֶׁל "נַחַל" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "נֹצֵר חֶסֶד לַאֲלָפִים": שֶׁהקב"ה נוֹצֵר/שׁוֹמֵר חֶסֶד "לַאֲלָפִים" – לְאוֹתָם אֵלֶּה שֶׁזּוֹכְרִים תָּמִיד אֶת אָלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲפִילוּ בִּזְמַן שֶׁהוּא מִסְתָּתֵר בְּתוֹךְ הֶסְתֵּר הַפָּנִים הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְעַל–יְדֵי כָּךְ הקב"ה מוֹשִׁיעָם בְּעֵת צָרָתָם. (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיֵּצוּ (יַעֲקֹב)...אֶת כָּל הַהֹלְכִים...לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו...וְאַמַּרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ"

עַל הַכָּתוּב, "וַיֵּצוּ (יַעֲקֹב)...אֶת כָּל הַהֹלְכִים...לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ. וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי", שׁוֹאֵל הרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן, מָה רָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לִפְתּוֹחַ כָּכָה אֶת דְּבָרָיו אֶל עֵשָׂו בִּלְשׁוֹן "דִּיבּוּר", שֶׁהִיא לָשׁוֹן קָשָׁה ("כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו"),

וּבְסִיּוּם דְּבָרָיו הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּ"אֲמִירָה", שֶׁהִיא לָשׁוֹן **רַכָּה** ("**וַאֲמַרְתֶּם** גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ").

נִקְדִּים לְהָבִיא מָה שֶׁכָּתַב הַ"מְּגָלֶּה עֲמוּקוֹת" (ואתחנן, אופן קצה'), בְּשֵׁם האריז"ל, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הָרַג אֶת הַמִּצְרִי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ "**כהת**", שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת "**תַּכֶּה**" – וְהוּא הַשֵּׁם הַשְּׁמִינִי מֵ–עב'(=72) שְׁמוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְשֵׁם זֶה יוֹצֵא מֵהַפָּסוּק בִּתְהִילִּים (קנ', ו'): "**כֹּ**ל **הַ**נְּשָׁמָה **תְּ**הַלֵּל יָהּ".

וְלָכֵן, כַּאֲשֶׁר אָמַר מֹשֶׁה לְדָתָן וּלְאֲבִירָם (שמות ב', יג'): "לָמָּה **תַּכֶּה** רֵעֶךָ" – וְהִזְכִּיר שָׁם אֶת הַשֵּׁם "**תַּכֶּה**", שֶׁבְּעֶזְרָתוֹ הָרַג אֶת הַמִּצְרִי, עָנָה לוֹ הָרָשָׁע: "הֲלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר, כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי?" – כְּלוֹמַר, הַאִם גַּם אוֹתִי אַתָּה רוֹצֶה לַהֲרוֹג בְּשֵׁם "**תַּכֶּה**", כְּמוֹ שֶׁהָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי?

וּכְפִי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַ"מְּגָלֶּה עֲמוּקוֹת" (אופן קצה'): "מְבוֹאָר בְּסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת, שֶׁמֹּשֶׁה הָרַג אֶת הַמִּצְרִי בְּשֵׁם הַשְּׁמִינִי שֶׁל עב' שֵׁמוֹת, וְהוּא מְבוֹאָר בַּפָּסוּק: 'וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה **תַּכֶּה** רֵעֶךָ' – בְּמִלַּת '**תַּכֶּה**' נִרְמָז שֵׁם זֶה, שֶׁיּוֹצֵא מֵהַפָּסוּק: '**כֹּ**ל **הַ**נְּשָׁמָה **תְּ**הַלֵּל יָהּ' – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת '**כהת**'".

וּמִקּוֹר הַדָּבָר בְּ"פְּרִי עֵץ הַחַיִּים", לְרַבִּי חַיִּים וִיטָל זצ"ל, הַכּוֹתֵב בְּשֵׁם רַבּוֹ הַקָּדוֹשׁ האריז"ל (שער קריאת התורה פה'):

"'כִּי לֹא עָזַבְתָּ דּוֹרְשֶׁיךָ **ה**' – סוֹפֵי תֵּיבוֹת '**תכה**', וְהוּא הַשֵּׁם אֲשֶׁר הָרַג מֹשֶׁה בּוֹ אֶת הַמִּצְרִי (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: 'וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע) לָמָּה **תַּכֶּה** רֵעֶךָ'...וְכָל הַמְכֻוָּן בּוֹ(=בְּשֵׁם "**תכה**") נִיצּוֹל מֵאָדָם רָע כָּל הַיּוֹם".

וְהִנֵּה, בְּעִנְיָן זֶה מָצִינוּ חִידּוּשׁ נוֹסָף שֶׁל הַ"מְּגָלֶּה עֲמוּקוֹת" (פָּרָשַׁת שֵׁמוֹת), עַל הַפָּסוּק: "וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה **תַּכֶּה** רֵעֶךָ". כִּי הַשֵּׁם "**תַּכֶּה**" הוּא נוֹטְרִיקוֹן שֶׁל **ת**' כּוֹחוֹת **הַ**טּוּמְאָה, כְּדֵי לְרַמֵּז שֶׁשֵּׁם זֶה מְבָטֵל בִּקְדוּשָׁתוֹ אֶת **ת**'(=400) כּוֹחוֹת **הַ**טּוּמְאָה שֶׁל עֵשָׂו, הַהוֹלֵךְ לִקְרַאת יַעֲקֹב "וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ".

וְהִנֵּה, יָדוּעַ מָה שֶׁפֵּרֵשׁ רש"י (לב', ט'), שֶׁיַּעֲקֹב "הִתְקִין עַצְמוֹ לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: **לְדוֹרוֹן**, לִתְפִילָּה **וּלְמִלְחָמָה**".

וּמֵעַתָּה יֵשׁ לוֹמַר, כִּי זֶהוּ מָה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו: "כַּדָּבָר הַזֶּה **תְּדַבְּרוּן** אֶל עֵשָׂו" (שֶׁהִיא לָשׁוֹן **קָשָׁה**), רָמַז לְעֵשָׂו בַּתֵּיבוֹת "**כַּ**דָּבָר **הַ**זֶּה **תְּ**דַבְּרוּן" – רָאשֵׁי תֵּיבוֹת "**תכה**" – כְּדֵי לוֹמַר לוֹ: אִם אַתָּה בָּא לְהִילָּחֵם כְּנֶגְדִּי עִם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ אִתְּךָ, כִּי אָז אֶלָּחֵם כְּנֶגְדְּךָ בְּשֵׁם "**תכה**", שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת **ת**' כּוֹחוֹת **הַ**טּוּמְאָה שֶׁלְּךָ. אוּלָם, אִם אַתָּה רוֹצֶה לָלֶכֶת עִמִּי בְּשָׁלוֹם, כִּי אָז אֲנִי מוּכָן לְהִתְפַּיֵּס עִמְּךָ בַּמַּתָּנוֹת שֶׁהֵבֵאתִי לְךָ, וְזֶהוּ "**וַאֲמַרְתֶּם** גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב":

"**וַאֲמַרְתֶּם**" זוֹ אֲמִירָה **רַכָּה**, "גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי".

וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי זֶהוּ מָה שֶׁמֵּבִיא רש"י (לג', ח') בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ (ב"ר עח', יא'), כִּי הַמַּלְאָכִים שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב **הִכּוּ** אֶת עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ, וְלֹא הִפְסִיקוּ **לְהַכּוֹתָם**, עַד שֶׁאָמְרוּ אַנְשֵׁי עֵשָׂו לַמַּלְאָכִים, שֶׁעֵשָׂו אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב הוּא. וּכְפִי דְּבָרָיו שֶׁל רש"י: "...כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים פָּגַע(=פָּגַשׁ) (עֵשָׂו), שֶׁהָיוּ דוֹחֲפִין אוֹתוֹ וְאֶת אֲנָשָׁיו, וְאוֹמְרִים לָהֶם: שֶׁל מִי אַתֶּם? וְהֵם אוֹמְרִים לָהֶם: שֶׁל עֵשָׂו (אָנַחְנוּ). וְהֵן(=הַמַּלְאָכִים) אוֹמְרִים: **הַכּוּ הַכּוּ!** וְאֵלּוּ אוֹמְרִים: הֲנִיחוּ! (הָרֵי עֵשָׂו), בְּנוֹ שֶׁל יִצְחָק הוּא. וְלֹא הָיוּ (הַמַּלְאָכִים) מַשְׂגִּיחִים עָלָיו(=עַל עֵשָׂו)...עַד שֶׁאָמְרוּ (לַמַּלְאָכִים) אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב הוּא...".

וְלָכֵן, לְפִי הָאֲמוּר יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהַמַּלְאָכִים **הִכּוּ** אֶת אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ שֶׁל עֵשָׂו בְּשֵׁם "**תכה**", שֶׁהוּא לְשׁוֹן **הֲכָאָה**, וְעַל–יְדֵי כָּךְ הִכְנִיעוּ אֶת **ת**'(=400) כּוֹחוֹת **הַ**טּוּמְאָה, שֶׁהֵם אַרְבַּע מֵאוֹת הָאִישׁ שֶׁל עֵשָׂו. וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר רָאָה עֵשָׂו אֶת כֹּחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל יַעֲקֹב, הִשְׁלִים עִמּוֹ בְּעֵל כּוֹרְחוֹ לְקַבֵּל אֶת מַתְּנוֹתָיו, וּלְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ. (עַל–פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא..." (הַסִּיפּוּר לִכְבוֹד יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל **הרה"ק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּז'בּוּז' זיע"א**, שֶׁחָל בְּ–יח' בְּכִסְלֵו)

פַּעַם אַחַת הָיָה הרה"ק ר' בָּרוּךְ מִמֶּז'בּוּז' זיע"א שׁוֹכֵב עַל מִיטָּתוֹ וְיָשֵׁן בְּחַדְרוֹ שֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר' פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ. לְפֶתַע אָמַר ר' פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ: בּוֹאוּ וְהִתְיַצְּבוּ סְבִיב מִיטָּתוֹ שֶׁל הרה"ק ר' בָּרוּךְ מִמֶּז'בּוּז', וְאַרְאֶה לָכֶם דָּבָר פֶּלֶא.

כֻּלָּם עָמְדוּ סְבִיב הַמִּיטָּה, והרה"ק ר' פִּינְחָס נִגַּשׁ אֶל הַמְּזוּזָה, וְכִסָּה אוֹתָהּ בְּיָדוֹ. מִיָּד הִתְחִיל הרה"ק ר' בָּרוּךְ לְהִתְנוֹעֵעַ עַל מִיטָּתוֹ, כְּמֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ. מִיָּד הֵסִיר ר' פִּינְחָס אֶת יָדוֹ מֵעַל הַמְּזוּזָה, וְשׁוּב יָשַׁן רַבִּי בָּרוּךְ בִּמְנוּחָה. וְכָךְ עָשָׂה רַבִּי פִּינְחָס כָּמָה וְכָמָה פְּעָמִים, וּבְכָל פַּעַם שֶׁכִּסָּה אֶת הַמְּזוּזָה בְּיָדוֹ, הִתְחִיל רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּז'בּוּז' לְהִתְנוֹעֵעַ, וְכִמְעַט הֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ. פָּנָה ר' פִּינְחָס לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, וְאָמַר לָהֶם: רְאוּ עַד הֵיכָן מַגִּיעָה קְדוּשָׁתוֹ שֶׁל רַבִּי בָּרוּךְ – אַף כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן שְׁנַת יְשָׁרִים, אֵינוֹ מֵסִיחַ אֶת דַּעְתּוֹ אַף רֶגַע מִדְּבֵקוּת בַּה' יִתְבָּרַךְ.